Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

14 май, чоршанба, 1997 йил

Сотувда эркин нархда. № 104-105 (1621-1622)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ СОЛИҚ КОДЕКСИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси тасдиқлансин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1997 йил 24 апрель.

(Солиқ кодекси матни газетанинг 2, 3, 4, 5-бетларида эълон қилинмоқда).

ПРЕЗИДЕНТ АШГАБАДГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 13 май куни Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига (ЭКО) аъзо мамлакатлар давлат раҳбарларининг навбатдан ташқари учрашувида иштирок этиш учун Туркманистон пойтахти Ашгабадга жўнаб кетди.

-- ЭКОга аъзо давлатларни ўзаро боғлайдиган коммуникация тармоғини ривожлантириш, жумладан, транспорт йўлларини яхшилаш муаммолари муҳокамаси навбатдаги учрашувда кўриладиган асосий масаладир, -- деди Ислом Каримов Ашгабадга жўнаш олдидан журналистларга берган интервьюсида. -- Маълумки, айни пайтда Марказий Осиёдан Кавказорти республикалари ва Қора денгиз орқали Европага чиқиладиган транспорт йўли барпо этилмоқда. Лекин минтақамиз, хусусан, Ўзбекистоннинг дунё билан савдо-иқтисодий алоқалари янада кенгайиши учун жанубда жойлашган қўшни давлатлар ҳудуди орқали бевосита Ҳинд океани ва Форс кўрфазига чиқиш ҳам ниҳоят муҳимдир.

Тошкент аэропортида мамлакатимиз раҳбарини Ўзбекистон Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Б. Ғуломов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолди.

(ЎзА).

ЭКО: АШГАБАД УЧРАШУВИ

АШГАБАД, 13 май. (ЎзА махсус мухбири Анвар БОБОЕВ хабар қилади). Бугун Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига (ЭКО) аъзо мамлакатлар давлат раҳбарларининг навбатдан ташқари учрашувида иштирок этиш учун Туркманистон пойтахтига келди.

Ўзбекистон ва Туркманистон байроқлари билан безатилган Ашгабад аэропортида мамлакатимиз раҳбарини Туркманистон Президенти Сапармурод Ниёзов кутиб олди.

ЭКОга аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат раҳбарларининг қисқача учрашуви бўлди. Сўнг давлат ва ҳукумат раҳбарлари Туркманистон Мажлисига йўл олди. Бу ерда уларнинг олий даражадаги учрашуви бошланди.

1985 йилда ташкил этилган ушбу халқаро ташкилот -- ЭКОга минтақадаги ўн мамлакат аъзо. Ашгабад учрашувида мазкур мамлакатларнинг барчасидан вакиллар иштирок этмоқда.

Олий даражадаги учрашувда ўзаро иқтисодий ҳамкорликни мустаҳкамлаш, минтақада транспорт коммуникацияси тармоқларини ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилмоқда.

Учрашув эртага давом этади.

Ашгабад сафарида юртимиз раҳбарига Президентнинг Давлат маслаҳатчиси В. Норов, Бош вазир ўринбосарлари Р. Юнусов, Қ. Ҳаққулов, ташқи ишлар вазири А. Комилов ҳамроҳлик қилмоқда.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ТАШКИЛОТИГА АЪЗО ДАВЛАТЛАР БОШЛИҚЛАРИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ УЧРАШУВИДАГИ НУТҚИ

Ҳурматли раис жаноблари!

Ҳурматли бош котиб жаноблари!

Ҳурматли давлат ва ҳукумат бошлиқлари!

Бу учрашувнинг мақсади минтақанинг энг муҳим иқтисодий муаммолари, авваламбор, транспорт коммуникацияларини ривожлантиришни муҳокама этишдан иборат. Тушунарлики, бу каби ўта муҳим муаммоларни ҳал қилмасдан туриб мамлакатларимиз иқтисодий ва ижтимоий ривожланишига янги туртки бериб бўлмайди.

Бугун ЭКО минтақанинг кенг кўламли иқтисодий, авваламбор, коммуникация дастурлари ва лойиҳаларини амалга оширишнинг янги босқичига кўтарилмоқда. ЭКО фаолияти ҳамкорликнинг савдо, транспорт, алоқа каби энг муҳим йўналишларида тобора мужассамлашмоқда. Аммо бу ҳол, менинг назаримда, ижтимоий муаммоларга, инсон ҳаёти билан боғлиқ барча жиҳатларга кўпроқ эътибор бериш заруратини истисно этмайди.

Биз ҳамиша ЭКОни савдо-иқтисодий ташкилот деб билганмиз ва ҳозир ҳам шундай деб биламиз. Бу халқаро ташкилотга сиёсий тус беришга қаратилган ҳар қандай уринишлар иштирокчи мамлакатлар ўртасидаги ҳамкорлик руҳи ва муҳитига фақат зиён етказиши мумкин.

Яна бир марта таъкидлаб ўтмоқчиманки, бизнинг савдо-иқтисодий ҳамкорликни мустаҳкамлаш ва чуқурлаштириш, транспорт коммуникацияларини ривожлантириш, муносабатларимизда инсоний ва демократик қадриятлар ўлчовлари даражасини юксалтиришга қаратилган умумий интилишимиз минтақамиз изчил ва барқарор ривожланишининг энг муҳим шартларидан биридир.

Шу билан бирга, бизнинг фикримизча, иқтисодий интеграция минтақавий доирада чекланиб қолмасдан, ЭКОнинг ҳар бир иштирокчи давлати учун дунёнинг бошқа давлатлар билан ўзаро манфаатли иқтисодий алоқалар ҳамда икки томонлама муносабатлар ўрнатиш ва ривожлантириш, уларни ўз сиёсий ва иқтисодий мақсадларига эришишга йўналтириш ҳуқуқини кафолатлаши зарур.

Ҳурматли анжуман иштирокчилари!

ЭКОнинг бундан кейинги фаолияти учун, бизнинг назаримизда, принципиал аҳамиятга эга бўлган баъзи масалаларга эътиборингизни қаратишга ижозат бергайсизлар.

Ташкилотга янги аъзо бўлган давлатлар унинг тўла ҳуқуқли иштирокчиларидир. Уларнинг ҳар бири ўз табиий ресурслари, интеллектуал қудрати, технологик имкониятларига эга. Шунинг учун уларга фақат маҳсулот сотиладиган бозор тариқасида қарашга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди.

ЭКОга аъзо бўлган ҳар бир давлат, бу ташкилотга кирган вақтидан ва ўзининг иқтисодий ривожи даражасидан қатъи назар, тенг ҳуқуқли шерик ва тўла ҳуқуқли иштирокчи эканлигидан келиб чиқиш зарур. Ва бу ерда пешқадам ва ортда қолганларга ажратишга ўрин бўлмаслиги керак. Бу -- биринчидан.

Иккинчидан. Бундан мантиқан ЭКО фаолиятининг амалий йўналишларини кучайтириш, унга янада тайинлироқ ва аниқроқ мўлжаллар белгилаб бериш зарурати пайдо бўлади.

ЭКО котибиятининг учрашувлар тартиб-қоидаларини пухтароқ ишлаб чиқиши, кун тартибида белгиланган муаммолар доирасидан чиқиб кетиш ва ЭКО минбаридан популистик ва тор сиёсий масалаларни ҳал этиш учун фойдаланишга йўл қўймаслик бунинг муҳим шарти бўлиши керак. Булар эса ЭКО котибияти ва бошқа органларининг тайёргарлик ишига алоҳида масъулият юклайди.

Учинчидан. ЭКО турли сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий йўналишга эга давлатларни бирлаштирган ташкилот эканини ҳисобга олиш керак. Уларнинг манфаатлари ҳар доим бир-бирига мос келиши мумкинми ё йўқ, албатта, ва бу табиий ҳолдир. Бу ерда у ёки бу долзарб масала бўйича ўз нуқтаи-назарини зўрлаб ўтказиш учун уриниш ҳолларига йўл қўйиб бўлмайди. Айни замонда давлат тузумининг ижтимоий-сиёсий тарзидаги тафовутлар фақат ўзаро иқтисодий манфаатларга асосланган муносабатларимиз йўлида тўсиқ бўлмаслиги керак.

Тўртинчи масала бевосита ҳозирги учрашувнинг мавзусига тегишлидир. Транспорт йўналишларининг айрим бўлаклари ҳозирданоқ ишга тушгани таҳсинга лойиқ. Биз уларнинг жанубий портларга йўл очиб бераётган ва ЭКОга аъзо мамлакатларнинг транспорт тармоқларини кенгайтираётган йўналишларига муҳим аҳамият берамиз.

Шуни мамнуният билан эслатиб ўтмоқчиманки, Шанхайдан Парижгача бўлган улкан қитъалараро трасса қуриш ғоясини амалга ошириш доирасида апрель ойининг охирида Тошкентда, кейин эса Бишкекда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти иштирокида эътиборли халқаро кенгаш ўтказилди, унинг натижалари минтақамизнинг кўпгина манфаатдор мамлакатларигина эмас, балки бу ҳудуддан узоқ бўлган мамлакатлар тарафидан ҳам мамнуният билан қабул қилинди.

Бешинчидан. ЭКО доирасидаги иқтисодий интеграция жараёни минтақанинг «оловли нуқталари» муаммоларини четлаб ўтолмайди. Мен Афғонистон ва Тожикистонни назарда тутяпман. Токи қўшниларимиз ҳудудида беқарор вазият сақланиб турар экан, мустаҳкам иқтисодий ҳамкорликни йўлга қўйиш, ётқизилаётган темир йўл шохобчалари ёки қурилаётган катта автомобиль йўлларидан салмоқли натижалар кутиш мумкинми?

Биз бу мамлакатлардаги аҳволни яхшилаш учун уларнинг ички ишларига ҳар қандай аралашишни тўхтатиш, уларга иқтисодий ўсишнинг аниқ лойиҳаларини таклиф қилиш лозим, деб ҳисоблаймиз.

Олтинчидан иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш ҳақида сўз юритар эканмиз, энг ижобий ютуқлар қўлга киритилган тақдирда ҳам кескинлашишга мойил муаммолар мавжудлигини унутмаслигимиз керак. Бунда мен наркотик моддалар ишлаб чиқариш муаммоси ва уларнинг янги транспорт йўналишлари орқали тарқатилиши хавфини назарда тутяпман. Биз бу масалани алоҳида муҳокама қилишимиз зарур.

Ўзбекистон ЭКО ташкилоти таркибида наркотик моддаларни назорат қилиш бўйича махсус мувофиқлаштириш органи ташкил этилганини маъқуллайди. Бундан ташқари, ЭКО доирасида бу соҳадаги ҳамкорликнинг янги, янада таъсирчан шаклларини назарда тутган аниқ мақсадга қаратилган комплекс дастурни ишлаб чиқиш лозим.

Еттинчидан. Соғлиқни сақлаш соҳасидаги ҳамкорлик мазкур дастурнинг таркибий қисми бўлиши мумкин ва бўлиши ҳам керак. Нима учун бунга биз долзарб масала сифатида қараяпмиз? Энг аввало, шунинг учун ҳамки, ЭКОга кирган мамлакатларнинг деярли барчаси инсон организмига салбий таъсир қилаётган жиддий экологик муаммоларни бошидан кечирмоқдалар. Мисол учун Орол денгизи фожиасини олайлик. Ўз жамиятларимизни биргаликда иқтисодий жиҳатдан йўлга солишга киришар эканмиз, мазкур принципиал ва муҳим ижтимоий масалани эътибордан соқит қилишимиз мумкинми?

Ва ниҳоят. ЭКО фаолиятининг мақсади ва мазмунидан мантиқан келиб чиққан ҳолда, халқларимизнинг кенг кўламдаги маданий ҳамкорлигини ривожлантириш имкониятлари масаласини кун тартибига қўйиш лозим.

Мен аминманки, мазкур принципиал жиҳатларни атрофлича инобатга олмасдан туриб, белгиланган лойиҳаларни амалга ошириш доирасида шерикчилик қилишнинг имкони йўқдир.

Энди қабул қилишимиз керак бўлган баёнот матни тўғрисида.

Матнда транспорт коммуникацияларини ривожлантириш бўйича қимматли таклифлар етарли даражада ўз аксини топган. Буни маъқуллаш керак. Шу билан бирга, ҳар қандай лойиҳа тегишли техникавий-иқтисодий жиҳатдан асослашни, зарур молиявий ресурсларни, инфраструктуралар яратилишини талаб қилади. Бу таклифларни амалга оширишга қайси манбалардан қандай харажатлар ва ресурслар сарф қилинишини аниқ тушуниб етиш керак. Уларни рўёбга чиқариш учун биринчи навбатда қандай чоралар кўриш лозим?

Шу муносабат билан қуйидаги фикрни таъкидлаб ўтмоқчиман. Дастурда назарда тутилган темир йўл, автомобиль ва бошқа давлатлараро ҳамда давлатлар ичидаги коммуникацияларни амалга ошириш учун талаб қилинадиган сармояларнинг энг дастлабки ва хомаки ҳисоб-китоби тахминан 40--50 миллиард АҚШ долларини ташкил этади.

Ўз-ўзидан маълумки, бу харажатларни биринчи навбатда мазкур коммуникациялар ҳудудидан ўтадиган давлатларнинг ўз ресурслари ташкил қилади.

Бу манбаларни қаердан ва қандай қилиб топиш мумкин?

Бу оддий масала эмас ва биз ҳозирнинг ўзидаёқ бу масаланинг реал ҳаётда қандай ечилишини аниқ билишимиз керак.

Худди шунинг учун ҳам, қўшма лойиҳа ва биргаликдаги ҳаракатларга тааллуқли ҳар қандай масала, албатта, тегишли миллий ва халқаро ташкилотларда экспертлар таҳлили ва синовидан ўтказилиши керак, деб ҳисоблаймиз.

Ҳурматли давлат бошлиқлари!

Аминманки, ЭКОга аъзо бўлган мамлакатлар ўртасидаги ҳар томонлама амалий ҳамкорлик халқларимизнинг фаровонлигига, ўзаро ишончни мустаҳкамлашга ва тинчлик, барқарорлик ва равнақ йўлида янада яқинлашишга кўмаклашади.

Эътиборингиз учун ташаккур.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИДА

Қабул қилинган қонунларнинг ижро этилиши устидан назорат қилиш Олий Мажлис қўмиталари фаолиятининг муҳим йўналишларидан бири бўлиб қолди. Жойлардаги иш аҳволини бевосита ўрганиш асосида қонунларнинг самарадорлигини таҳлил этиш айни чоғда уларнинг мамлакатимиз ҳаётида юз бераётган жўшқин ўзгаришларга монанд бўлишини таъминлайди.

Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитасининг 13 май куни бўлиб ўтган йиғилишида «Ноширлик фаолияти тўғрисида»ги ва «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунларининг Хоразм вилоятидаги ижроси ҳақидаги масала кўриб чиқилди. Иккала қонун ҳам мустақил мамлакатимизда, хусусан, Хоразм вилоятида ноширлик иши ва оммавий ахборот воситаларининг давр талаблари асосида ривожланиши учун дастуриламал бўлиб хизмат қилаётганлиги алоҳида таъкидланди. Вилоятда 22 та газета, битта журнал нашр этилаётир, иккита телестудия фаолият кўрсатаяпти. «Хоразм» нашриёти ҳам халқимизнинг тикланаётган қадриятларини, бозор иқтисодиётининг ўзига хос қирраларини, Оролбўйи ҳудудидаги атроф муҳит муҳофазаси билан боғлиқ муаммоларни ёритишга ҳаракат қилмоқда.

Қўмита раиси Ў. Ҳошимов бошқарган йиғилишда таъкидланганидек, вилоятда нашриёт ва оммавий ахборот воситалари иши, муассислар фаолияти қонунлар талабига тўла-тўкис жавоб бераяпти деб бўлмайди. Газеталарнинг, «Хоразм» нашриёти чоп этаётган китобларнинг матбаа ижроси талаб даражасида эмас. Босмахона базасини қайта таъмирлаб, замонавий ускуналар билан бойитиб, нашрлар сифатли чоп этилишини таъминлаш ҳақида етарлича ғамхўрлик қилинмаяпти. Хоразм вилояти ҳокимлиги ўз муассислигидаги газеталарнинг сифатига ҳам эътибор бермаётир.

Китоб савдоси ҳам бугунги кун талабларидан орқада қолмоқда. Китоб дўконлари сони кескин камайиб кетган. Олий ўқув юртларида, аҳоли гавжум масканларда, бозорларда китоб дўконлари ташкил этишга эътибор қилинмаяпти.

Йиғилиш аҳли «Ноширлик фаолияти тўғрисида»ги, «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги, шунингдек, парламентнинг охирги сессиясида қабул қилинган «Журналистлик фаолиятини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги, «Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунларининг тарғиботи кенг кўламда олиб борилишини, халқ оммасига тушунтирилишини таъминлаш республикамиздаги барча оммавий ахборот воситалари раҳбарларининг биринчи галдаги вазифаси эканлигини таъкидлаб ўтди.

Йиғилишда муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Йиғилиш ишида Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Б. Шодиева қатнашди ва нутқ сўзлади.

МУСИҚА АНЖУМАНИГА ҲОЗИРЛИК ҚИЗҒИН

Республика Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофиқ шу йил 25 августдан 2 сентябргача Самарқандда «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивали ўтказилади. Шарқ мамлакатлари халқлари миллий мусиқа ва қўшиқчилик санъати ютуқларини оммалаштириш, мусиқашуносликдаги бой анъаналарни ёш авлод қалбига сингдириш, чин инсоний қадриятларни куй ва қўшиқ орқали тараннум этиш, шунингдек, халқлар ўртасидаги дўстлик, ҳамкорлик ришталарини янада мустаҳкамлаш, маданий-маънавий алоқаларни ривожлантириш мақсадида ўтказиладиган мазкур тадбирга тайёргарлик қандай бораяпти?

Вилоят ҳокимлигида халқаро мусиқа фестивалига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича республика ташкилий қўмитасининг навбатдаги мажлисида ана шу масала муҳокама этилди. Уни республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари, мазкур қўмита раиси И. Жўрабеков бошқарди.

Мажлисда республика Маданият ишлари вазири Х. Жўраев, Самарқанд шаҳар ҳокими А. Носиров, республика Ташқи ишлар вазирининг биринчи ўринбосари У. Исмоилов, Ўзбекистон Бадиий академиясининг раиси Т. Қўзиев, саҳналаштирувчи ижодий гуруҳ раҳбари, режиссёр Б. Йўлдошев ва бошқаларнинг бу борада бажарилган ишлар ҳақидаги ахборотлари тингланди.

Сўзга чиққанлар фестивалга ҳозирлик юзасидан амалга оширилган ишларни қайд этиш билан бирга асосий эътиборни ҳал этилиши лозим бўлган масалаларга қаратдилар. Жумладан, анжуманнинг асосий тадбири ўтадиган Регистон майдонида саҳна ва амфитеатр бунёд этиш, бошқа иншоотлар, саҳна майдонлари ва залларни безаш, уларни замонавий овоз кучайтириш ва ёритиш ускуналари билан жиҳозлаш, тадбир доирасида турли танлов ва кўргазмалар уюштиришга пухта тайёргарлик кўриш лозим. Тегишли вазирлик, қўмита, уюшма, ташкилот ва муассасалар раҳбарларига бу борада аниқ кўрсатмалар берилди. Фестивални ўтказишда ҳомий ташкилотлар -- «Ўзбектуризм» миллий компанияси, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси ва «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акционерлик компанияси, «Маҳаллийсаноат» корпорацияси, «Ўзбекенгилсаноат» уюшмаси ва бошқа ташкилотлар имкониятларидан тўлиқ фойдаланиш зарурлиги таъкидланди.

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 29 апрелдаги қарорига мувофиқ ҳадис илми равнақига улкан ҳисса қўшган беназир аллома, буюк ватандошимиз имом ал-Бухорий таваллудининг 1225 йиллиги кенг нишонланади. Шу муносабат билан 13 май куни мазкур юбилейга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш республика ташкилий қўмитаси аъзолари улуғ ҳадисшуноснинг Челак туманидаги муқаддас қадамжоида бўлди.

Республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари, мазкур ташкилий қўмита раиси И. Жўрабеков юбилей муносабати билан бу ерда амалга оширилаётган ишларни кўздан кечирди. Имом ал-Бухорий мақбараси ва масжидини таъмирлаш, миллий меъморчилик анъаналари асосида яхлит ёдгорлик мажмуини барпо этишни жадаллаштириш зарурлигига эътибор қаратилди.

Тадбирларда республика Президентининг Давлат маслаҳатчиси Ў. Раҳматов, Самарқанд вилояти ҳокими А. Мардиев иштирок этди.

(ЎзА).

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА ҚАБУЛ

13 май куни мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Осиё олимпия кенгаши президенти Шайх Аҳмад ас-Сабоҳ Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Алишер Азизхўжаев билан учрашди.

Суҳбат чоғида меҳмонга мамлакатимизда амалга оширилаётган ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ўзгаришлар, хусусан, спорт соҳасида олиб борилаётган кенг миқёсдаги ишлар ҳақида сўзлаб берилди.

Шайх Аҳмад ас-Сабоҳ Осиё олимпия кенгаши билан Ўзбекистон ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик алоқалари изчил ривожланаётганидан мамнун эканини таъкидлади.

Учрашувда Ўзбекистон билан Осиё олимпия кенгаши ўртасидаги алоқаларни янада кенгайтириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

(ЎзА).

ФОТОНИГОҲ

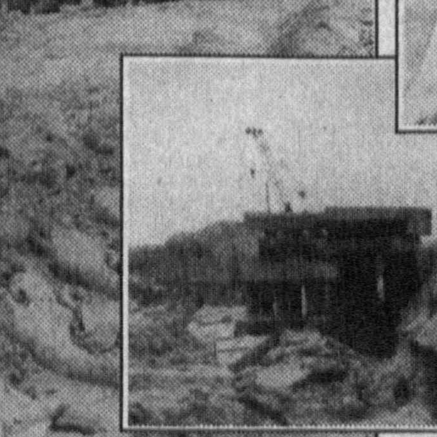

Бугунги кунда мамлакатимизда ўнлаб мустақиллик иншоотлари барпо этилмоқда. Ғузор-Бойсун-Қумқўрғон темир йўли -- шулар жумласидандир. Бу темир белбоғнинг Қашқадарё вилояти ҳудудидаги қисмида, айниқса, иш жадал олиб борилаётир. «Қаршиқурилиш» ва «Самарқандтрансқурилиш» трестлари бунёдкорларининг ғайрат-шижоатлари туфайли ҳозирга қадар қарийб ўттиз чақирим масофага пўлат излар ётқизилди.

СУРАТЛАРДА: Бўлажак темир йўли учун пойдевор яратилмоқда; «Мелиорацияқурилиш» трестининг бош муҳандиси Мавлон Ҳамроев ва уста Баҳодир Нурмонов лойиҳа билан танишаяпти; самосвал ҳайдовчиси М. Шаропов.

Т. КАРИМОВ олган суратлар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ СОЛИҚ КОДЕКСИ

УМУМИЙ ҚИСМ

I БЎЛИМ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-боб. АСОСИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Солиқ кодекси билан тартибга солинадиган муносабатлар

Ушбу Кодекс солиқ тизимининг ҳуқуқий асосларини, солиқ тўловчиларнинг ҳуқуқлари ҳамда мажбуриятларини белгилайди, солиқ ишларини юритиш тартиботини ва солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарликни тартибга солиб туради.

2-модда. Солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатлари

Солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатлари ушбу Кодексдан, солиқлар ҳамда йиғимлар соҳасидаги муносабатларни тартибга соладиган бошқа қонунлар ва қонун ҳужжатларидан иборатдир.

Солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатларининг бошқа қонунлар ва қонун ҳужжатларидан ўрин олган нормалари ушбу Кодексга мувофиқ бўлиши лозим.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида ушбу Кодексдагидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

3-модда. Солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатларининг амал қилиши

Солиқ солиш бу ҳаракат содир этилган пайтда муомалада бўлган қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

Солиқ соҳасидаги ҳуқуқбузарликлар учун жавобгарликни енгиллаштирадиган ёки бартараф этадиган қонун ҳужжатлари орқага қайтиш кучига эга. Солиқ соҳасидаги ҳуқуқбузарликлар учун жавобгарликни белгилайдиган ёки кучайтирадиган қонун ҳужжатлари орқага қайтиш кучига эга эмас.

Солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатларининг бузилишига доир ишлар ҳуқуқбузарлик содир этилган вақтда амал қилиб турган қонун ҳужжатлари асосида юритилади.

4-модда. Солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатларининг асосий принциплари

Ҳар бир шахс ушбу Кодексда белгиланган солиқлар ва йиғимларни тўлаши шарт.

Солиқ солиш - юридик шахсларга нисбатан мулкчилик шаклидан қатъи назар, қонун олдида тенглик, жисмоний шахсларга нисбатан эса жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахсий ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар, қонун олдида тенглик асосида амалга оширилади.

Белгиланаётган солиқлар ва йиғимлар товарларнинг (ишлар, хизматларнинг) ёки пул маблағларининг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди доирасида эркин муомалада бўлишини бевосита ёки билвосита чеклаб қўйиши ёхуд солиқ тўловчининг иқтисодий фаолиятини бошқача тарзда чеклаб қўйиши ёки унга ғов бўлиши мумкин эмас.

Олинган манбаларидан қатъи назар, барча даромадларга солиқ солиниши шарт.

Солиқ имтиёзларини белгилаш ижтимоий адолат принципларига мос бўлиши керак.

2-боб. СОЛИҚЛАР ТИЗИМИ

5-модда. Солиқлар ва йиғимлар

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида солиқлар ва йиғимлар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси томонидан белгиланади ва бекор қилинади, ушбу Кодексда назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида:

умумдавлат солиқлари;

маҳаллий солиқлар ва йиғимлар амал қилади.

Солиқлар ва йиғимлар бўйича имтиёзлар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ёки у ваколат берган давлат органи томонидан белгиланади.

6-модда. Умумдавлат солиқлари

Умумдавлат солиқларига қуйидагилар киради:

1) юридик шахслардан олинадиган даромад (фойда) солиғи;

2) жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи;

3) қўшилган қиймат солиғи;

4) акциз солиғи;

5) ер ости бойликларидан фойдаланганлик учун солиқ;

6) экология солиғи;

7) сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ.

Умумдавлат солиқлари ҳар йили қонуний тартибда белгиланадиган нормативлар бўйича тегишли бюджетлар ўртасида тақсимланади.

7-модда. Маҳаллий солиқлар ва йиғимлар

Маҳаллий солиқлар ва йиғимларга қуйидагилар киради:

1) мол-мулк солиғи;

2) ер солиғи;

3) реклама солиғи;

4) автотранспорт воситаларини олиб сотганлик учун солиқ;

5) савдо-сотиқ қилиш ҳуқуқи учун йиғим, шу жумладан айрим турлардаги товарларни сотиш ҳуқуқини берувчи лицензия йиғимлари;

6) юридик шахсларни, шунингдек тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахсларни рўйхатга олганлик учун йиғим;

7) автотранспорт тўхташ жойидан фойдаланганлик учун йиғим;

8) ободончилик ишлари учун йиғим.

Қорақалпоғистон Республикасида маҳаллий солиқлар ва йиғимлар ушбу Кодекс, Ўзбекистон Республикасининг бошқа қонун ҳужжатлари, шунингдек Қорақалпоғистон Республикасининг қонун ҳужжатлари билан ҳам тартибга солинади.

Ушбу модданинг 1- ва 2-бандларида назарда тутилган маҳаллий солиқлар ва йиғимлар Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари билан жорий этилади ва республиканинг бутун ҳудудида ундирилади. Бу солиқлар ва йиғимлар ставкаларининг миқдорлари (ставкаси ушбу Кодекс билан белгиланадиган юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ бундан мустасно) Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Ушбу модданинг 3 - 8-бандларида назарда тутилган маҳаллий солиқлар ва йиғимлар Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар давлат ҳокимияти органлари томонидан жорий этилади. Бу маҳаллий солиқлар ва йиғимлар ставкаларининг энг юқори миқдорлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Янги маҳаллий солиқлар ва йиғимларни жорий этиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси билан мувофиқлаштирилиши лозим.

Маҳаллий солиқлар ва йиғимлар маҳаллий бюджетга ўтказилади.

8-модда. Айрим тоифадаги корхоналарга солиқ солиш хусусиятлари

Кичик корхоналар учун ягона солиқ тўланишини назарда тутувчи соддалаштирилган солиқ солиш тизими қўлланилиши мумкин. Акциз тўланадиган маҳсулот чиқараётган корхоналарга соддалаштирилган солиқ солиш тизими татбиқ этилмайди.

Солиқ солиш тизимини танлаш ҳуқуқи кичик корхоналарга берилади.

Ягона солиқ тўлаш тартиби ва ставкалари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Савдо ва умумий овқатланиш корхоналари фойда (даромад) солиғи ва қўшилган қиймат солиғи ўрнига бюджетга ялпи даромад солиғи тўлайдилар. Ялпи даромад солиғини ҳисоблаб чиқариш тартиби ва ставкалари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

9-модда. Солиқлар ва йиғимлар ҳисоблаб чиқариладиган пул бирлиги

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида солиқлар ва йиғимлар Ўзбекистон Республикасининг пул бирлиги - сўмда ҳисоблаб чиқарилади.

10-модда. Солиқни ҳисобга олиш

Юридик шахсларнинг даромадлари ва солиқларни ҳисоблаб чиқариш учун улар бўйича тегишли чегирмалар, тўлов тўланган вақт ва пул келиб тушган санадан қатъи назар, улар тааллуқли бўлган ҳисобот даврида бухгалтерия ҳисоби тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ акс эттирилади.

3-боб. СОЛИҚ ТЎЛОВЧИЛАРНИНГ ҲУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

11-модда. Солиқ тўловчиларнинг ҳуқуқлари

Солиқ тўловчилар қуйидаги ҳуқуқларга эга:

1) солиқ органларидан солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатлари масалалари бўйича ахборот ва маслаҳатлар олиш;

2) ушбу Кодексда ва бошқа қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган тартибда ва асосларда солиқ имтиёзларидан фойдаланиш;

3) бюджетга ортиқча миқдорда тушган солиқлар ва йиғимлар суммасини қайтариш тўғрисида ёзма ариза билан мурожаат қилиш;

4) солиқлар ва йиғимлар бўйича бюджет олдидаги ўз мажбуриятларини бажариш юзасидан солиқ органларидаги мавжуд маълумотлар билан танишиш;

5) солиқ органлари ўтказган текширув материаллари билан танишиш ва текширув далолатномаларини олиш, текширувларнинг натижаларидан норози бўлган тақдирда солиқ органига ўзининг ёзма эътирозларини ўн кунлик муддат ичида тақдим этиш;

6) солиқ органларининг қарорлари ва улар мансабдор шахсларининг хатти-ҳаракатлари устидан юқори солиқ органларига ёки судга шикоят қилиш;

7) солиқ солиш объектини ҳисобга олишда, солиқлар ва йиғимларни ҳисоблаб чиқариш ва тўлашда ўзлари йўл қўйган хатоларни мустақил равишда тузатиш.

Солиқ тўловчилар ушбу Кодексда ва бошқа қонун ҳужжатларида назарда тутилган ўзга ҳуқуқларга ҳам эгадир.

12-модда. Солиқ тўловчиларнинг мажбуриятлари

Солиқ тўловчилар қуйидаги мажбуриятларга эга:

1) белгиланган тартибда ва муддатларда солиқ органларида рўйхатдан ўтиш, юридик манзили ўзгарган тақдирда эса, бу ҳақда солиқ органига ўн кунлик муддат ичида хабар бериш;

2) солиқлар ва йиғимларнинг тегишли суммасини ўз вақтида ва тўлиқ ҳажмда тўлаш;

3) бухгалтерия ҳисобини ва ҳисоб ҳужжатларини қонун ҳужжатларига мувофиқ юритиш;

4) молиявий ҳисоботни, солиқлар бўйича ҳисоб-китобларни ёки даромадлар тўғрисидаги декларацияларни қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда солиқ органларига тақдим этиш;

5) солиқлар ва йиғимларни ҳисоблаб чиқариш, тўлаш билан боғлиқ ҳужжатлар ва маълумотларни, шунингдек солиқлар ва йиғимлар юзасидан имтиёзлар ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатларни солиқ органларига тақдим этиш;

6) солиқлар ва йиғимларни ҳисоблаб чиқариш, тўлаш масалаларини текшириш учун солиқ органларининг мансабдор шахсларини даромад олиш ёки солиқ солиш объектларининг сақланиши билан боғлиқ бинолар ва жойларга киришига рухсат бериш;

7) солиқ органларининг солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатларини бузиш ҳолларини бартараф этиш тўғрисидаги талабларини бажариш.

Солиқ тўловчилар ушбу Кодексда ва бошқа қонун ҳужжатларида ўз зиммаларига юклатилган бошқа мажбуриятларни ҳам бажарадилар.

МАХСУС ҚИСМ

II БЎЛИМ. ЮРИДИК ШАХСЛАРДАН ОЛИНАДИГАН ДАРОМАД (ФОЙДА) СОЛИҒИ

4-боб. СОЛИҚ ТЎЛОВЧИЛАР ВА СОЛИҚ СОЛИШ ОБЪЕКТИ

13-модда. Даромад (фойда) солиғи тўловчилар

Молия йилида солиқ солинадиган даромадга (фойдага) эга бўлган юридик шахслар даромад (фойда) солиғи тўловчилар ҳисобланади.

Юридик шахслар даромад (фойда) солиғи бўйича бюджет билан ҳисоб-китобларни мустақил равишда амалга оширадилар. Айрим тармоқлар юридик шахсларининг бирлашмалари бюджет билан ҳисоб-китобларни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан марказлаштирилган тартибда амалга оширишлари мумкин.

14-модда. Резидентлар ва норезидентларнинг солиқ солинадиган даромади (фойдаси)

Ўзбекистонда таъсис этилган ёки рўйхатдан ўтказилган юридик шахс, шунингдек Ўзбекистон Республикасидан ташқарида рўйхатдан ўтган, бош корхонаси Ўзбекистонда жойлашган юридик шахс Ўзбекистон Республикасининг резиденти ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикасининг резиденти бўлган юридик шахсларга Ўзбекистон Республикасидаги ва ундан ташқаридаги фаолият манбаларидан олган даромадлари (фойдалари) бўйича солиқ солинади.

Ўзбекистон Республикасининг резиденти бўлмаган юридик шахсларга Ўзбекистон ҳудудидаги фаолиятдан олган даромадлари (фойдалари) бўйича солиқ солинади.

15-модда. Ўзбекистон Республикасидан ташқарида тўланган даромад (фойда) солиғининг ҳисобга олиниши

Ўзбекистон Республикасидан ташқарида тўланган даромад (фойда) солиғи суммалари Ўзбекистон Республикасида солиқ тўлаш вақтида Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ ҳисобга олинади.

Ҳисобга олинадиган суммалар миқдори Ўзбекистон Республикасида амалда бўлган ставкалар бўйича ҳисоблаб чиқарилган даромад (фойда) солиғи суммасидан ортиқ бўлмаслиги керак.

16-модда. Солиқ солиш объекти

Жами даромад билан ушбу Кодексга мувофиқ белгиланадиган чегирмалар ўртасидаги фарқ сифатида ҳисобланган даромад (фойда) солиқ солиш объектидир.

Устав фондига қўшилган, умумий вазифаларни ҳал этиш учун бирлаштирилган бадаллар, пайлар ва аниқ мақсадга қаратилган бошқа молиявий маблағлар (капитал) ана шу вазифаларни ҳал этиш учун махсус тузилган юридик шахснинг даромадлари ҳисобланмайди ва солиқ солиш объекти бўлмайди.

5-боб. ЖАМИ ДАРОМАД

17-модда. Жами даромаднинг таркиби

Жами даромадга жўнатилган товар, бажарилган ишлар, кўрсатилган хизматлар ва бошқа операциялар учун юридик шахс олиши лозим бўлган (олган) ёки текинга олган пул ёхуд бошқа маблағлар киради.

Бундай даромадлар жумласига қуйидагилар киради:

1) товарларни (ишларни, хизматларни) реализация қилишдан келадиган тушум;

2) асосий воситалар, номоддий активлар, қимматли қоғозлар, интеллектуал мулк объектлари, материаллар ва бошқа активларни реализация қилишдан келадиган даромад;

3) фоизлар кўринишидаги даромадлар;

4) дивидендлар;

5) текинга олинган мол-мулк;

6) мол-мулкни ижарага беришдан келадиган даромад;

7) роялти;

8) текин молиявий ёрдам (давлат бюджетидан берилган субсидиялар бундан мустасно);

9) даъво муддати ўтказиб юборилган кредиторлик ва депонент қарздорликни ҳисобдан чиқаришдан олинган даромадлар;

10) илгари чегириб ташланган харажатлар, зарарлар ёки шубҳали қарзларнинг ўрнини қоплаш тариқасида олинган даромадлар;

11) валюта ҳисобварақларидаги курс бўйича мусбат фарқ;

12) фавқулодда даромадлар;

13) бошқа даромадлар.

18-модда. Ўзаро алоқадор юридик шахсларнинг солиқ солинадиган даромадига (фойдасига) ўзгартиш киритиш

Агар ўзаро алоқадор юридик шахслар тижорат ва молиявий муносабатларида мустақил юридик шахслар ўртасида қўлланилиши мумкин бўлган нархлардан фарқ қиладиган нархларни қўлласалар, солиқ тўловчининг даромади (фойдаси) солиқ солиш мақсадида, қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда, нархларда вужудга келган фарққа тенг миқдорда ўзгартирилиши мумкин.

Ўзаро алоқадор юридик шахслар қуйидагилардир:

хорижий давлатларнинг юридик шахслари ва уларнинг Ўзбекистон Республикасида рўйхатга олинган шуъба корхоналари;

Ўзбекистон Республикасида рўйхатга олинган юридик шахслар ҳамда уларнинг Ўзбекистон Республикасидан ташқарида жойлашган шуъба корхоналари;

айни бир юридик ёки жисмоний шахслар муассислари бўлган, Ўзбекистон Республикасида рўйхатга олинган юридик шахслар ва хорижий давлатларнинг юридик шахслари.

6-боб. ЧЕГИРМАЛАР ВА ЗАРАРЛАР

19-модда. Жами даромаддан чегирмалар

Солиқ солинадиган даромадларни (фойдаларни) белгилашда жами даромаддан қуйидаги чегирмалар амалга оширилади:

қўшилган қиймат солиғи, акциз солиғи, мол-мулк солиғи, ер солиғи, ер ости бойликларидан фойдаланганлик учун солиқ, экология солиғи, сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ, шунингдек божхона божлари суммалари;

банкларнинг ва бошқа молия-кредит ташкилотларининг қисқа муддатли кредитлари бўйича фоиз тўловлари суммалари, тўлов муддати ўтган ва тўлов муддати узайтирилган ссудалар бўйича фоизлар бундан мустасно;

ходимларга иш ҳақи тўлаш бўйича харажатлар (банклар, суғурта ташкилотлари, видеосалонлар, видеокўрсатув, видео ва аудио ёзув пунктлари, аукционлар, казино, пул ютуғи қўйилган ўйин автоматлари, давлатга қарашли бўлмаган органлар томонидан ўтказиладиган лотерея ўйинлари ҳамда оммавий концерт-томоша тадбирларининг харажатлари бундан мустасно);

белгиланган тартибда киритиладиган рента тўловларининг суммаси;

ижара ҳақи (лизинг тўлови);

асосий воситаларни таъмирлаш харажатлари;

чет юридик ва жисмоний шахсларнинг моддий харажатлари ва кўрсатган хизматларининг қиймати;

мажбурий суғурта тўловлари бўйича ўтказиладиган, қонун ҳужжатларига мувофиқ иш ҳақига ҳисобланган суммалар;

маҳсулотни (хизматларни) сертификатлаш ишларига ҳақ тўлаш харажатлари суммалари;

қонун ҳужжатларига мувофиқ нормалар бўйича хизмат сафари харажатлари суммалари;

қонун ҳужжатларига мувофиқ нормалар бўйича вакиллик мақсадларидаги харажатлар суммалари;

қонун ҳужжатларига мувофиқ нормалар бўйича реклама харажатлари суммалари;

қонун ҳужжатларида белгиланган нормалар доирасида кадрлар тайёрлаш ва уларни қайта тайёрлаш учун харажатлар суммалари;

солиқ тўловчи балансидаги соғлиқни сақлаш объектлари, қариялар ва ногиронлар уйлари, мактабгача тарбия болалар муассасалари, болаларнинг дам олиш лагерлари, маданият ва спорт объектлари, халқ таълими муассасалари, уй-жой фондини сақлашга маҳаллий давлат ҳокимияти органлари тасдиқлаган нормативларга мувофиқ қилинадиган харажатлар суммалари, шунингдек солиқ тўловчилар санаб ўтилган муассасаларни сақлашда улуш қўшиб қатнашиб, ана шу мақсадлар учун қиладиган харажатларининг суммалари;

қонун ҳужжатларида белгилаб қўйиладиган бошқа мажбурий тўловлар.

Ушбу модданинг биринчи қисмида назарда тутилган харажатлар ва мажбурий тўловлардан ташқари қуйидаги харажатлар ва ажратмалар ҳам жами даромаддан чегириб ташланиши лозим:

1) банклар бўйича:

кредит ресурслари учун тўловлар, операция харажатлари, пул маблағлари ва бойликларни ташиш ҳамда сақлаш харажатлари;

мижозларнинг ҳисобварақлари, шу жумладан жисмоний шахсларнинг омонатлари бўйича ҳисобланган ва тўланган фоизлар;

таваккалчилик операциялари бўйича заҳира ҳисобидан ўчирилган умидсиз ссуда суммалари;

2) суғурта ташкилотлари бўйича:

қайта суғурта шартномалари бўйича берилган тўлов суммалари;

амал қилиши ҳисобот йили охиригача тугамаган суғурта ва қайта суғурта шартномалари бўйича тўлов суммалари;

суғурта ва қайта суғурта мажбуриятлари бўйича амалга оширилган ва ҳисобланган тўлов суммалари;

ўтган йиллардаги суғурта ҳодисалари бўйича тугалланмаган тўлов суммалари, шу жумладан даъво муддати доирасидаги мажбуриятлар суммалари;

суғурта ҳолатининг рўй берганлиги ҳақида маълум қилинган, лекин зарар миқдори тақдим этилмаган шартномалар бўйича суғурта суммалари;

суғурта ташкилоти суғурта ҳодисалари рўй беришини бартараф этиш ва унинг олдини олишга доир тадбирларни (превентив тадбирларни) молиялашга сарфлайдиган маблағлар суммалари;

суғурта ташкилотларининг заҳира фондлари бу ташкилотлар устав фондининг йигирма беш фоизига етгунига қадар суғурта ташкилотлари ўз даромадларининг йигирма фоизи миқдорида заҳира фондларига қиладиган ажратмалар.

Жами даромаддан чегириб ташланадиган харажатлар, мажбурий тўловлар, чиқимлар ва ажратмаларни аниқлаш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Агар амалга оширилган харажат харажатларнинг бир неча тоифасига киритилган бўлса, у фақат бир марта жами даромаддан чегириб ташланиши мумкин.

Асосий воситалар сотиб олиш ва уларни монтаж қилишга, номоддий активлар сотиб олишга қилинган харажатлар, шунингдек бошқа капитал харажатлар амортизация тариқасида кейинги даврларда жами даромаддан чегириб ташланиши лозим.

20-модда. Умидсиз қарзлар бўйича чегирмалар

Солиқ тўловчи (банклар ва суғурта ташкилотлари бундан мустасно) даъво муддати ўтганидан сўнг даромадлари товарларнинг (ишлар, хизматларнинг) реализация қилиниши билан боғлиқ бўлган, илгари жами даромадга қўшилган умидсиз қарзлар бўйича чегирма қилиниш ҳуқуқига эга бўлади.

21-модда. Молиявий жазо чоралари ва пеня суммалари

Молиявий жазо чоралари ва ҳисобланган пеня суммалари жами даромаддан чегириб ташланмайди.

22-модда. Асосий воситалар, қимматли қоғозлар ва бошқа активлар реализация қилинганида кўрилган зарарлар

Тадбиркорлик фаолиятида уч йилдан ортиқ фойдаланилган асосий воситалар реализация қилинганида вужудга келган зарарлар жами даромаддан чегириб ташланади.

Қимматли қоғозлар реализация қилинганида вужудга келган зарарлар жами даромаддан чегириб ташланмайди.

Иш ҳайвонлари ва кўп йиллик дарахтлардан фойдаланганда вужудга келган зарарлар фақат ана шу активлардан фойдаланишдан олинган даромаддан чегириб ташланади.

23-модда. Амортизация бўйича чегирмалар

Асосий воситалар амортизация қилинади, ер бундан мустасно.

Асосий воситаларнинг солиқ солинадиган давр мобайнида белгиланган нормалар доирасида ҳисобланган амортизация ажратмалари суммалари жами даромаддан чегириб ташланади.

Амортизация ажратмаларининг суммалари асосий воситаларнинг дастлабки (тикланиш) қиймати ва ушбу моддада белгиланган амортизация нормалари асосида ҳисоблаб чиқарилади. Амортизация муддати тугаганидан сўнг эскириш ҳисобланмайди.

Асосий воситаларни узоқ муддатга ижарага олган юридик шахслар ҳам ўзларига қарашли, ҳам ижарага олинган асосий воситалар юзасидан амортизация ажратмаларини ҳисоблайдилар. Бу ҳолда ижарага берувчи ижарага берилган асосий воситалар учун амортизация ажратмаларини ҳисобламайди.

Асосий воситаларнинг амортизация нормалари:

Асосий воситалар гуруҳлари	Амортизация нормаси
1. Енгил автомобиллар, такси, йўлларда фойдаланиладиган автотрактор техникаси, махсус асбоб-ускуна, инвентарь ва жиҳозлар. Компьютерлар, периферия қурилмалари ва маълумотларни қайта ишлаш ускуналари	20 фоиз
2. Юк автомобиллари, автобуслар, махсус автомобиллар ва автотиркамалар. Саноатнинг барча тармоқлари, металл қуйиш корхонаси учун машиналар ва ускуналар, темирчилик-пресслаш ускуналари, қурилиш ускуналари, қишлоқ хўжалик машиналари ва ускуналари. Офислар учун мебель	15 фоиз
3. Темир йўл, денгиз, дарё ва ҳаво транспорти воситалари. Куч-қувват берадиган машиналар ва ускуналар: иссиқлик-техника ускуналари, турбина ускуналари, электр двигателлари ва дизель-генераторлар. Электр узатиш ва алоқа қурилмалари. Трубопроводлар	8 фоиз
4. Бинолар, иншоотлар ва иморатлар	5 фоиз
5. Бошқа гуруҳларга киритилмаган,амортизация қилинадиган активлар	10 фоиз

24-модда. Номоддий активлар бўйича чегирмалар

Номоддий активларга қилинган харажатлар жами даромаддан эскириш тарзида ҳар ойда, юридик шахс томонидан уларнинг бошланғич қиймати ва улардан унумли фойдаланиш муддати (бироқ юридик шахснинг фаолият муддатидан ортиқ бўлмаган муддат) асосида ҳисоблаб чиқарилган нормалар бўйича чегириб ташланади.

Унумли фойдаланиш муддатини аниқлаб бўлмайдиган номоддий активлар бўйича амортизация нормалари беш йилга (бироқ юридик шахснинг фаолият муддатидан ортиқ бўлмаган муддатга) мўлжаллаб белгиланади.

25-модда. Геологик тадқиқотлар ва табиий ресурсларни қазиб олишга тайёргарлик кўриш харажатлари бўйича чегирмалар

Солиқ тўловчининг геологик тадқиқотлар ва табиий ресурсларни қазиб олишга тайёргарлик ишлари учун қилган харажатлари жами даромаддан амортизация сифатида, амортизация ажратмалари нормаси бўйича - ўн беш фоиз миқдорида чегириб ташланади.

26-модда. Тадбиркорлик фаолияти билан боғлиқ бўлмаган харажатлар

Солиқ тўловчининг тадбиркорлик фаолиятига тааллуқли бўлмаган тадбирларни ўтказиш билан боғлиқ харажатлари бўйича чегирмалар қилинмайди.

Агар маданий, спорт ва бошқа тадбирлар учун харажатлар солиқ тўловчининг асосий фаолияти доирасида ўтказиладиган бўлса, ушбу модданинг қоидалари унга нисбатан қўлланилмайди.

27-модда. Ижтимоий эҳтиёжларга ажратмалар

Давлатга қарашли бўлмаган пенсия фондларига, ихтиёрий тиббий суғуртага ва ихтиёрий суғуртанинг бошқа турларига ажратмалар жами даромаддан чегириб ташланмайди.

7-боб. ДАРОМАД (ФОЙДА) СОЛИҒИ СТАВКАЛАРИ

28-модда. Юридик шахсларнинг даромадига (фойдасига) солинадиган солиқ ставкалари

Юридик шахсларнинг солиқ солинадиган даромадига (фойдасига) энг юқори - ўттиз беш фоизлик ставка бўйича солиқ солинади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қуйидагилар учун даромадига (фойдасига) солинадиган солиқнинг камайтирилган ставкаларини белгилаши мумкин:

қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи юридик шахслар учун - асосий фаолияти бўйича;

чет эл инвестициялари иштирокидаги юридик шахслар учун;

болаларбоп ва бадиий ҳунармандчилик маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи юридик шахслар учун;

ўзи ишлаб чиқарган маҳсулотларни экспорт қилувчи юридик шахслар учун.

29-модда. Резидентнинг дивидендлар ва фоизлар бўйича оладиган даромадларига (фойдасига) солинадиган солиқ ставкалари

Юридик шахсларга тўланадиган дивидендлар ва фоизларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси белгилайдиган ставка бўйича тўлов манбаида солиқ солинади.

Давлат облигациялари ва давлатнинг бошқа қимматли қоғозлари бўйича дивидендлар ва фоизлар солиқ солишдан озод этилади.

Ўзбекистон Республикасидаги тўлов манбаида илгари солиқ ундирилган дивидендлар ва фоизларни олган резидент-юридик шахс тўлов манбаининг солиқни тўлаганлигини тасдиқлайдиган ҳужжатлар мавжуд бўлса, уларни жами даромаддан чегириб ташлаш ҳуқуқига эгадир.

Банклар ва бошқа резидент молия-кредит ташкилотларига тўланадиган фоизларга тўлов манбаида солиқ солинмайди, балки банк ва бошқа резидент молия-кредит ташкилотида белгиланган тартибда солиқ солинади.

30-модда. Тўлов манбаида норезидентларнинг даромадларига (фойдасига) солинадиган солиқ ставкалари

Норезидентнинг Ўзбекистон Республикасидаги тўлов манбаидан олинган, доимий муассаса билан боғлиқ бўлмаган даромадига (фойдасига) манбада чегирмаларсиз қуйидаги ставкалар бўйича солиқ солинади:

дивидендлар ва фоизлар	15 фоиз
таваккалчиликларни суғурта қилишга ёки қайта суғурта қилишга тўланган суғурта мукофотлари	10 фоиз
Ўзбекистон Республикаси билан бошқа давлатлар ўртасида ҳаракат қилишда халқаро алоқа учун телекоммуникациялар ёки транспорт хизматлари (фрахтдан даромадлар)	6 фоиз
роялти, ижарадан олинган даромадлар, хизматлар кўрсатиш, шу жумладан бошқарув, маслаҳат хизматлари кўрсатишдан келадиган даромадлар ва бошқа даромадлар, даромад солиғи солинган даромадлар (фойда) бунга кирмайди	20 фоиз

8-боб. ДАРОМАД (ФОЙДА) СОЛИҒИ БЎЙИЧА ИМТИЁЗЛАР

31-модда. Юридик шахсларни даромад (фойда) солиғидан озод қилиш

Қуйидаги юридик шахслар даромад (фойда) солиғидан озод қилинади:

1) ходимлари умумий сонининг камида етмиш беш фоизини ўрта мактаблар ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчилари ташкил этадиган юридик шахслар;

2) протез-ортопедия буюмлари, инвентари ишлаб чиқаришга, шунингдек ногиронларга хизмат кўрсатишга ихтисослашган юридик шахслар - асосий фаолият тури бўйича;

3) ишловчилари умумий сонининг камида эллик фоизини ногиронлар, 1941-1945 йиллардаги уруш ва меҳнат фронти фахрийлари ташкил этган юридик шахслар, савдо, воситачилик, таъминот-сотиш ва тайёрлов фаолияти билан шуғулланадиган юридик шахслардан ташқари;

4) даволаш муассасалари қошидаги даволаш-ишлаб чиқариш устахоналари;

5) жазони ижро этиш муассасалари;

6) тижорат билан шуғулланмайдиган юридик шахслар,* уларнинг тадбиркорлик фаолиятидан олган даромадларидан (фойдаларидан) ташқари;

7) шаҳар йўловчилар транспорти (таксидан, шу жумладан йўналишли таксидан ташқари) йўловчиларни ташиш билан боғлиқ хизматлари бўйича;

8) юридик шахслар тарих ва маданият ёдгорликларини таъмирлаш ва қайта тиклаш ишларини амалга оширишдан олинган даромадлар (фойдалар) бўйича;

9) юридик шахслар умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларини сақлаш, таъмирлаш ва қуриш ишларини амалга оширишдан олинган даромадлар (фойдалар) бўйича;

10) юридик шахслар «Ўзуйжойжамғармабанк» билан тузилган шартномалар бўйича ўз ходимлари учун уй-жой харид қилишга ишлатиладиган даромадлар (фойдалар) бўйича;

11) янги ташкил қилинган деҳқон (фермер) хўжаликлари ва хусусий корхоналар қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва қайта ишлашдан, халқ истеъмоли товарлари, бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришдан олган даромадлари (фойдалари) бўйича рўйхатдан ўтган вақтидан эътиборан икки йил муддатга;

12) Самарқанд, Бухоро, Хива ва Тошкент шаҳарларида янги ташкил этилган, туризм фаолияти билан шуғулланадиган юридик шахслар тузилган пайтдан бошлаб биринчи даромад орттиргунга қадар, лекин узоғи билан рўйхатдан ўтган вақтидан эътиборан уч йилгача. Самарқанд, Бухоро, Хива ва Тошкент шаҳарларида туристик фаолият билан шуғулланувчи юридик шахслар фойда олган биринчи йили эллик фоиз, иккинчи йили етмиш беш фоиз, учинчи йилдан бошлаб юз фоиз миқдорда солиқ тўлайди;

13) қуйидагилар олган даромадлари (фойдалари) юзасидан:

а) патент эгаси (лицензиар) саноат мулки объектларидан ўз ишлаб чиқаришида фойдаланишдан, шунингдек буларга лицензия сотишдан олган даромади юзасидан - амал қилиш муддати доирасида фойдалана бошлаган санадан эътиборан:

ихтиролар ва селекция ютуғидан патент бўйича - беш йил давомида;

ихтиролардан дастлабки патент бўйича - уч йил давомида;

селекция ютуғидан гувоҳнома бўйича - уч йил давомида;

саноат намунасидан патент бўйича - уч йил давомида;

саноат намунасидан дастлабки патент бўйича - икки йил давомида;

б) лицензиат (лицензия шартномаси нарсасидан фойдаланиш ҳуқуқини олган шахс) саноат мулки объектларидан фойдаланишдан олган даромади юзасидан - фойдалана бошлаган санадан эътиборан:

ихтиролар ва селекция ютуғидан патент бўйича - беш йил давомида;

ихтиролардан дастлабки патент бўйича - уч йил давомида;

селекция ютуғидан гувоҳнома бўйича - уч йил давомида;

саноат намунасидан патент бўйича - уч йил давомида;

саноат намунасидан дастлабки патент бўйича - икки йил давомида;

фойдали моделдан гувоҳнома бўйича - икки йил давомида;

товар белгиси ва хизмат белгисидан - бир йил давомида (лицензиар маҳсулотини ишлаб чиқарганда);

14) чет эл инвестициялари иштирокидаги янги ташкил этилиб, экспортга йўналтирилган ва импортнинг ўрнини босадиган маҳсулотлар чиқарадиган корхоналар:

агар ишлаб чиқариш ҳажмининг йигирма беш фоиздан ортиғи болаларбоп маҳсулотлардан иборат бўлса, ишлаб чиқариш бошланган пайтдан эътиборан беш йил муддатга. Кейинги йилларда солиқ амалдагига нисбатан икки баравар камайтирилган ставка бўйича ундирилади;

агар чет эл сармоясининг улуши корхона устав фондининг эллик фоизи ва ундан кўпини ташкил этса, ишлаб чиқариш бошланган пайтдан эътиборан икки йил муддатга;

15) устав фондида чет эл сармоясининг улуши эллик фоиз ва ундан кўпни ташкил этадиган чет эл инвестицияси иштирокидаги ишлаб чиқариш корхоналари - ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва кенгайтиришга йўналтириладиган даромади (фойдаси) бўйича;

16) Ўзбекистон Республикасининг инвестиция дастурига киритилган лойиҳаларга капитал маблағлар сарфлайдиган чет эл инвестицияси иштирокидаги ишлаб чиқариш корхоналари, рўйхатдан ўтган вақтидан эътиборан дастлабки етти йил давомида;

17) қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва уларни қайта ишлашга (узум ва мевалардан винолар, ўткир ичимликлар тайёрлашдан ташқари), халқ истеъмоли товарлари ва бинокорлик материаллари, тиббиёт асбоб-ускуналари, қишлоқ хўжалиги, енгил ва озиқ-овқат саноати учун машиналар ва асбоб-ускуналар ишлаб чиқаришга, иккиламчи хом ашё ва маиший чиқиндиларни тайёрлаш ҳамда қайта ишлашга ихтисослашган, устав фондидаги чет эл капитали ўттиз фоиздан ортиқ бўлган чет эл инвестицияси иштирокидаги корхоналар - рўйхатдан ўтган вақтидан эътиборан икки йил давомида;

18) посёлкалар, қишлоқлар ва овуллар ҳудудларида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш ва халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш бўйича янги ташкил этилаётган корхоналар маҳсулот ишлаб чиқаришни бошлаган пайтдан эътиборан уч йил муддатга. Кейинги йилларда солиқ амалдагига нисбатан икки баравар камайтирилган ставка бўйича ундирилади;

19) янги ташкил этилган юридик шахслар (савдо, воситачилик, таъминот, сотиш ва тайёрлаш фаолияти билан шуғулланувчилардан ташқари) ташкил этилган (рўйхатдан ўтказилган) пайтдан эътиборан биринчи йили белгиланган ставканинг йигирма беш фоизи миқдорида ва иккинчи йили эллик фоизи миқдорида солиқ тўлайдилар. Кейинги йилларда даромад (фойда) солиғи белгиланган ставка бўйича тўлиқ миқдорда тўланади.

Ушбу моддада янги ташкил этилган корхоналарга берилган имтиёзлар аввалдан амал қилиб турган юридик шахслар, уларнинг филиаллари ва таркибий бўлинмалари негизида тузилган юридик шахсларга (чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналардан ташқари), шунингдек корхоналар ҳузурида тузилган юридик шахсларга нисбатан, башарти улар корхонадан ижарага олинган асбоб-ускуналарда ишлаётган бўлсалар, қўлланмайди.

(Давоми 3-бетда).

***ушбу Кодексда солиқ солиш мақсадларида «тижорат билан шуғулланмайдиган ташкилотлар» дейилганда қуйидагилар тушунилади:**

фақаттина давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молияланадиган, харажатларни қоплаш учун тасдиқланган сметалар доирасида бюджетдан дотация оладиган корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар;

хайрия бирлашмалари, уюшмалари ва фондлари, халқаро ташкилотлар, диний бирлашмалар ва бошқа ташкилотлар:

а) тадбиркорлик фаолиятидан даромадлар олишни кўзламайдиган, таъсис ҳужжатларида белгилаб қўйилган ижтимоий-хайрия ёки бошқа мақсадларда тузилган ташкилот ва бирлашмалар;

б) молиявий ва бошқа маблағларни муайян ташкилотлар ходимлари, муассислари ёки аъзоларининг шахсий манфаатлари йўлида тақсимламайдиган ва инвестиция қилмайдиган ташкилот ва бирлашмалар (қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда меҳнатга ҳақ тўлаш бундан мустасно).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ СОЛИҚ КОДЕКСИ

(Давоми. Боши 2-бетда).

Ушбу модданинг 11, 12, 14, 17, 18 ва 19-бандларида назарда тутилган юридик шахслар белгиланган имтиёзли даврнинг бир йили ўтгунига қадар тугатилган тақдирда, солиқ суммаси уларнинг бутун фаолият даври учун тўлиқ миқдорда ундириб олинади.

Корхоналар ҳисобот йилининг якунлари бўйича товарлар (ишлар, хизматлар) экспорти ҳажмини оширишдан олган эркин алмаштириладиган валютага тенг тушумларининг суммаси даромад (фойда) солиғи тўлашдан озод қилинади. Ушбу имтиёз воситачилик ташкилотларига нисбатан, шунингдек экспорт қилинадиган хом-ашё товарлари: пахта толаси, линт, нефть, нефть маҳсулотлари, электр энергияси, газ конденсати, табиий газ, қимматбаҳо, рангли ва қора металлар, ип газлама ишлаб чиқарадиган корхоналарга нисбатан татбиқ этилмайди.

32-модда. Солиқ солинадиган даромаднинг (фойданинг) камайтирилиши

Юридик шахсларнинг солиқ солинадиган даромади (фойдаси) қуйидаги суммага камайтирилади:

экология, саломатлик ва хайрия фондлари, маданият, халқ таълими, соғлиқни сақлаш, ижтимоий таъминот, жисмоний тарбия ва спорт муассасаларига бадаллар суммасига, бироқ солиқ солинадиган даромаднинг (фойданинг) бир фоизидан кўп бўлмаган миқдорда;

инвестицияларга (асосий ишлаб чиқаришни ривожлантириш, кенгайтириш ва реконструкция қилишга), шунингдек инвестициялар учун олинган кредитларни узишга йўналтириладиган харажатлар суммасига, ҳисобланган эскиришдан тўлиқ фойдаланиш шарти билан, бироқ солиқ солинадиган даромаднинг (фойданинг) эллик фоизидан кўп бўлмаган миқдорда;

диний ва жамоат бирлашмаларининг (касаба уюшмалари, сиёсий партиялар ва ҳаракатлардан ташқари), хайрия фондларининг мулкида бўлган корхоналар даромадидан (фойдасидан) шу бирлашмалар ва фондларнинг уставда белгиланган фаолиятни амалга ошириш учун йўналтириладиган ажратмалари суммасига;

табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини ўтказишга кетган харажатларнинг ўттиз фоизи суммасига;

футболни ривожлантиришга кўмаклашиш, футбол клублари ва мактабларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга сарфланадиган маблағлар суммасига, бироқ солиқ солинадиган даромаднинг (фойданинг) беш фоизигача миқдорда.

Чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналарнинг даромадлари бўйича солиқ солинадиган база захира фонди устав фондининг йигирма беш фоизига етгунига қадар даромаднинг (фойданинг) йигирма фоизигача миқдорда захира фондига ўтказиладиган ажратмалар суммасига камайтирилади.

Ишловчилари умумий сонининг уч фоизидан кўпроғини ногиронлар ташкил этган юридик шахслар учун даромад (фойда) солиғи суммаси қуйидаги тарзда: белгиланган нормадан ортиқ ишга жойлаштирилган ногиронларнинг ҳар бир фоизига даромад (фойда) солиғи бир фоиз камайтирилади.

9-боб. НОРЕЗИДЕНТЛАР ҲАМДА ЧЕТ ЭЛЛИК ЮРИДИК ШАХСЛАРНИНГ ДАРОМАДЛАРИГА (ФОЙДАСИГА) СОЛИҚ СОЛИШ

33-модда. Норезидентнинг доимий муассаса орқали оладиган даромади (фойдаси)

Ўзбекистон Республикасида фаолиятни доимий муассаса орқали амалга оширадиган солиқ тўловчи - норезидент Ўзбекистон Республикасида бўлган, доимий муассаса билан боғланган манбалардан олинган даромадлари (фойдаси)дан ушбу Кодексда ана шундай даромадга (фойдага) нисбатан назарда тутилган чегирмалар суммасига камайтирилган солиқни тўловчи ҳисобланади.

34-модда. Даромад (фойда) солиғининг тўлов манбаида ундирилиши

Норезидентнинг доимий муассаса билан боғлиқ бўлмаган даромадига, агар даромад манбаи Ўзбекистон Республикасида жойлашган бўлса, жами даромаддан чегирма қилмай, ушбу Кодекснинг 30-моддасида назарда тутилган ставкалар бўйича тўлов манбаида солиқ солинади.

Тўлов манбаида солиқ солиш тўловнинг Ўзбекистон Республикаси ичида ёки унинг ҳудудидан ташқарида амалга оширилганидан қатъи назар қўлланилади.

35-модда. Чет эллик юридик шахсларга солиқ солиш хусусиятлари

Чет эллик юридик шахсларга Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларида белгиланган хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда ушбу Кодексга мувофиқ солиқ солинади.

Чет эллик юридик шахслардан солиқлар ва йиғимларни ундириш ўзаро келишув асосида тўхтатилиши ёки чекланиши мумкин, башарти тегишли чет давлатда ҳам Ўзбекистон Республикасининг юридик шахсларига нисбатан худди шундай чора-тадбирлар кўрилган бўлса.

Чет эллик юридик шахслар билан битимлар тузиш чоғида бундай битимларнинг шартларига Ўзбекистон Республикасида фаолиятни амалга оширадиган солиқ тўловчилар ҳамда бошқа шахслар чет эллик юридик шахсларнинг солиқлар ва йиғимларни тўлаш бўйича харажатларини ўз зиммасига олишини назарда тутадиган солиқ ҳақидаги изоҳларнинг киритилишига рухсат берилмайди.

Норезидент-юридик шахснинг доимий муассасасига даромад (фойда) солиғига қўшимча равишда ушбу доимий муассасанинг чет элга ўтказадиган даромадидан ўн фоиз миқдорида солиқ олинади.

10-боб. СОЛИҚНИ ҲИСОБГА ОЛИШ ҚОИДАЛАРИ

36-модда. Узоқ муддатли контрактлар бўйича даромадлар ва чегирмалар

Узоқ муддатли контрактларга тааллуқли даромадлар ва чегирмалар уларнинг амалда бажарилган қисми бўйича молия йили давомида ҳисобга олинади.

Узоқ муддатли контрактнинг амалда бажарилганлиги молия йили охиригача қилинган харажатларни ушбу контракт бўйича жами харажатлар билан таққослаш орқали аниқланади.

37-модда. Товар-моддий захираларни баҳолаш ва ҳисобга олиш

Солиқ солиш мақсадида товар-моддий захираларни баҳолаш ва ҳисобга олиш бухгалтерия ҳисоби тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

Товар-моддий захираларни қўшимча баҳолаш суммаси товарларнинг (ишларнинг, хизматларнинг) реализация қилинишига қараб, солиқ солинадиган даромад (фойда) таркибига киритилади.

38-модда. Асосий воситалар лизинги

Агар ижарага берувчи амортизация қилиниши керак бўлган асосий воситаларни лизинг шартномаси бўйича ижарага берса, бундай операция солиқ солиш мақсадида ижарачи томонидан мол-мулкни харид қилиш деб қаралмоғи лозим.

Амортизация қилиниши керак бўлган асосий воситаларнинг ижараси қуйидаги шартлардан бирига мувофиқ келса лизинг ҳисобланади:

ижара муддати асосий воситалар хизмат муддатининг саксон фоизидан ортиқ бўлса;

ижарачи асосий воситаларни қатъий белгиланган нархда ёки ижара тугаганидан сўнг белгиланадиган нархда сотиб олиш ҳуқуқига эга бўлса;

ижарага олинган асосий воситаларнинг ижара тугаганидан кейинги қолдиқ қиймати уларнинг ижара бошланишидаги қийматининг йигирма фоизидан кам бўлса;

ижарага олинган бутун давр учун тўловларнинг жорий суммаси ижарага олинган воситалар қийматининг тўқсон фоизидан ортиқ бўлса.

Ушбу модда иккинчи қисмининг қоидалари лизинг шартномасини узайтириш ҳуқуқи амалга оширилиши мумкин бўлган даврга ҳам татбиқ этилади.

39-модда. Активлар реализация қилинганида улар қийматининг ўсишидан олинадиган даромадлар ва кўриладиган зарарлар

Активлар реализация қилинганида уларни реализация қилишдан олинган тушум билан бу активларнинг қиймати ўртасидаги мусбат фарқ активлар қийматининг ўсишидан олинган даромад ҳисобланади.

Активларни реализация қилишдан олинган тушум билан бу активларнинг қиймати ўртасидаги манфий фарқ активларни реализация қилишдан кўрилган зарар ҳисобланади.

Активлар қийматига уларни олиш, ишлаб чиқариш, қуриш, монтаж қилиш ва ўрнатиш харажатлари, шунингдек уларнинг қийматини орттирадиган бошқа харажатлар қўшилади, солиқ тўловчи чегириш ҳуқуқига эга бўлган харажатлар бундан мустасно.

Агар активларнинг фақат бир қисми реализация қилинса, унда активларнинг реализация қилиш пайтидаги қиймати қолган ва реализация қилинган қисмлари ўртасида тақсимланади.

40-модда. Активларни текинга ёки камайтирилган қиймат бўйича топширишдан олинадиган даромадлар

Активлар текинга ёки камайтирилган қиймат бўйича топширилганида топширувчи шахсга қарашли активларнинг қиймати вужудга келган харажатлар асосида, олувчи шахснинг даромадлари эса кирим қилинган баҳолаш қиймати бўйича, лекин топширилаётган активларнинг таннархидан кам бўлмаган миқдорда белгиланади.

11-боб. ДАРОМАД (ФОЙДА) СОЛИҒИНИНГ ҲИСОБЛАБ ЧИҚАРИЛИШИ, ҲИСОБОТИ ВА ТЎЛАНИШИ

41-модда. Даромад (фойда) солиғи бўйича ҳисоботлар, ҳисоб-китоблар

Тадбиркорлик фаолиятини амалга оширувчи юридик шахслар ортиб борувчи якун билан чиқарилган даромад (фойда) солиғи бўйича ҳисоб-китобларни, агар қонун ҳужжатларида бошқа тартиб белгиланмаган бўлса, солиқ рўйхатидан ўтган жойдаги солиқ органларига йил чоракларига оид ва йиллик молиявий ҳисоботни тақдим этиш муддатларида топширадилар.

Юридик шахс тугатилган тақдирда солиқ органи солиқ тўловчидан камроқ бўлган давр учун ҳисоботлар, солиқ бўйича ҳисоб-китобларни тақдим этишни ёзма хабарнома топшириш йўли билан талаб қилиши мумкин бўлиб, хабарномада бунинг сабаби ва ҳисоботлар, солиқ бўйича ҳисоб-китоблар қачон ва қайси давр учун тақдим этилиши лозимлиги кўрсатилади.

Юридик шахсни тугатиш ҳақида белгиланган тартибда қарор қабул қилинган тақдирда тугатиш комиссияси (тугатувчи) беш кунлик муддатда бу ҳақда солиқ органини ёзма равишда хабардор қилади.

Юридик шахсни тугатиш ҳақида қарор қабул қилинганидан сўнг солиқ тўловчи ўн беш кун ичида солиқ органига ҳисоботлар, солиқ бўйича ҳисоб-китобларни тақдим этиши шарт.

Даромад (фойда) солиғи бўйича ҳисоботлар, ҳисоб-китоблар қонун ҳужжатларида белгиланган шакл ва тартибда тақдим этилади.

42-модда. Даромад (фойда) солиғини тўлов манбаида ушлаб қолиш

Даромад (фойда) солиғини тўлов манбаида ушлаб қолишни қуйидагилар амалга ошириши шарт:

юридик шахсларга дивидендлар ва фоизлар тўловчи юридик шахслар;

норезидент юридик шахсларга ушбу Кодекснинг 30-моддасига мувофиқ тўловларни амалга оширувчи юридик шахслар.

Даромад (фойда) солиғини ушлаб қолиш ва бюджетга ўтказиш учун даромад тўловчи юридик шахс жавобгардир. Солиқ суммаси ушлаб қолинмаганда даромад тўловчи юридик шахс ушлаб қолинмаган солиқ суммасини ҳамда у билан боғлиқ жарима ва пеняларни бюджетга тўлаши шарт.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган юридик шахслар қуйидагиларни бажариши шарт:

солиқни тўлов амалга оширилган ой тугаганидан сўнг беш кун ичида бюджетга ўтказиши;

даромад олувчи юридик шахсларнинг рўйхат рақами, уларнинг номи, даромадининг умумий суммаси ва ҳисобот йилида ушлаб қолинган солиқнинг умумий суммаси кўрсатилган маълумотномани молия йили тугаганидан сўнг ўттиз кун ичида солиқ органларига тақдим этиши, шунингдек даромад олувчи юридик шахсларга уларнинг талабига кўра юбориши лозим.

43-модда. Даромад (фойда) солиғи тўлаш

Юридик шахслар даромад (фойда) солиғини даромад (фойда) солиғи бўйича ҳисоб-китобларни топшириш учун белгиланган кундан бошлаб беш кун ичида, ушбу Кодекснинг 41-моддасига мувофиқ ўтган ҳисобот даврининг молиявий натижалари асосида тўлайди.

Йилнинг ҳисобот чорагида товарларни (ишларни, хизматларни) реализация қилишдан энг кам иш ҳақининг икки юз бараваридан кўпроқ миқдорда даромад (фойда) олган юридик шахслар даромад (фойда) солиғи бўйича жорий тўловларни ҳар ойнинг 10- ва 25-кунларида йилнинг чораги бўйича даромад (фойда) солиғи суммасининг олтидан бир қисми миқдорида тўлайди.

Юридик шахслар жорий тўловлар суммасини ҳисоблаб чиқариш учун йилнинг жорий чораги биринчи ойининг 5-кунигача ўзлари солиқ рўйхатидан ўтган жойдаги солиқ органига йилнинг тегишли чорагида олиш мўлжалланган даромад (фойда) ҳамда белгиланган даромад (фойда) солиғи ставкаси асосида маълумотнома тақдим этадилар.

Йил мобайнида тўланган даромад (фойда) солиғи суммалари тегишли ҳисобот йили учун солиқ тўловчига ҳисоблаб чиқарилган солиқ ҳисобига ўтказилади.

III БЎЛИМ. ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАРНИНГ ДАРОМАДИГА СОЛИНАДИГАН СОЛИҚ

12-боб. СОЛИҚ ТЎЛОВЧИЛАР ВА СОЛИҚ СОЛИШ ОБЪЕКТИ

44-модда. Жисмоний шахсларнинг даромадига солинадиган солиқни тўловчилар

Молия йилида солиқ солинадиган даромадга эга бўлган жисмоний шахслар жисмоний шахсларнинг даромадига солинадиган солиқни тўловчилардир.

45-модда. Резидент ва норезидент жисмоний шахсларнинг солиқ солинадиган даромади

Ўзбекистон Республикасида доимий яшаб турган ёки молия йилида бошланадиган ёки тугайдиган ўн икки ойгача бўлган исталган давр мобайнида 183 кун ёки ундан кўпроқ муддатда Ўзбекистонда турган жисмоний шахс Ўзбекистон Республикасининг резиденти деб қаралади.

Ўзбекистон Республикаси резиденти бўлмиш жисмоний шахсларга уларнинг Ўзбекистон Республикасидаги, шунингдек ундан ташқаридаги фаолияти манбаларидан олинган даромадлари бўйича солиқ солинади.

Ўзбекистон Республикаси резиденти бўлмаган жисмоний шахсларга Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги фаолиятдан олинган даромадлар бўйича солиқ солинади.

46-модда. Ўзбекистон Республикасидан ташқарида тўланган солиқнинг ҳисобга олиниши

Ўзбекистон Республикасидан ташқарида тўланган жисмоний шахсларнинг даромад солиғи суммалари Ўзбекистон Республикасида солиқни тўлашда Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ ҳисобга олинади.

Ҳисобга олинадиган суммалар миқдори жисмоний шахсларнинг Ўзбекистон Республикасида амал қилаётган ставкалар бўйича ҳисоблаб чиқарилган даромад солиғи суммасидан ошмаслиги лозим.

47-модда. Солиқ солиш объекти

Жами йиллик даромад билан ушбу Кодексга мувофиқ белгиланадиган чегирмалар ўртасидаги фарқ сифатида ҳисобланган солиқ солинадиган даромад солиқ солиш объектидир.

13-боб. ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАРНИНГ ЖАМИ ЙИЛЛИК ДАРОМАДИ

48-модда. Жисмоний шахсларнинг жами йиллик даромади таркиби

Жисмоний шахсларнинг жами йиллик даромадига солиқ тўловчи олиши лозим бўлган (олган) ёки текинга олган пул ёхуд бошқа маблағлар, шу жумладан:

меҳнатга ҳақ тўлаш шаклида олинадиган даромадлар;

жисмоний шахсларнинг мулкий даромади;

жисмоний шахсларнинг тадбиркорлик фаолиятидан келадиган ялпи даромад киради.

49-модда. Меҳнатга ҳақ тўлаш шаклида олинадиган даромадлар

Меҳнатга ҳақ тўлаш шаклида олинадиган даромадларга жисмоний шахсларнинг меҳнат шартномаси бўйича қилинган ишлардан ва фуқаролик-ҳуқуқий шартномалар бўйича оладиган даромадлари киради.

Меҳнатга ҳақ тўлаш шаклида олинадиган даромадларга қуйидагилар ҳам киради:

1) ходимларга сотиладиган товарлар (ишлар, хизматлар) қиймати билан бундай товарларни (ишларни, хизматларни) харид қилиш нархи ёки уларнинг таннархи ўртасидаги манфий фарқ;

2) иш берувчи томонидан ўз фаолияти билан боғлиқ бўлмаган, ходимларнинг чиқимларини қоплаш учун қилинган харажатлар;

3) ходим иш берувчига тўлаши керак бўлган, аммо иш берувчининг қарори билан ҳисобдан чиқарилган қарз суммалари;

4) иш берувчи ўз ходимларининг ҳаёти ёки соғлиғини ихтиёрий суғурталаш бадалларини тўлаш учун қилган харажатлар;

5) иш берувчининг жисмоний шахсдан ушлаб қолиниши керак бўлган тўловлар юзасидан тўлаган суммаси;

6) иш берувчининг ўз ходимларининг бевосита ёки билвосита даромадларини ташкил этадиган бошқа харажатлари.

Ходимларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси белгилаган нормалар доирасида бериладиган хизмат сафари тўловларининг суммалари жами йиллик даромадга киритилмайди.

50-модда. Жисмоний шахсларнинг мулкий даромади

Жисмоний шахсларнинг мулкий даромадига фоизлар, дивидендлар бўйича олинган даромад, мол-мулкни ижарага беришдан келадиган даромад киради.

51-модда. Жисмоний шахсларнинг тадбиркорлик фаолиятидан келадиган ялпи даромад

Жисмоний шахсларнинг тадбиркорлик фаолиятидан келадиган ялпи даромадга товарлар (ишлар, хизматлар) реализациясидан, даромад олиш мақсадида таваккал қилиб, ўз мулкий жавобгарлиги остида якка тартибда амалга ошириладиган, қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа фаолиятдан келадиган барча тушумлар киради.

14-боб. ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАРНИНГ СОЛИҚ СОЛИНАДИГАН ДАРОМАДЛАРИДАН ЧЕГИРМАЛАР

52-модда. Жисмоний шахсларнинг тадбиркорлик фаолиятидан келадиган ялпи даромаддан чегирмалар

Жисмоний шахсларнинг тадбиркорлик фаолиятидан келадиган ялпи даромаддан солиқ солинадиган даромадларни аниқлаш вақтида мазкур ялпи даромадни олиш (топиш) учун қилинган харажатлар, мажбурий тўловлар, чиқимлар ва ажратмалар чегириб ташланади.

Жисмоний шахсларнинг тадбиркорлик фаолиятидан келадиган ялпи даромаддан чегириб ташланиши лозим бўлган харажатлар, мажбурий тўловлар, чиқимлар ва ажратмаларни аниқлаш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Жисмоний шахсларнинг шахсий истеъмол билан боғлиқ бўлган харажатлари тадбиркорлик фаолиятидан келадиган ялпи даромаддан чегириб ташланмайди.

53-модда. Молиявий жазо чоралари ва пенялар суммалари

Молиявий жазо чоралари ва ҳисобланган пенялар суммалари жами даромаддан чегириб ташланмайди.

54-модда. Жисмоний шахсларга бериладиган чегирмалар

Жисмоний шахс молия йили давомида ҳар бир ишлаб даромад олган ой учун энг кам иш ҳақининг бир баравари миқдорида чегирма қилиниш ҳуқуқига эга.

15-боб. ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАРНИНГ ДАРОМАДЛАРИГА СОЛИНАДИГАН СОЛИҚ СТАВКАЛАРИ

55-модда. Жисмоний шахсларнинг даромадларига солинадиган солиқ ставкалари

Жисмоний шахсларнинг иш ҳақлари, мукофот пуллари ва бошқа даромадлари суммаларидан солиқ қуйидаги миқдорда ундирилади:

Солиқ солинадиган даромад миқдори	Солиқ суммаси
1	2
энг кам иш ҳақининг уч баравари миқдоригача	даромад суммасининг 15 фоизи
энг кам иш ҳақининг уч баравари миқдоридан (+1 сўм) беш баравари миқдоригача	энг кам иш ҳақининг уч баравари миқдоридан олинадиган солиқ + уч баравардан ошадиган сумманинг 25 фоизи
энг кам иш ҳақининг беш баравари миқдоридан (+1 сўм) ўн баравари миқдоригача	энг кам иш ҳақининг беш баравари миқдоридан олинадиган солиқ + беш баравардан ошадиган сумманинг 35 фоизи
энг кам иш ҳақининг ўн баравари миқдоридан (+1 сўм) ўн беш баравари миқдоригача	энг кам иш ҳақининг ўн баравари миқдоридан олинадиган солиқ + ўн баравардан ошадиган сумманинг 40 фоизи
энг кам иш ҳақининг ўн беш баравари миқдоридан (+1 сўм) ва ундан юқори миқдордан	энг кам иш ҳақининг ўн беш баравари миқдоридан олинадиган солиқ + ўн беш баравардан ошадиган сумманинг 45 фоизи

Солиқ солиш мақсадлари учун энг кам иш ҳақининг миқдори йил бошидан эътиборан ортиб борувчи якун тарзида ҳисобланади (йил бошидан эътиборан тегишли давр учун энг кам иш ҳақининг ойлик миқдорлари суммаси).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси зарарли ва оғир шароитли ишларда банд бўлган жисмоний шахсларнинг айрим тоифалари учун, шунингдек табиий иқлим шароитлари ёмон жойларда ишлаш билан боғлиқ бўлган қўшимча тўловлар бўйича имтиёзли даромад солиғи ставкаларини белгилашга ҳақли.

56-модда. Резидентнинг дивидендлар ва фоизлар бўйича даромадларига солинадиган солиқ ставкаси

Жисмоний шахсларга тўланадиган дивидендлар ва фоизларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси белгилайдиган ставкалар бўйича тўлов манбаида солиқ солинади.

57-модда. Норезидент жисмоний шахсларнинг даромадларига тўлов манбаида солинадиган солиқ ставкаси

Норезидент жисмоний шахсларнинг доимий муассаса билан боғлиқ бўлмаган ҳолда Ўзбекистон Республикасидаги манбадан олган даромадларига уларни тўлаш манбаида чегирмаларсиз, ушбу Кодекснинг 30-моддасида назарда тутилган ставкалар бўйича солиқ солинади.

Тўлов манбаида солиқ солиш, тўлов Ўзбекистон Республикаси ичида ёки унинг ташқарисида амалга оширилганидан қатъи назар, татбиқ этилади.

16-боб. ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАРНИНГ ДАРОМАДЛАРИГА СОЛИНАДИГАН СОЛИҚ БЎЙИЧА ИМТИЁЗЛАР

58-модда. Жисмоний шахсларнинг солиқ солинмайдиган даромадлари

Қуйидагилар жисмоний шахсларнинг солиқ солинадиган даромадига киритилмайди:

а) давлат ижтимоий суғуртаси ва давлат ижтимоий таъминоти бўйича нафақалар, ишсизлик бўйича нафақалар ва меҳнат шартномаси бекор қилинганда тўланадиган ишдан бўшатиш нафақаси, ҳомиладорлик ва туғиш нафақалари, вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаларидан (шу жумладан оиланинг бемор аъзосини парваришлаш нафақаларидан) ташқари, шунингдек хайрия ва экология жамғармалари маблағларидан фуқароларга пул ва натура шаклида бериладиган нафақалар ҳамда бошқа ёрдам турлари;

б) олинадиган алиментлар;

в) олий ўқув юртлари ва ўрта махсус ҳамда ҳунар-техника ўқув юртлари ҳамда улар базасида ташкил этилган бизнес мактаблари, шу жумладан олий ва ўрта диний ўқув юртлари томонидан ўз талабаларига ва ўқувчиларига тайинланадиган стипендиялар, шунингдек ушбу модданинг «а» кичик бандида кўрсатилган жамғармаларнинг маблағларидан таъсис этиладиган стипендиялар;

г) ҳунар-техника билим юртларининг ҳамда улар базасида ташкил этилган бизнес мактабларининг ўқувчилари бажарган иш учун уларга ушбу билим юртлари ва бизнес мактаблари берадиган тўловлар;

д) давлат пенсиялари, шунингдек уларга устамалар;

е) шахслар қон топширганлик учун, донорликнинг бошқа турлари учун, она сути топширганлик учун оладиган суммалар, шунингдек тиббиёт муассасаларининг ходимлари қон йиғиб топширганликлари учун оладиган суммалар;

ж) майиб бўлиш ёки соғлиғининг бошқача тарзда шикастланиши билан боғлиқ ҳолда, шунингдек боқувчисининг вафот этганлиги муносабати билан кўрилган зарарни қоплаш юзасидан олинадиган суммалар;

з) фуқароларнинг хорижда ишлашга юборилиши муносабати билан давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотларидан чет эл валютасида оладиган иш ҳақи суммалари ва бошқа суммалар - қонун ҳужжатларида белгиланган суммалар доирасида;

и) жисмоний шахсларнинг хусусий мулк ҳуқуқи асосида ўзларига қарашли бўлган мол-мулкни сотиш натижасида оладиган суммалари, тадбиркорлик фаолияти доирасида мол-мулк сотишдан олинган даромадлар бундан мустасно;

к) шахсларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликда етиштирган қорамол, қуён, нутрия, балиқ, паррандаларни ҳам тирик ҳолатда, ҳам уларни сўйиб маҳсулотларини хом ва қайта ишланган ҳолда, шунингдек асаларичилик маҳсулотларини ва бундай хўжаликда етиштирилган табиий ёки қайта ишланган деҳқончилик маҳсулотларини сотишдан олган даромадлари суммаси. Фуқарода шахсий ёрдамчи хўжалик мавжудлиги маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ёки фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг маълумотномаси билан тасдиқланади;

л) бир йил мобайнида юридик шахслардан олинган энг кам иш ҳақи миқдорининг олти бараваригача бўлган суммадаги қимматли совғалар қиймати, шунингдек халқаро ҳамда республика танлов ва мусобақаларида олинган соврин буюмлар қийматининг суммаси;

м) мерос қилиб қолдириш ва ҳадя қилиш натижасида олинган суммалар ва мол-мулк қиймати, фан, адабиёт ва санъат асарлари муаллифларининг меросхўрлари (ҳуқуқий ворислари) оладиган муаллифлик ҳақи суммалари бундан мустасно;

н) давлат заёмларининг облигациялари ва лотереялар бўйича ютуқлар, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг давлат қимматли қоғозлари бўйича фоизлар;

о) фуқароларнинг суғурта бўйича оладиган суммалари;

п) бир йил мобайнида берилган моддий ёрдам суммалари: табиий офатлар, бошқа фавқулодда ҳолатлар муносабати билан бериладиган моддий ёрдам суммалари - тўлалигича;

вафот этган ходимнинг оила аъзоларига ёки оила аъзолари вафот этганлиги муносабати билан ходимга бериладиган моддий ёрдам суммалари - энг кам иш ҳақининг ўн бараваригача миқдорда;

бошқа ҳолларда - энг кам иш ҳақининг ўн икки бараваригача миқдорда;

р) банклардаги омонатлар ва давлат хазина мажбуриятлари бўйича фоизлар ва ютуқлар;

с) фуқароларнинг иш ҳақи ва солиқ солинадиган бошқа даромадларининг давлат корхоналари мол-мулкини сотиб олиш, хусусийлаштирилаётган корхоналар акцияларини сотиб олиш, «Ўзуйжойжамғармабанк»нинг шахси кўрсатилган уй-жой облигацияларини харид қилишга ва шу мақсадлар учун берилган кредитларни узишга йўналтирилган суммалари, шунингдек акциялар бўйича олинган ҳамда дивиденд тўлаган акциядорлик жамиятининг акцияларини сотиб олишга йўналтириладиган дивидендлар. Мазкур мол-мулк сотилганида илгари солиқ солишдан озод қилинган даромадларга умумий асосларда солиқ солинади;

т) патент эгаси бўлган жисмоний шахснинг (лицензиарнинг) саноат мулки объектларидан ўз ишлаб чиқаришида фойдаланишдан ёки фойдаланиш бошланган санадан эътиборан амал қилиш муддати доирасида уларга лицензиялар сотишдан, шунингдек лицензиат саноат мулки объектларидан фойдалана бошлаган санадан эътиборан ушбу фойдаланишдан олган даромади суммаси:

ихтиролар ва селекция ютуғидан патент бўйича - беш йил давомида;

ихтиролардан дастлабки патент бўйича фойдаланишдан - уч йил давомида;

селекция ютуғидан гувоҳнома бўйича - уч йил давомида;

саноат намунасидан патент бўйича - уч йил давомида;

саноат намунасидан дастлабки патент бўйича - икки йил давомида;

фойдали моделдан гувоҳнома бўйича - икки йил давомида;

у) болалар лагерлари ва бошқа соғломлаштириш лагерларига, ота-оналарнинг болалари билан дам олишига махсус мўлжалланган санаторий-курорт муассасаларига бориш учун болалар ва ўсмирларга бериладиган йўлланмалар қийматини, шунингдек ўз ходимларининг амбулатория ёки стационар тиббий хизматдан фойдаланиш қийматини тўлиқ ёки қисман компенсациялаш тартибида корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ўз ходимларига ёки улар учун тўлаган суммалар. Кўрсатиб ўтилган тўловлар жумласига ногиронларнинг соғломлаштириш ва санаторий-курорт муассасаларига берилган йўлланмалари қийматини, даволаниш ва тиббий хизматдан фойдаланиш, ногиронликнинг олдини олиш мақсадида техника воситалари сотиб олиш учун ҳамда ногиронларнинг саломатлигини тиклаш учун қилинган харажатларни тўлиқ ёки қисман тўлаш тартибида корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар тўлаган суммалар ҳам киради;

ф) амалдаги қонун ҳужжатларида назарда тутилган нормалар доирасидаги товон тўловлари, меҳнат шартномасини бекор қилиш пайтида фойдаланилмаган таътил учун бериладиган товонлар бундан мустасно.

59-модда. Жисмоний шахсларнинг даромадига солинадиган солиқдан озод қилиш

Жисмоний шахсларнинг даромадига солинадиган солиқни тўлашдан қуйидаги жисмоний шахслар озод қилинадилар:

1) тўлалигича:

а) хорижий давлатлар дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари ва аъзолари ҳамда консуллик муассасаларининг мансабдор шахслари, уларнинг ўзлари билан бирга яшайдиган оила аъзолари, агар улар Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмаса, - Ўзбекистон Республикасидаги манбалардан олинадиган, дипломатлик ва консуллик хизмати билан боғлиқ бўлмаган даромадларидан ташқари барча даромадлари бўйича;

б) хорижий давлатлар дипломатия ваколатхоналари ва консуллик муассасаларининг маъмурий-техник ходимлари ва уларнинг ўзлари билан бирга яшайдиган оила аъзолари, агар улар Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмаса ёки Ўзбекистон Республикасида доимий яшамаса, - Ўзбекистон Республикасидаги манбалардан олинадиган, дипломатлик ва консуллик хизмати билан боғлиқ бўлмаган даромадларидан ташқари барча даромадлари бўйича;

в) хорижий давлатлар дипломатия ваколатхоналарига, консуллик муассасаларига хизмат кўрсатадиган ходимлар таркибига кирган шахслар, агар улар Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмаса ёки Ўзбекистон Республикасида доимий яшамаса, - ўз хизмати юзасидан оладиган барча даромадлари бўйича;

г) хорижий давлатлар дипломатия ваколатхоналари ва консуллик муассасалари ходимларининг уйларида ишловчилар, агар улар Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмаса ёки Ўзбекистон Республикасида доимий яшамаса, - ўз хизмати юзасидан оладиган барча даромадлари бўйича;

д) ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро ташкилотларнинг мансабдор шахслари - агар улар Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмаса, ушбу ташкилотларда олган даромадлари бўйича;

е) Мудофаа, Ички ишлар ва Фавқулодда вазиятлар вазирликларининг, Миллий хавфсизлик хизматининг ҳарбий хизматчилари, ички ишлар органлари ва божхона органларининг оддий хизматчилари ва бошлиқлари таркибига мансуб шахслар, шунингдек ўқув ёки синов йиғинларига чақирилган ҳарбий хизматга мажбурлар - хизматни ўташ (хизмат вазифасини бажариш) муносабати билан олган пул таъминоти, пул мукофотлари ва бошқа тўлов суммалари бўйича;

2) қисман, ҳар бир тўлиқ ой учун энг кам иш ҳақининг тўрт баравари миқдорида:

а) «Ўзбекистон Қаҳрамони», Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Меҳнат Қаҳрамони унвонларига сазовор бўлган шахслар, уччала даражадаги Шуҳрат ордени билан тақдирланган шахслар, уруш ногиронлари ёхуд 1941-1945 йиллардаги уруш даврида ёки ҳарбий хизматнинг бошқа мажбуриятларини бажариш чоғида яраланиш, контузия бўлиш ёки шикастланиш оқибатида ёхуд фронтда бўлиш билан боғлиқ касаллик туфайли ногирон бўлиб қолган ҳарбий хизматчилар жумласидан бўлган бошқа ногиронлар, собиқ партизанлар жумласидан бўлган ногиронлар, шунингдек пенсия таъминоти бўйича мазкур тоифадаги ҳарбий хизматчиларга тенглаштирилган бошқа ногиронлар;

б) хизматни ҳаракатдаги армия таркибига кирган ҳарбий қисмлар, штаблар ва муассасаларда ўтаган ҳарбий хизматчилар, собиқ партизанлар жумласидан бўлиб, фуқаролар уруши ва 1941-1945 йиллардаги уруш, собиқ СССРни ҳимоя қилиш бўйича бошқа жанговар операцияларнинг қатнашчилари, 1941-1945 йиллардаги уруш даври меҳнат фронтининг фахрийлари ва концентрацион лагерларнинг собиқ ёш тутқунлари;

в) Ленинград қамали пайтида 1941 йил 8 сентябрдан 1944 йил 27 январгача бўлган даврда Ленинград шаҳрида ишлаган фуқаролар;

г) ички ишлар органларининг бошлиқлари ва оддий хизматчилари жумласидан бўлиб, хизмат вазифаларини бажариш чоғида яраланиш, контузия бўлиш ва шикастланиш оқибатида ногирон бўлиб қолганлар;

д) болаликдан ногирон бўлиб қолганлар, шунингдек I ва II гуруҳ ногиронлари;

е) қаҳрамон оналар, ўн ва ундан ортиқ боласи бўлган аёллар;

ж) собиқ СССРни ҳимоя қилиш ёхуд ҳарбий хизматнинг бошқа мажбуриятларини бажариш чоғида яраланиш, контузия бўлиш ёхуд шикастланиш оқибатида ёки фронтда бўлиш билан боғлиқ касаллик туфайли ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг ота-оналари ва рафиқалари;

з) хизматни Афғонистон Республикасида ва жанговар ҳаракатлар олиб борилган бошқа мамлакатларда вақтинча бўлган қўшинларнинг чекланган контингенти таркибида ўтаган ҳарбий хизматчилар ҳамда ўқув ва синов йиғинларига чақирилган ҳарбий хизматга мажбурлар;

и) Чернобиль АЭСдаги фалокат оқибатида жабр кўрган шахслар;

к) икки ва ундан ортиқ ўн олти ёшга тўлмаган болалари бор ёлғиз оналар;

л) икки ва ундан ортиқ боласи бор ва боқувчисини йўқотганлик учун пенсия олмайдиган бева аёл ва бева эркаклар;

м) болалигидан ногирон бўлган ва доимий парваришни талаб қиладиган фарзанди билан бирга яшаб, уни тарбиялаётган ота-онасидан бири;

н) корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва ўқув юртлари томонидан қишлоқ хўжалик ишларига юборилган фуқаролар - ушбу ишларни бажарганлик учун олган даромадлари бўйича.

Жисмоний шахсларнинг имтиёзларга бўлган ҳуқуқи улар ҳисобот йили учун тегишли ҳужжатларни тақдим этганида вужудга келади.

17-боб. НОРЕЗИДЕНТЛАР ҲАМДА ЧЕТ ЭЛЛИК ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАРГА СОЛИҚ СОЛИШ

60-модда. Норезидентнинг доимий муассасадан оладиган даромадлари

Ўзбекистон Республикасида доимий муассаса орқали фаолиятни амалга оширадиган норезидент жисмоний шахс Ўзбекистон Республикасидаги манбалардан олинган даромадлари бўйича солиқ тўловчи ҳисобланади.

61-модда. Чет эллик жисмоний шахсларга солиқ солиш хусусиятлари

Чет эллик жисмоний шахсларга Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларида белгиланган хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда ушбу Кодексга мувофиқ солиқ солинади.

Чет эллик жисмоний шахслардан солиқлар ва йиғимларни ундириш тегишли чет давлатда Ўзбекистон Республикасининг жисмоний шахсларига нисбатан ҳам худди шундай чора-тадбирлар кўрилган ҳолларда ўзаро келишув асосида тўхтатилиши ёки чекланиши мумкин.

Чет эллик жисмоний шахслар билан битимлар тузиш чоғида, бундай битимларнинг шартларига Ўзбекистон Республикасида фаолиятни амалга оширадиган солиқ тўловчилар ҳамда бошқа шахслар чет эллик жисмоний шахсларнинг солиқлар ва йиғимларни тўлаш бўйича харажатларини ўз зиммасига олишини назарда тутадиган солиқ ҳақидаги изоҳларнинг киритилишига рухсат берилмайди.

18-боб. ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАРНИНГ ДАРОМАДИГА СОЛИНАДИГАН СОЛИҚНИНГ ҲИСОБЛАБ ЧИҚАРИЛИШИ, ҲИСОБОТИ ВА ТЎЛАНИШИ

62-модда. Жисмоний шахсларнинг даромадига солинадиган солиқ бўйича ҳисоботлар, ҳисоб-китоблар ва даромадлар ҳақидаги декларациялар

Асосий бўлмаган иш жойидан (Ўзбекистон Республикасидаги, шунингдек унинг ҳудудидан ташқаридаги манбалардан) даромад олган резидент — жисмоний шахс доимий истиқомат жойидаги солиқ органига ҳисобот йилидан кейинги йилнинг 1 апрелидан кечиктирмай жами йиллик даромад ҳақида декларация тақдим этади. Тамом бўлган календарь йилида фақат асосий иш (хизмат, ўқиш) жойида меҳнат вазифаларини бажаришдан даромад олган жисмоний шахслар шу йил учун олинган даромадлар ҳақида декларация тақдим этмайдилар.

Чет эллик жисмоний шахс Ўзбекистон Республикасига келган кунидан эътиборан бир ой мобайнида мўлжаллаги даромадлар ҳақида декларация топширади. Чет эллик жисмоний шахснинг фаолияти календарь йили мобайнида тўхтаган ва у Ўзбекистон Республикасидан чиқиб кетадиган бўлса, амалда олинган даромадлар ҳақида жўнаб кетишдан камида бир ой олдин декларация тақдим этилиши керак.

Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахс олинган даромадлар ва қилинган харажатлар тўғрисидаги декларацияни белгиланган тартибда қуйидаги муддатларда тақдим этади:

- шундай даромадлар пайдо бўлган кундан эътиборан биринчи ой ўтганидан кейин беш кун ичида;
- ҳисобот йилидан кейинги йилнинг 15 январигача.

Ўзбекистон Республикасидаги жисмоний шахснинг тадбиркорлик фаолияти тўхтатилган тақдирда, солиқ органи солиқ тўловчидан камроқ бўлган давр учун ҳисоботлар, солиқ бўйича ҳисоб-китоблар ҳамда даромадлар тўғрисидаги декларацияни тақдим этишни ёзма хабарнома топшириш йўли билан талаб қилиши мумкин бўлиб, хабарномада бунинг сабаби ва ҳисоботлар, солиқ бўйича ҳисоб-китоблар ҳамда жами йиллик даромад ва қилинган чегирмалар тўғрисидаги декларация қачон ва қайси давр учун тақдим этилиши лозимлиги кўрсатилади.

Жисмоний шахснинг тадбиркорлик фаолиятини тўхтатиш ҳақида белгиланган тартибда қарор қабул қилинган тақдирда солиқ тўловчи беш кунлик муддатда бу ҳақда солиқ органини ёзма равишда хабардор қилади.

(Давоми 4-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ СОЛИҚ КОДЕКСИ

(Давоми. Боши 2, 3-бетларда).

Жисмоний шахснинг тадбиркорлик фаолиятини тўхтатиш ҳақида қарор қабул қилинганидан сўнг солиқ тўловчи ўн беш кун ичида солиқ органига ҳисоботлар, солиқ бўйича ҳисоб-китоблар ҳамда даромадлар ҳақидаги декларацияни тақдим этиши шарт.

Ҳисоботлар, солиқ бўйича ҳисоб-китоблар ҳамда даромадлар ҳақидаги декларациялар қонун ҳужжатларида белгиланган шаклда ва тартибда тақдим этилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси даромад солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартибига ўзгартишлар киритиш ҳуқуқига эга.

63-модда. Жисмоний шахсларнинг даромадига солинадиган солиқни тўлов манбаида ушлаб қолиш

Жисмоний шахсларнинг даромадига солинадиган солиқни тўлов манбаида ушлаб қолишни қуйидагилар амалга ошириши шарт:

ишлайдиган жисмоний шахсларга меҳнат шартномалари ёки фуқаролик-ҳуқуқий шартномалар бўйича тўловларни амалга оширувчи юридик шахслар;

нодавлат пенсияларини тўловчи юридик шахслар;

жисмоний шахсларга дивидендлар ва фоизлар тўловчи юридик шахслар;

норезидентларга ушбу Кодекснинг 30-моддасига мувофиқ тўловларни амалга оширувчи юридик шахслар.

Жисмоний шахсларнинг даромадига солинадиган солиқни ушлаб қолиш ва бюджетга ўтказиш учун даромад тўловчи юридик шахс жавобгардир. Солиқ суммаси ушлаб қолинмаганда даромад тўловчи юридик шахс ушлаб қолинмаган солиқ суммасини ҳамда у билан боғлиқ жарима ва пеняларни бюджетга тўлаши шарт.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган юридик шахслар:

солиқни тўлов амалга оширилган ой тугаганидан сўнг беш кун ичида бюджетга ўтказиши;

иш ҳақини тўлашда жисмоний шахснинг талабига кўра унга унинг даромади, даромад суммаси ва тури, шунингдек ушлаб қолинган солиқ суммаси (агар солиқ ушлаб қолинган бўлса) кўрсатилган маълумотномани бериши;

асосий бўлмаган иш жойидан олинган даромадлар тўғрисида жисмоний шахснинг рўйхат рақами, исми, отасининг исми ва фамилияси, доимий яшаш манзили, даромаднинг умумий суммаси ва ҳисобот йилида ушлаб қолинган солиқнинг умумий суммаси кўрсатилган маълумотномани қонун ҳужжатларида белгиланган шаклда молия йили тугаганидан сўнг ўттиз кун ичида солиқ органларига тақдим этиши шарт.

64-модда. Жисмоний шахсларнинг даромадига солинадиган солиқни тўлаш

Резидент жисмоний шахслар жами йиллик даромад ҳақидаги декларация маълумотлари бўйича ҳисоблаб чиқарилган даромад солиғини ҳисобот йилидан кейинги йилнинг 1 июнидан кечикмай, даромад солиғи йил мобайнида қайта ҳисобланганда эса, декларация солиқ органига тақдим этилган кундан эътиборан бир ой ичида тўлайдилар.

Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахслар даромад солиғини қуйидаги тартибда тўлайдилар:

тўловчи йилнинг ҳар чорагида ўтган йилги даромадлар бўйича ҳисоблаб чиқарилган йиллик солиқ суммасининг йигирма беш фоизини, солиқни биринчи марта тўлайдиган тўловчи эса - жорий йилда олиш мўлжалланган даромад бўйича солиқ органи унга ҳисоблаб берган сумманинг йигирма беш фоизини тўлайди. Йил мобайнида тўловчининг даромади анчагина кўпайган ёки камайган тақдирда солиқ тўловчи солиқ тўлашнинг бошланмаган муддатлари бўйича даромад солиғи суммаларини қайта ҳисоблаб чиқариши мумкин;

йил ўтиши билан йиллик солиқ суммаси амалда олинган даромад бўйича ҳисоблаб чиқарилади. Ана шу сумма билан йил мобайнида тўланган сумма ўртасидаги фарқ кейинги йилнинг 15 мартидан кечикмай, тугаган даромад манбаи бўйича эса, ўн беш кунлик муддатда тўловчидан ундириб олиниши ёки унга қайтариб берилиши керак.

Жисмоний шахслар даромадига солинадиган солиқнинг йил мобайнида тўлаб борилган суммалари тегишли ҳисобот йили учун солиқ тўловчига ҳисоблаб чиқарилган солиқ ҳисобига ўтказилади.

IV БЎЛИМ. ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТ СОЛИҒИ

19-боб. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

65-модда. Қўшилган қиймат солиғи

Қўшилган қиймат солиғи товарлар ишлаб чиқариш (ишлар бажариш, хизматлар кўрсатиш), уларни реализация қилиш ҳамда Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарлар (ишлар, хизматлар) импорт қилиш жараёнида қўшилган қийматнинг бир қисмини бюджетга ажратишдир.

66-модда. Қўшилган қиймат солиғини тўловчилар

Қўшилган қиймат солиғи бўйича ҳисобга турган ёки ҳисобга туриши шарт бўлган тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи юридик шахслар қўшилган қиймат солиғи тўловчилар ҳисобланади.

Товарларни (ишларни, хизматларни) импорт қилувчи юридик ва жисмоний шахслар импорт қилинаётган ана шу товарлар бўйича қўшилган қиймат солиғи тўловчилар ҳисобланади.

67-модда. Қўшилган қиймат солиғи солинадиган объект

Товарларни (ишларни, хизматларни) реализация ва импорт қилиш обороти қўшилган қиймат солиғи солинадиган объект ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида товарларни (ишларни, хизматларни) реализация қилиш обороти, қўшилган қиймат солиғи тўлашдан озод қилинган ва ўз ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун ишлатиладиган товарлар (ишлар, хизматлар) обороти бундан мустасно, шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ белгиланадиган оборот солиқ солинадиган оборот ҳисобланади.

20-боб. СОЛИҚ СОЛИНАДИГАН ОБОРОТНИ БЕЛГИЛАШ

68-модда. Реализация бўйича солиқ солинадиган оборот миқдори

Реализация бўйича солиқ солинадиган оборот миқдори реализация қилинадиган товарлар (ишлар, хизматлар) қиймати асосида, қўлланиладиган нархлар ва тарифлардан келиб чиқиб, акциз солиғини ҳисобга олган ҳолда уларга қўшилган қиймат солиғини киритмасдан белгиланади.

Товарлар (ишлар, хизматлар) айирбошланган ёки текин берилган тақдирда, солиқ солинадиган оборот миқдори солиқ тўловчида айирбошлаш ёки бериш пайтида таркиб топган нархлар даражасидан келиб чиқиб, уларга қўшилган қиймат солиғини киритмасдан, бироқ амалда таркиб топган харажатлардан кам бўлмаган миқдорда белгиланади.

69-модда. Реализация бўйича солиқ солинадиган оборотга тузатиш киритиш

Харидорлар ҳисоб-китоб ва йўл ҳужжатлари бўйича ҳақ тўланганидан сўнг товарларни қайтарган, шунингдек буюртмачилар илгари ҳақи тўлаб қўйилган ишлар ёки хизматлардан воз кечган ҳолларда, даъво қўзғатишнинг бир йиллик муддатига риоя қилинган тақдирда товарларни (ишларни, хизматларни) реализация қилиш оборотларига бундай операциялар бўйича қўшилган қиймат солиғи суммаси миқдорида тузатиш киритилади.

Агар кафолатли хизмат муддати белгиланган товарлар ана шу муддат ичида уларни тайёрлаган корхонага қайтарилса, бундай товарлар бўйича қўшилган қиймат солиғини ҳисобга олиш ёки қайтариш харидорлар ҳисоб-китоб ҳужжатлари бўйича дастлабки ҳақни қачон тўлаганликларидан ва солиқ қачон бюджетга тушганлигидан қатъи назар, амалга оширилади.

70-модда. Импортга солинадиган солиқ миқдори

Импорт қилинадиган товарларга (ишларга, хизматларга) солинадиган солиқ миқдорига товарларнинг (ишларнинг, хизматларнинг) божхона ҳақидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ белгиланадиган бож қиймати, шунингдек Ўзбекистон Республикасига товарларни (ишларни, хизматларни) импорт қилишда тўланадиган акциз солиғи, божхона божлари суммалари киритилади.

21-боб. ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТ СОЛИҒИ БЎЙИЧА ИМТИЁЗЛАР

71-модда. Қўшилган қиймат солиғидан озод қилиш

Қўшилган қиймат солиғидан қуйидагилар озод қилинади:

1) суғурта бўйича воситачилар ва агентлар амалга оширадиган суғурта қилиш ва қайта суғурта қилиш операциялари, шу жумладан бундай операциялар билан боғлиқ хизматлар;

2) ссудалар бериш ва ўтказиш;

3) пул омонатлари, жорий ҳисобварақлар, тўловлар, ўтказмалар, чеклар ва бошқа қимматли қоғозларга дахлдор операциялар;

4) қонуний тўлов воситаси бўлган чет эл валютаси ва пуллар муомаласига дахлдор операциялар, нумизматика мақсадларида фойдаланиладиганлари бундан мустасно;

5) қимматли қоғозлар муомаласига дахлдор операциялар, уларни тайёрлаш ва сақлаш операциялари бундан мустасно;

6) махсус вакил қилинган органлар томонидан бажариладиган ва давлат божи, йиғимлар ундириладиган ҳаракатлар;

7) болаларни мактабгача тарбия муассасаларида боқишга, беморлар ва қарияларни парвариш қилишга доир хизматлар;

8) дафн этиш бюролари ва қабристонларнинг маросим хизматлари;

9) интеллектуал мулк объектларига бўлган ҳуқуқларни олганлик учун патент божлари, рўйхатга олиш йиғимлари ва лицензия тўловлари;

10) протез-ортопедия буюмлари, ногиронлар учун инвентарлар ишлаб чиқариш ва ногиронларга ортопедик протезлаш хизмати кўрсатишга ихтисослашган корхоналарнинг маҳсулотлари, даволаш муассасалари ҳузуридаги даволаш-ишлаб чиқариш устахоналарининг маҳсулотлари;

11) божхона ҳақидаги қонун ҳужжатлари билан тасдиқланган товарларни божсиз олиб кириш нормалари доирасида жисмоний шахслар томонидан импорт қилинаётган товарлар;

12) ўзи етиштирган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини реализация қилиши;

13) почта маркалари (коллекция қилинадиганларидан ташқари), маркали откриткалар ва конвертлар сотиш;

14) алоқа ташкилотларининг пенсия ва нафақалар тўлаш бўйича хизматлари;

15) Ўзбекистон Республикаси Фан ва техника давлат қўмитасининг илмий-техника дастурлари доирасида давлат контрактлари бўйича бажариладиган илмий-тадқиқот ва инновация ишлари;

16) шаҳар йўловчилар транспортининг хизматлари (такси, шу жумладан йўналишли таксидан ташқари), шунингдек умумий фойдаланишдаги темир йўл ва автомобиль транспортида (такси, шу жумладан йўналишли таксидан ташқари) шаҳар атрофидаги йўналишларда йўловчилар ташиш хизматлари;

17) аҳолига кўрсатиладиган уй-жой-коммунал ва уй-жойдан фойдаланиш хизматлари;

18) халқ таълими соҳасидаги ўқув-ишлаб чиқариш жараёни билан боғлиқ хизматлар, шунингдек олий ва ўрта махсус ўқув юртларидаги таълим учун ҳақ;

19) сақлаб туриш бўйича ваколатли давлат органига қимматбаҳо металларни реализация қилиш оборотлари;

20) диний ташкилотлар ва бирлашмаларнинг удумлар ва маросимлар ўтказишга доир хизматлари;

21) тиббий санаторий-курорт, соғломлаштириш ва туристик-экскурсия хизматлари, жисмоний тарбия ва спорт муассасаларининг асосий (соҳа) фаолияти бўйича кўрсатадиган хизматлари, болалар дам олиш лагерларининг хизматлари;

22) хусусийлаштирилаётган давлат мулкининг қиймати;

23) гидрометеорология ва аэрология ишлари;

24) геология ва топография ишлари;

25) умумий фойдаланишдаги йўлларни ишлатиш ва таъмирлаш бўйича бажарилган ишлар ҳажмидан келадиган тушум;

26) нашриётларнинг, газета ва журналлар таҳририятларининг, матбаа ва китоб савдоси корхоналарининг, Ўзбекистон Телерадиокомпаниясининг, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг асосий фаолиятга доир маҳсулотлари ва хизматлари;

27) стенография хизматлари;

28) ваколатли давлат ташкилотлари ўтказадиган экология экспертизаси хизматлари;

29) архив ҳужжатларини илмий-техникавий жиҳатдан қайта ишлаш, таъмирлаш, муқовалаш ва улардан фойдаланишга, иш юритишни такомиллаштиришга доир хизматлар;

30) давлат тилини ва давлат тилида иш юритишни ўргатиш хизматлари;

31) республикада ишлаб чиқариладиган ҳамда якка тартибда иморат қурувчиларга сотиладиган бинокорлик материаллари;

32) қурилиш ва махсус монтаж ишларини амалга оширувчи пудрат, таъмирлаш-қурилиш, махсус монтаж ташкилотлари хусусий уй-жой қурилишида бажарган иш ҳажмлари;

33) жисмоний ва юридик шахслар учун уй-жой қуриш бўйича «Ўзуйжойжамғармабанк» билан тузилган шартномаларга кўра уй-жой қурилишида бажарилган ишлар ҳажми;

34) экспорт қилинаётган товарларни, шунингдек чет мамлакатларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали олиб ўтиладиган юкларини (транзит юкларни) ташиш, ортиш, тушириш, қайта ортиш бўйича хизматлар;

35) ишловчилари умумий сонининг эллик фоизини ногиронлар ташкил қилган юридик шахслар, савдо, воситачилик, таъминот-сотиш ва тайёрлов фаолияти билан шуғулланувчи юридик шахслар бундан мустасно;

36) табиий офатлар, қуролли можаролар, бахтсиз ҳодиса ёки фалокатлар юз берганида ёрдам кўрсатиш учун олиб келинадиган мол-мулк, шунингдек инсонпарварлик ёрдами сифатида олиб келинадиган товарлар.

Ўзбекистон Республикаси Қизил Ярим Ой жамияти, Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмаси, «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси, «Нуроний» жамғармаси корхоналарининг товарларига (ишларига, хизматларига) ҳисоблаб чиқарилган қўшилган қиймат солиғи, башарти бўшатиб олинаётган маблағлар мазкур жамият, уюшма ва жамғармаларнинг уставда белгиланган вазифаларини бажариш учун сарфланса, бюджетга тўланмайди.

72-модда. Ноль даражали ставка бўйича солиқ солиш

Қуйидагиларга ноль даражали ставка бўйича солиқ солинади:

товарлар (ишлар, хизматлар) экспортига, Ўзбекистон Республикасига товарлар (ишлар, хизматлар) экспортига нисбатан солиқ солиш режимини қўллайдиган давлатларга товарларни (ишлар, хизматларни) реализация қилиш ҳоллари бундан мустасно;

қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши эҳтиёжлари учун қишлоқ хўжалик корхоналарига етказиб бериладиган минерал ўғитлар ва ёнилғи-мойлаш материалларига.

22-боб. ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТ СОЛИҒИНИНГ СТАВКАЛАРИ, УНИ ҲИСОБЛАБ ЧИҚАРИШ ВА ТЎЛАШ ТАРТИБИ

73-модда. Қўшилган қиймат солиғининг ставкалари

Қўшилган қиймат солиғи йигирма фоиз ставка бўйича тўланади.

Ижтимоий аҳамиятга молик айрим озиқ-овқат товарлари бўйича қўшилган қиймат солиғи ўн фоизли ставкада тўланади. Бундай товарларнинг рўйхати Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

74-модда. Қўшилган қиймат солиғининг бюджетга тўланиши лозим бўлган суммасини белгилаш тартиби

Бюджетга тўланиши лозим бўлган қўшилган қиймат солиғи реализация қилинган товарлар (ишлар, хизматлар) учун ҳисоблаб чиқарилган қўшилган қиймат солиғи суммаси билан қиймати ишлаб чиқариш ва муомала харажатларига қўшиладиган товарлар (ишлар, хизматлар) учун тўланиши лозим бўлган (тўланган) қўшилган қиймат солиғи суммаси ўртасидаги фарқ сифатида белгиланади.

Товарлар импорти бўйича қўшилган қиймат солиғи суммаси уларнинг солиқ солинадиган оборотидан ҳамда ушбу Кодекснинг 70 ва 73-моддаларида назарда тутилган солиқ ставкаларидан келиб чиққан ҳолда белгиланади.

75-модда. Қўшилган қиймат солиғининг бюджетга бериладиган бадалларни белгилашда ҳисобга ўтказиладиган суммаси

Ҳисобга ўтказиладиган қўшилган қиймат солиғи суммаси амалда келиб тушган, шу жумладан импорт қилинаётган, ҳисобот даврида товарлар (ишлар, хизматлар) ишлаб чиқариш харажатларига қаратиладиган товарлар (ишлар, хизматлар) учун тақдим этилган ҳисобварақ-фактуралар бўйича тўланиши керак бўлган солиқ суммасидир.

76-модда. Ҳисобварақ-фактуралар

Қўшилган қиймат солиғи солинадиган товарларни юклаб жўнатаётган, ишлар бажараётган ва хизматлар кўрсатаётган солиқ тўловчи ушбу товарларни олаётган (ишлардан, хизматлардан фойдаланаётган) шахсга қонун ҳужжатларида белгиланган шаклда тайёрланган ҳисобварақ-фактурани тақдим этиши шарт.

Қўшилган қиймат солиғини тўловчи бўлмаган харидорлар товарларни чакана савдодан сотиб олган тақдирда, ҳисобварақ-фактуранинг қонун ҳужжатларида белгиланган соддалаштирилган шаклидан фойдаланиш мумкин.

Қўшилган қиймат солиғи бўйича ҳисобга турмаган шахс «қўшилган қиймат солиғисиз» деган белги қўйилган ҳисобварақ-фактурани ёзиши шарт. Ушбу Кодекснинг 21-бобига мувофиқ қўшилган қиймат солиғидан озод қилинган товарлар (ишлар, хизматлар) бўйича ёзилган ҳисобварақ-фактураларга нисбатан ҳам шундай талаб қўйилади.

Ҳисобварақ-фактура товарлар юклаб жўнатилган, ишлар бажарилган ва хизматлар кўрсатилган санадан кечиктирмай ёзилади.

23-боб. ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТ СОЛИҒИНИ ТЎЛАШ ВА ҲИСОБ-КИТОБЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТИШ МУДДАТЛАРИ

77-модда. Қўшилган қиймат солиғи бўйича ҳисоб-китобларни тақдим этиш муддатлари

Солиқ тўловчи қўшилган қиймат солиғи бўйича тасдиқланган шаклдаги ҳисоб-китобларни ортиб борувчи якун билан солиқ юзасидан рўйхатдан ўтган жойидаги солиқ органларига ҳар ойда, ҳисобот ойидан кейинги ойнинг 15-кунидан кечиктирмай ва йил якунлари бўйича йиллик молиявий ҳисоботни топшириш муддатида тақдим этади.

78-модда. Қўшилган қиймат солиғини тўлаш муддатлари

Солиқ тўловчи солиқни ушбу Кодекс 77-моддасига мувофиқ қўшилган қиймат солиғи бўйича ҳисоб-китоблар тақдим этиладиган кундан кечиктирмай тегишли давр (ой) учун реализация бўйича амалдаги оборот асосида тўлайди.

Тамом бўлган ойда солиқ бўйича тўлов суммаси энг кам иш ҳақининг эллик баравари миқдоридан ошиб кетган солиқ тўловчи охирги ойлик ҳисоб-китоб бўйича бюджетга тўланиши лозим бўлган солиқ суммасининг учдан бир қисми миқдорида ўн кунлик тўловлар (ойнинг 15, 25-кунлари ва навбатдаги ойнинг 5-куни) тўлайдилар, реализация бўйича амалдаги оборотлардан келиб чиқиб ҳисобот ойидан кейинги ойнинг 15-кунигача қайта ҳисоб-китоб қиладилар.

Импорт қилинаётган товарлар бўйича қўшилган қиймат солиғи божхонада расмийлаштирилгунга қадар ёки расмийлаштириш пайтида тўланади.

79-модда. Қўшилган қиймат солиғини ҳисобга ўтказишни тартибга солиш

Агар бундан олдинги ҳисобот даврида ҳисобга ўтказиладиган қўшилган қиймат солиғи суммаси ҳисобланган солиқ суммасидан ортиқча миқдорда тўланган бўлса, кўрсатилган ортиқча сумма ҳисобот давридан кейинги даврда ҳисобга ўтказилади.

Қўшилган қиймат солиғидан озод қилинган оборотлар бўйича сотиб олиш пайтида тўланган солиқ суммаси ҳисобга ўтказилмайди, балки харажатлар таркибига киритилади.

Солиқ тўловчининг тадбиркорлик фаолияти билан боғлиқ бўлмаган ҳолда олинаётган товарларга (ишларга, хизматларга) қўшилган қиймат солиғи ҳисобга ўтказилмайди ва унинг соф даромади ҳисобидан қопланади.

V БЎЛИМ. АКЦИЗ СОЛИҒИ

24-боб. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

80-модда. Акциз солиғи солиш

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ишлаб чиқарилган товарларга ва импорт қилинган, акциз тўланадиган товарларга акциз солиғи солинади.

Акциз тўланадиган товарларнинг экспортига акциз солиғи солинмайди, Ўзбекистон Республикасига товарлар (ишлар, хизматлар) экспортига нисбатан солиқ солиш режимини қўллайдиган давлатларга товарлар (ишлар, хизматлар) реализация қилинадиган ҳоллар бундан мустасно.

81-модда. Акциз солиғи тўловчилар

Ўзбекистон Республикасида акциз тўланадиган товарлар ишлаб чиқараётган ёки бундай товарларни импорт қилаётган юридик ва жисмоний шахслар бюджетга акциз солиғи тўлайдилар.

82-модда. Акциз тўланадиган товарлар рўйхати ва акциз солиғи ставкалари

Акциз тўланадиган товарлар рўйхати ва акциз солиғи ставкалари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланади.

25-боб. АКЦИЗ ТЎЛАНАДИГАН ТОВАРЛАР

83-модда. Солиқ солиш объекти

Ўзбекистон Республикасида ишлаб чиқарилган, акциз тўланадиган товарлар учун уларнинг қўшилган қиймат солиғи ҳисобга олинмаган ҳолдаги (акциз солиғи суммасини ўз ичига олган) қиймати ёки товарнинг физик ҳажми солиқ солиш объекти ҳисобланади.

Агар товар ишлаб чиқарувчи акциз тўланадиган товарни натурал ҳақ ёки совға сифатида берса, солиқ тўловчида товарни топшириш пайтида таркиб топган, лекин амалда қилинган харажатлардан кам бўлмаган нархлар даражасидан келиб чиқиб ҳисобланган қиймат солиқ солиш объекти ҳисобланади.

Ушбу модда биринчи ва иккинчи қисмларининг қоидалари, товарлар ўз хом ашёсидан ёки берилган хом ашёдан ишлаб чиқарилганидан қатъи назар, қўлланилади.

Берилган хом ашёдан ишлаб чиқарилган товарлар бўйича акциз солиғи уларни буюртмачига бериш пайтида ушбу модданинг биринчи ва иккинчи қисмлари қоидаларига мувофиқ белгиланган нархлар бўйича ҳисоблаб чиқарилади.

84-модда. Акциз солиғини тўлаш муддатлари

Акциз солиғи бюджетга, агар қонун ҳужжатларида бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, ойнинг акциз тўланадиган товар реализация қилинган ўн кунлиги тугаганидан кейин уч кундан кечиктирмай ўтказилиши лозим.

Солиқ тўловчи акциз солиғи бўйича ҳисоб-китобларни солиқ юзасидан рўйхатдан ўтган жойидаги тегишли солиқ органига ҳар ойда ҳисобот ойидан кейинги ойнинг 20-кунигача тақдим этади.

85-модда. Акциз солиғини ҳисобга ўтказиш

Акциз тўланадиган товар Ўзбекистон Республикаси ҳудудида акциз солиғи тўланган хом ашёдан ишлаб чиқарилган тақдирда, мазкур хом ашё бўйича тўланган акциз солиғи суммаси товарга солинадиган акциз солиғи суммасини ҳисоблаб чиқаришда ҳисобга ўтказилиши лозим.

26-боб. АКЦИЗ ТЎЛАНАДИГАН ИМПОРТ ТОВАРЛАР

86-модда. Солиқ солиш объекти

Акциз тўланадиган импорт товарлар учун божхона ҳақидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ белгиланган бож қиймати солиқ солиш объекти ҳисобланади.

87-модда. Акциз тўланадиган импорт товарлар учун акциз солиғи тўлаш муддати

Акциз тўланадиган импорт товарлар учун акциз солиғи божхонада расмийлаштирилгунга қадар ёки расмийлаштириш пайтида тўланади.

88-модда. Акциз тўланадиган импорт товарларни акциз солиғидан озод қилиш

Акциз тўланадиган импорт товарларни акциз солиғидан озод қилиш божхона ҳақидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

VI БЎЛИМ. МОЛ-МУЛК СОЛИҒИ

27-боб. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

89-модда. Мол-мулк солиғи тўловчилар

Солиқ солинадиган мол-мулкка эга бўлган юридик ва жисмоний шахслар мол-мулк солиғи тўловчилардир.

90-модда. Солиқ солиш объектлари

Юридик шахслар учун асосий воситалар ва номоддий активларнинг ўртача йиллик баланс қиймати солиқ солиш объекти ҳисобланади.

Жисмоний шахслар учун:

уларнинг мулки бўлган уй-жойлар, квартиралар, чорбоғ ва боғ уйлари, гаражлар ва бошқа иморатлар, бинолар ва иншоотлар қиймати;

уларнинг мулки бўлган автомобиллар, моторли қайиқлар, вертолётлар, самолётлар ва бошқа транспорт воситалари двигателларининг қуввати солиқ солиш объекти ҳисобланади.

28-боб. МОЛ-МУЛК СОЛИҒИ СТАВКАЛАРИ ВА ИМТИЁЗЛАР

91-модда. Мол-мулк солиғи ставкалари

Юридик шахсларнинг мол-мулкига тўрт фоизли ставка бўйича солиқ солинади.

Жисмоний шахсларнинг мол-мулкига Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланадиган ставкалар бўйича солиқ солинади.

92-модда. Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ бўйича имтиёзлар

Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ ҳисоблаб чиқарилаётганида солиқ солинадиган база қуйидагиларнинг қийматига камайтирилади:

солиқ тўловчининг балансида бўлган уй-жой-коммунал ва ижтимоий-маданий соҳа объектларининг;

табиатни муҳофаза қилиш, санитария-тозалаш мақсадида ва ёнғинга қарши хавфсизлик учун фойдаланиладиган объектларнинг;

қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш, сақлаш ва уларнинг селекцияси, балиқ етиштириш, овлаш ва уни қайта ишлаш учун фойдаланиладиган объектларнинг;

маҳсулот ўтказгичлар, алоқа йўллари (шу жумладан автомобиль йўллари), алоқа ва энергия узатиш линияларининг, шунингдек уларни фойдаланишга яроқли ҳолда сақлаб туриш мақсадида қурилган иншоотларнинг;

алоқа йўлдошларининг;

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига кўра тўхтатиб қўйилган асосий ишлаб чиқариш фондларининг;

шаҳар йўловчилар транспортининг (таксидан, шу жумладан йўналишли таксидан ташқари), шаҳар атрофидаги йўналишларда йўловчилар ташийдиган умумий фойдаланишдаги автомобиль транспортининг (такси, шу жумладан йўналишли таксидан ташқари);

йўл хўжалиги корхоналари ва ташкилотларининг йўлларни таъмирлаш ва сақлаш ишларида банд бўлган транспорт воситаларининг;

давлат дастурлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари учун кадрлар тайёрлашда фойдаланиладиган транспорт воситаларининг.

Юридик шахсларнинг қуйидаги мол-мулкига солиқ солинмайди:

нотижорат ташкилотларнинг мол-мулкига, тадбиркорлик фаолияти учун фойдаланиладиган мол-мулк бундан мустасно;

халқ таълими ва маданият муассасалари эҳтиёжлари учун фойдаланиладиган мол-мулкка;

уй-жой-коммунал хўжалиги ва бошқа умумфуқаровий аҳамиятга молик шаҳар хўжалигининг мол-мулкига;

қишлоқ хўжалик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш, уларнинг селекцияси ва уларни сақлаш, балиқ етиштириш, овлаш ва уни қайта ишлаш соҳасидаги фаолиятнинг асосий турига;

устав фондида чет эл сармоясининг улуши камида беш юз минг АҚШ долларини ташкил этадиган юридик шахсларнинг мол-мулкига;

Самарқанд, Бухоро, Хива ва Тошкент шаҳарларида янги ташкил этилган, туризм фаолияти билан шуғулланаётган юридик шахсларнинг мол-мулкига, ташкил этилган вақтидан эътиборан дастлабки фойда олгунига қадар, лекин улар рўйхатдан ўтган вақтдан эътиборан уч йилдан ортиқ бўлмаган муддатга. Ана шу юридик шахслар белгиланган имтиёзли даврдан кейин бир йил ўтгунига қадар тугатилган тақдирда солиқ суммаси уларнинг бутун фаолияти даври учун тўлиқ миқдорда ундириб олинади;

ишловчилари умумий сонининг камида эллик фоизини ногиронлар ташкил қилган юридик шахсларнинг мол-мулкига, савдо, воситачилик, таъминот-сотиш ва тайёрлов фаолияти билан шуғулланадиганлари бундан мустасно;

«Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси, Ўзбекистон Республикаси Қизил Ярим Ой жамияти, «Нуроний» жамғармаси корхоналарининг мол-мулкига, бўшатиб олинаётган маблағлардан ўзларининг уставда белгиланган вазифаларини бажариш учун фойдаланиш шарти билан;

янги ташкил этилган юридик шахсларнинг мол-мулкига, рўйхатдан ўтган пайтидан эътиборан икки йил мобайнида. Солиқ бўйича мазкур имтиёз тугатилган (қайта ташкил этилган) корхоналар, уларнинг филиаллари ва таркибий бўлинмаларининг ишлаб чиқариш қувватлари ва асосий фондлари негизида ташкил этилган корхоналарга, шунингдек корхоналар ҳузурида ташкил этилган юридик шахсларга нисбатан, башарти улар ана шу корхоналардан ижарага олинган асбоб-ускуналарда ишлаётган бўлсалар, қўлланилмайди.

Маҳаллий ҳокимият органлари мол-мулки ўз ҳудудида жойлашган солиқ тўловчиларга қўшимча имтиёзлар бериши мумкин.

93-модда. Жисмоний шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ бўйича имтиёзлар

Жисмоний шахсларнинг қуйидаги мол-мулкига солиқ солинмайди:

1) қуйидагиларнинг транспорт воситаларига:

хизматни ҳаракатдаги армия таркибига кирган ҳарбий қисмлар, штаблар ва муассасаларда ўтаган ҳарбий хизматчилар, шунингдек собиқ партизанлар жумласидан бўлиб, 1941-1945 йиллардаги уруш ҳамда собиқ СССРни ҳимоя қилиш бўйича бошқа жанговар операциялар қатнашчиларининг; хизматни Афғонистон Республикасида ва жанговар ҳаракатлар олиб борилган бошқа мамлакатларда вақтинча бўлган қўшинларнинг чекланган контингенти таркибида ўтаган ҳарбий хизматчилар ҳамда ўқув ва синов йиғинларига чақирилган ҳарбий хизматга мажбурларнинг;

мотоаравачалар ва қўлда бошқариладиган автомобиллари бўлган ногиронларнинг;

«Ўзбекистон Қаҳрамони», Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонларига сазовор бўлган, учала даражали Шуҳрат ордени билан тақдирланган шахсларнинг;

2) қуйидагиларнинг иморатлари, бинолари ва иншоотларига:

«Ўзбекистон Қаҳрамони», Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонларига сазовор бўлган, учала даражали Шуҳрат ордени билан тақдирланган шахсларнинг;

1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчилари ва партизанлари, уларга тенглаштирилган шахслар, ички ишлар ва давлат хавфсизлиги органлари таркибида хизмат қилган шахсларнинг, ҳаракатдаги армия таркибига кирган ҳарбий қисмлар, штаблар ва муассасаларда штатдаги лавозимларни эгаллаган шахслар, Ленинград шаҳри қамалида бўлганларнинг ва концентрацион лагерларнинг собиқ ёш тутқунлари, хизматни Афғонистон Республикасида ва жанговар ҳаракатлар олиб борилган бошқа мамлакатларда вақтинча бўлган қўшинларнинг чекланган контингенти таркибида ўтаган ҳарбий хизматчилар ҳамда ўқув ва синов йиғинларига чақирилган ҳарбий хизматга мажбурларнинг;

қаҳрамон-оналар, шунингдек ўн нафар ва ундан ортиқ фарзанди бор аёлларнинг;

Чернобиль АЭСдаги авария оқибатларини тугатишда иштирок этганлик учун имтиёзлар олаётган фуқароларнинг (шу жумладан, у ерга вақтинча ёки хизмат сафарига юборилган шахсларнинг);

пенсионерларнинг, шунингдек I ва II гуруҳ ногиронларининг;

муддатли хизмат ҳарбий хизматчилари ва уларнинг оила аъзоларининг - хизматни ўташ даврида;

ҳарбий хизмат мажбуриятларини бажаришда ярадор, контузия бўлганлик ёки шикастланганлик оқибатида ёки фронтда бўлиш туфайли орттирилган касаллик оқибатида ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг ота-оналари ва бошқа турмуш қурмаган рафиқаларининг (эрларининг);

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирликлари, Миллий хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчилари жумласидан бўлган ногиронларнинг, ички ишлар органларининг хизмат вазифаларини адо этаётганда ярадор, контузия бўлганлик ёки шикастланганлик оқибатида ногирон бўлиб қолган бошлиқлар ва оддий хизматчилар жумласидан бўлган шахсларнинг.

Ушбу моддада назарда тутилган имтиёзлар мол-мулк эгасининг танловига қараб, мол-мулкнинг ҳар бир тури бўйича фақат бир объектга тааллуқли бўлади.

29-боб. МОЛ-МУЛК СОЛИҒИНИ ҲИСОБЛАБ ЧИҚАРИШ ВА ТЎЛАШ ТАРТИБИ

94-модда. Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби

Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ бўйича жорий тўловлар бюджетга ҳар ойнинг 20-кунидан кечиктирмай, йиллик тўлов суммасининг ўн иккидан бир қисми миқдорида тўланади.

Солиқ тўловчилар мол-мулк солиғи бўйича ҳисоб-китобларни солиқ органларига мол-мулкнинг ҳисобот даври учун амалдаги ўртача қийматидан келиб чиқиб, йилнинг чораклари бўйича ва йиллик молиявий ҳисоботларни тақдим этиш муддатида топширадилар.

Асосий воситалар ва номоддий активларнинг ўртача йиллик қийматини аниқлаш тартиби қонун ҳужжатларида белгиланади.

95-модда. Жисмоний шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби

Жисмоний шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ солиқ органлари томонидан ҳисоблаб чиқарилади.

Мол-мулк солиғи бўйича имтиёзлар ҳуқуқига эга бўлган шахслар зарур ҳужжатларни солиқ органларига тақдим этадилар.

Иморатлар, бинолар ва иншоотлар учун мол-мулк солиғи уларнинг ҳар йил 1 январдаги ҳолати юзасидан коммунал хизмат кўрсатиш идоралари берадиган инвентаризация қийматига доир маълумотлар асосида, бундай маълумотлар бўлмаган тақдирда эса - мазкур объектларнинг мажбурий суғуртаси бўйича тўловларни ҳисоблаб чиқариш учун қўлланиладиган баҳо асосида ҳисоблаб чиқарилади.

Транспорт воситаларига солинадиган мол-мулк солиғи давлат рўйхатидан ўтказувчи тегишли органларнинг маълумотлари асосида ҳисоблаб чиқарилади.

Янги олинган транспорт воситалари учун мол-мулк солиғи улар олинган ойдан кейинги ойдан эътиборан тўланади.

Бир неча мулкдорнинг улушбай асосидаги умумий мулки бўлган иморатлар, бинолар ва иншоотлар учун мол-мулк солиғи ҳар бир мулкдор томонидан ушбу иморатлар, бинолар ва иншоотлардаги улушига мутаносиб равишда тўланади. Янги иморатлар, бинолар ва иншоотлар бўйича солиқ улар барпо этилган ёки олинган йилдан кейинги йилнинг бошидан эътиборан тўланади.

Мерос бўйича ўтган мол-мулкдан солиқ меросхўрлардан мерос очилган пайтдан бошлаб ундирилади. Мол-мулк йўқ қилинган, бутунлай вайрон бўлган ҳолларда мол-мулк солиғи ундириш улар йўқ қилинган ёки бутунлай вайрон бўлган ойдан эътиборан тўхтатилади.

Мол-мулкка мулк ҳуқуқи календарь йил давомида бир мулкдордан бошқасига ўтганда солиқни биринчи мулкдор ўша йилнинг 1 январидан бу мол-мулкка мулк ҳуқуқини йўқотган ойнинг бошигача тўлайди, янги мулкдор эса - мулк ҳуқуқини қўлга киритган ойдан эътиборан тўлайди. Календарь йил давомида имтиёзга эга бўлиш ҳуқуқи пайдо бўлган тақдирда мол-мулк солиғи ана шундай ҳуқуқ вужудга келган ойдан эътиборан қайта ҳисоблаб чиқилади.

Мол-мулк солиғини тўлаш ҳақидаги тўлов хабарномалари тўловчиларга солиқ органлари томонидан ҳар йили 1 майдан кечиктирмай топширилади. Солиқ тенг улушларда икки муддатда - 15 июнь ва 15 декабрдан кечиктирмай тўланади.

VII БЎЛИМ. ЕР СОЛИҒИ

30-боб. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

96-модда. Ер солиғи тўловчилар

Ўз мулкида, эгалигида ёки фойдаланишида ер участкаларига эга бўлган юридик ва жисмоний шахслар ер солиғи тўловчилардир.

97-модда. Юридик шахслар учун ер солиғи солиш объекти

Юридик шахслар учун қуйидаги ер участкалари солиқ солинадиган объект ҳисобланади:

1) қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда мулк қилиб олинган ер участкалари;

2) қишлоқ ёки ўрмон хўжалигини юритиш учун эгалик қилишга берилган ер участкалари;

3) корхоналар, бинолар ва иншоотлар қуриш учун ёки қишлоқ хўжалигига тааллуқли бўлмаган бошқа мақсадларда фойдаланиш учун берилган ер участкалари;

4) корхоналар, бинолар ёки иншоотларга бўлган мулк ҳуқуқи ўтиши билан бирга эгалик қилиш ва фойдаланиш ҳуқуқи ҳам ўтган ер участкалари.

98-модда. Жисмоний шахслар учун ер солиғи солиш объекти

Жисмоний шахслар учун қуйидаги ер участкалари солиқ солинадиган объект ҳисобланади:

1) турар жойлар этагида ва жамоат ерларида шахсий ёрдамчи хўжалик юритиш учун мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга берилган ер участкалари;

2) якка тартибда уй-жой қурилиши учун мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга берилган ер участкалари;

3) жамоа боғдорчилиги, узумчилиги ва полизчилигини юритиш учун берилган ер участкалари;

4) хизмат юзасидан қонун ҳужжатларига мувофиқ берилган чек ерлар;

5) мерос бўйича, ҳадя қилиниши ёки сотиб олиниши натижасида уй-жой, дала ҳовли билан биргаликда эгалик қилиш ҳуқуқи ҳам ўтган ер участкалари;

6) қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда мулк қилиб олинган ер участкалари;

7) тадбиркорлик фаолиятини юритиш учун доимий фойдаланишга ёки ижарага берилган ер участкалари.

31-боб. ЕР СОЛИҒИ СТАВКАЛАРИ ВА ИМТИЁЗЛАР

99-модда. Ер солиғи ставкалари

Ер солиғи ставкалари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Қишлоқ хўжалик ерларининг сифати ер участкаси мулкдори, ер эгаси ёки ердан фойдаланувчининг айби билан ёмонлашган (бонитети пасайиб кетган) тақдирда, ер солиғи ернинг сифати ёмонлашувига қадар белгиланган ставкалар бўйича ундирилади.

Шаҳарлар ва шаҳар посёлкаларининг маъмурий чегараларида

(Давоми 5-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ СОЛИҚ КОДЕКСИ

(Давоми. Боши 2, 3, 4-бетларда).

жойлашган қишлоқ хўжалик аҳамиятига молик ерлар учун ер солиғи қишлоқ хўжалик ерларига белгиланган ставкаларнинг икки баравари миқдорида ундирилади.

Берилган ерлардан икки йил давомида фойдаланмаган жисмоний шахслардан ер солиғи уч баравар миқдорда ундирилади.

100-модда. Ижарага берилган ер участкаларига солиқ солишнинг хусусиятлари

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг қарорига мувофиқ ер участкаларини ижарага олган юридик ва жисмоний шахслар ер солиғи ўрнига бюджетга ижара ҳақи тўлайдилар.

Ижара ҳақи тарафларнинг келишувига биноан белгиланади, лекин бу ҳақ қонун ҳужжатларида белгиланган ер солиғининг бир ставкасидан кам ва уч ставкасидан кўп бўлмаслиги, ерлардан қишлоқ хўжалик эҳтиёжлари учун фойдаланилган тақдирда эса - бир ставкаси миқдорида бўлиши лозим.

101-модда. Солиқ солинмайдиган ер участкалари

Солиқ солинмайдиган ер участкаларига қуйидаги ерлар киради:

1) шаҳарлар, шаҳар посёлкалари ва қишлоқ аҳоли пунктларининг умумий фойдаланишдаги ерлари (майдонлар, кўчалар, тор кўчалар, йўллар, соҳил бўйлари, ариқ тармоқлари, қабристонлар ва бошқалар);

2) жамоа боғдорчилиги, узумчилиги ва полизчилигининг, жамоа гаражларининг умумий фойдаланишдаги ерлари;

3) табиатни муҳофаза қилиш аҳамиятига молик ерлар (давлат қўриқхоналари, миллий ва дендрология боғлари, ботаника боғлари, заказниклар, ов қилишга мўлжалланганлари бундан мустасно, табиат ёдгорликлари), иҳота дарахтзорлари эгаллаган ерлар;

4) тарихий-маданий аҳамиятга молик ерлар (тарихий-маданий қўриқхоналар, хотира боғлари, сағаналар, археология ёдгорликлари, тарих ва маданият ёдгорликлари эгаллаган ерлар);

5) сув фонди ерлари (дарёлар, кўллар, сув омборлари, каналлар, денгизлар, музликлар, ботқоқликлар, гидротехника ва бошқа сув хўжалиги иншоотлари эгаллаган ерлар, шунингдек сув ҳавзалари соҳилидаги сув хўжалиги эҳтиёжлари учун корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга белгиланган тартибда берилган ерлар);

6) электр узатиш линиялари, подстанциялар, умумдавлат алоқа линиялари ва уларнинг иншоотлари эгаллаган ерлар;

7) умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари, темир йўлларнинг умумий тармоғи, умумий фойдаланишдаги шаҳар электр транспорти (шу жумладан метрополитен) ва уларнинг иншоотлари эгаллаган ерлар;

8) спорт иншоотлари, стадионлар, спорт майдончалари, сузиш ҳавзалари, спортнинг техник турлари объектлари ва бошқа жисмоний тарбия-соғломлаштириш комплекслари, оналар ва болаларнинг дам олиш ва соғломлаштириш жойлари, санаторий-курорт муассасалари ва дам олиш уйлари, ўқув-машқ базалари эгаллаган ерлар;

9) магистрал сув қувурлари, нефть ва газ қувурлари, магистрал канализация коллекторлари ва уларнинг иншоотлари, сув олиш ва тозалаш иншоотлари, шунингдек сув таъминоти ва канализацияга тегишли бошқа объектлар эгаллаган ерлар;

10) самолётларнинг учиш-қўниш майдонлари, шу жумладан уларни ерда бошқариш йўлкалари ва тўхташ жойлари, фуқаро авиацияси аэропортларининг радионавигация ва электр-ёритиш ускуналари жойлашган ерлар;

11) ишлаб чиқариш объектлари қурилиши учун ажратилган (ёки объектлари эгаллаган) ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан қурилиш ишлари тўхтатиб қўйилган ерлар;

12) гидрометеорология ва гидрогеология станциялари ҳамда постлари эгаллаган ерлар;

13) илмий ташкилотларнинг қишлоқ хўжалиги аҳамиятига молик ва ўрмон фондидаги ерлари, қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги соҳасидаги илмий-тадқиқот ташкилотлари ҳамда ўқув юртларига қарашли тажриба, экспериментал ва ўқув-тажриба хўжаликларининг бевосита илмий ва ўқув мақсадлари учун фойдаланиладиган ерлари;

14) янги ўзлаштирилаётган ерлар ва мелиоратив ҳолатини яхшилаш ишлари олиб борилаётган суғориладиган ерлар - лойиҳада назарда тутилган муддатга, лекин ишлар бошланганидан эътиборан кўпи билан беш йилга;

15) захирадаги ерлар;

16) рекреацион аҳамиятга молик ерлар (аҳолининг оммавий дам олиши ва туризмини ташкил этиш учун тегишли муассасаларга берилган ерлар: ўрмон боғлари, боғлар, хиёбонлар, пляжлар ва бошқалар);

17) соғломлаштириш аҳамиятига молик ерлар (касалликларнинг олдини олиш ва одамларни даволаш ишини ташкил этиш учун қулай табиий омилларга эга бўлган ерлар);

18) якка тартибда уй-жой қуриш ва шахсий ёрдамчи хўжалик юритиш учун қонун ҳужжатларида белгиланган нормалар доирасида берилган ерлар - ер участкалари берилган пайтдан эътиборан икки йил муддатга.

Ерлардан ўз ўрнида фойдаланилмаган тақдирда ушбу моддада белгиланган имтиёзлар қўлланилмайди.

102-модда. Ер солиғи тўлашдан озод қилинган солиқ тўловчилар

Қуйидаги юридик шахслар ер солиғидан озод қилинадилар:

1) тижорат билан шуғулланмайдиган юридик шахслар (бюджетдан молиявий таъминланадиган бошқарув органлари ва илмий-тадқиқот муассасалари бундан мустасно), ер участкаларидан тадбиркорлик фаолияти йўлида фойдаланаётганларидан ташқари;

2) маданият, маориф, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот муассасалари, бўйсунишидан қатъи назар, ўз зиммаларига юкланган вазифаларни амалга ошириш учун уларга ажратилган ер участкалари учун;

3) деҳқон (фермер) хўжаликлари - давлат рўйхатидан ўтказилган пайтдан эътиборан икки йил муддатга;

4) чет эл инвестициялари иштирокидаги, ишлаб чиқариш фаолияти билан шуғулланувчи юридик шахслар - рўйхатдан ўтказилган пайтдан эътиборан икки йил мобайнида;

5) ишловчилари умумий сонининг камида эллик фоизини ногиронлар ташкил этган юридик шахслар, савдо, воситачилик, таъминот-сотиш ва тайёрлов фаолияти билан шуғулланувчи юридик шахслар бундан мустасно;

6) «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси, Ўзбекистон Республикаси Қизил Ярим Ой жамияти, «Нуроний» жамғармаси корхоналари, бўшатиб олинаётган маблағлардан ўзларининг уставда белгиланган вазифаларини бажариш учун фойдаланиш шарти билан;

7) Самарқанд, Бухоро, Хива ва Тошкент шаҳарларида янги ташкил этилган туристик фаолият билан шуғулланувчи юридик шахслар - ташкил этилган пайтдан эътиборан биринчи фойда олгунига қадар, бироқ бу муддат улар рўйхатдан ўтказилган пайтдан эътиборан уч йилдан ошмаслиги лозим.

Ушбу модданинг биринчи қисми 3 ва 4-бандларида кўрсатилган юридик шахслар белгиланган имтиёзли даврдан кейин бир йил ўтгунига қадар тугатилган тақдирда, солиқ суммаси уларнинг бутун фаолият даври учун тўлиқ миқдорда ундирилади.

Қуйидаги жисмоний шахслар ер солиғидан озод қилинадилар:

1) яйлов чорвачилигининг чўпонлари, йилқибоқарлари, механизаторлари, ветеринар врачлари ва техниклари, бошқа мутахассислари ва ишчилари;

2) «Ўзбекистон Қаҳрамони», Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Меҳнат Қаҳрамони унвонларига сазовор бўлганлар, учала даражали Шуҳрат ордени билан тақдирланганлар, 1941-1945 йиллардаги уруш ногиронлари ва қатнашчилари;

3) хизматни Афғонистон Республикасида ва жанговар ҳаракатлар олиб борилган бошқа мамлакатларда вақтинча бўлган қўшинларнинг чекланган контингенти таркибида ўтаган ҳарбий хизматчилар ҳамда ўқув ва синов йиғинларига чақирилган ҳарбий хизматга мажбурлар;

4) ҳақиқий муддатли ҳарбий хизматга чақирилган ҳарбий хизматчиларнинг оилалари - хизмат муддатига;

5) I ва II гуруҳ ногиронлари;

6) ёлғиз пенсионерлар;

7) боқувчисини йўқотган кўп болали оилалар;

8) концентрацион лагерларнинг собиқ ёш тутқунлари, Чернобиль АЭСдаги фалокат оқибатларини тугатишда иштирок этган шахслар;

9) кўчириб келтирилган фуқаролар келиб жойлашган ер участкалари бўйича - ер участкалари берилган вақтдан эътиборан беш йилгача.

Ушбу модданинг учинчи қисмида белгиланган имтиёзлар якка тартибда уй-жой қуриш ва шахсий ёрдамчи хўжалик юритиш учун қонун ҳужжатларида назарда тутилган нормалар доирасида ер участкалари берилган жисмоний шахсларга нисбатан татбиқ этилади.

32-боб. ЕР СОЛИҒИНИ ҲИСОБЛАБ ЧИҚАРИШ ВА ТЎЛАШ ТАРТИБИ

103-модда. Юридик шахслардан ундириладиган ер солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби

Ер солиғи юридик шахслар томонидан ҳар йили 1 январгача бўлган ҳолатга қараб мустақил ҳисоблаб чиқарилади ва солиқ бўйича ҳисоб-китоблар ер участкаси жойлашган ҳудуддаги солиқ органига жорий йилнинг 1 февралигача тақдим этилади.

Йил давомида юридик шахсларда ер участкаларига мулк ҳуқуқи, ерга эгалик қилиш ҳуқуқи, ердан фойдаланиш ҳуқуқи вужудга келган тақдирда, шунингдек улар фойдаланаётган ер майдони кенгайган ёки ер солиғи бўйича имтиёз ҳуқуқлари тўхтатиб қўйилган ҳолларда улар ер участкаси ажратилган ёки имтиёзлар тўхтатилган кундан эътиборан бир ойдан кечиктирмай солиқ органларига ер солиғи бўйича ҳисоб-китобларни тақдим этишлари шарт.

Йил давомида ажратилган ер участкалари учун солиқ ер участкаси ажратилганидан кейинги ойдан эътиборан тўланади. Ер участкаси олиб қўйилган (камайтирилган), ҳақи тўлаб қайтариб олинган, сотилган тақдирда солиқ ундириш ер участкаси олиб қўйилган (камайтирилган), ҳақи тўлаб қайтариб олинган, сотилган ойдан эътиборан тўхтатилади (камайтирилади).

Юридик шахсларга ер солиғи бўйича имтиёзлар белгиланганда улар бундай ҳуқуқ пайдо бўлган ойдан эътиборан солиқ тўламайдилар. Ер солиғи бўйича имтиёзларга эга бўлиш ҳуқуқи тўхтатилган тақдирда улар бундай ҳуқуқ тўхтатилганидан кейинги ойдан эътиборан ер солиғи тўлай бошлайдилар.

Юридик шахслар томонидан (қишлоқ хўжалик корхоналаридан ташқари) солиқ йилнинг ҳар чорагида, тенг улушларда чоракдаги иккинчи ойнинг 15-кунигача тўланади.

Қишлоқ хўжалик корхоналари ер солиғини бир йилда бир марта - ҳисобот йилининг 15 декабригача тўлайдилар.

104-модда. Жисмоний шахслардан ундириладиган ер солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби

Жисмоний шахслардан ундириладиган ер солиғи солиқ органлари томонидан ҳисоблаб чиқарилади.

Жисмоний шахсларга ер солиғини тўлаш тўғрисидаги тўлов хабарномаси солиқ органлари томонидан ҳар йили жорий йилнинг 1 майидан кечикмай топширилади.

Жисмоний шахслар ер солиғини жорий йилнинг 1 ноябригача тўлайдилар.

VIII БЎЛИМ. ЕР ОСТИДАН ФОЙДАЛАНГАНЛИК УЧУН СОЛИҚ

33-боб. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

105-модда. Ер остидан фойдаланганлик учун солиқ тўловчилар

Ер остидан фойдаланганлик учун солиқни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида фойдали қазилмалар қазиб олишни, шунингдек фойдали қазилмалар қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотлари қуриш ва улардан фойдаланишни амалга оширувчи юридик ва жисмоний шахслар тўлайдилар.

106-модда. Солиқ солиш объектлари

Ер остидан фойдаланганлик учун солиқ солиш объектлари қуйидагилардан иборатдир:

фойдали қазилмалар (шу жумладан қўшилиб чиқадиган фойдали қазилмалар ва қимматли компонентлар) қазиб олиш ҳажми;

техноген ҳосилаларнинг (минерал хомашё қазиб олиш ва уларни қайта ишлаш чиқиндиларининг) ҳажми;

фойдали қазилмалар қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотлари ҳажми;

рангли тошлар хомашёси, палеонтология қолдиқлари ва бошқа геологик коллекция материаллари намуналарини тўплаш учун бериб қўйилган ер қаъри участкаси майдони.

34-боб. ЕР ОСТИДАН ФОЙДАЛАНГАНЛИК УЧУН СОЛИҚ СТАВКАЛАРИ, БУНДАЙ СОЛИҚНИ ҲИСОБЛАБ ЧИҚАРИШ ВА ТЎЛАШ ТАРТИБИ ҲАМДА ИМТИЁЗЛАР

107-модда. Ер остидан фойдаланганлик учун солиқ ставкалари

Ер остидан фойдаланганлик учун солиқ ставкалари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

108-модда. Ер остидан фойдаланганлик учун солиқ бўйича имтиёзлар

Ер остидан фойдаланганлик учун солиқдан қуйидагилар озод қилинади:

ер қаърини геологик жиҳатдан ўрганувчи шахслар;

геология, минералогия ва бошқа алоҳида қўриқланадиган табиий ҳудудларда илмий ишлар олиб борувчи шахслар;

бюджетдаги муассасалар ва ташкилотлар - ер ости иншоотлари қурганлик ва улардан фойдаланганлик учун;

ўзларига берилган ер участкалари доирасида ўзларининг хўжалик ва маиший эҳтиёжлари учун белгиланган тартибда кенг тарқалган фойдали қазилмалар қазиб олишни ҳамда ер ости иншоотлари қуришни амалга ошираётган ер эгалари ва ердан фойдаланувчилар;

метрополитен - ер ости иншоотларидан фойдаланганлик учун.

109-модда. Ер остидан фойдаланганлик учун солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби

Солиқ тўловчилар ер остидан фойдаланганлик учун солиқ бўйича ҳисоб-китобларни солиқ органларига қуйидаги тартибда тақдим этадилар:

фойдали қазилмалар қазиб олганлик ва техноген ҳосилалардан фойдаланганлик учун - йилнинг ҳар чорагида, йил чораги бўйича молиявий ҳисоботларни тақдим этиш учун белгиланган муддатдан кечиктирмай;

минерал хомашё қазиб олиш ва уни қайта ишлаш билан боғлиқ бўлмаган ҳолда ер қаъридан фойдаланганлик учун - бир йилда бир марта, йиллик молиявий ҳисоботларни тақдим этиш учун белгиланган муддатдан кечиктирмай.

Ер остидан фойдаланганлик учун солиқ:

фойдали қазилмалар қазиб олганлик ва техноген ҳосилалардан фойдаланганлик учун - ҳар ойда ҳисобот ойидан кейинги ойнинг йигирманчи кунигача;

минерал хомашё қазиб олиш ва уни қайта ишлаш билан боғлиқ бўлмаган ҳолда ер қаъридан фойдаланганлик учун - бир йилда бир марта, йиллик молиявий ҳисоботларни тақдим этиш учун белгиланган кундан эътиборан ўн кунлик муддат ичида;

қолган ҳолларда - йилнинг ҳар чорагида, йил чораклари бўйича ва йиллик ҳисоботларни топшириш муддатида тўланади.

IX БЎЛИМ. ЭКОЛОГИЯ СОЛИҒИ

35-боб. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

110-модда. Экология солиғи тўловчилар

Товарлар ишлаб чиқарувчи, ишлар бажарувчи, хизматлар кўрсатувчи юридик шахслар экология солиғи тўловчилардир.

111-модда. Солиқ солиш объекти

Товарлар ишлаб чиқариш (ишлар бажариш, хизматлар кўрсатиш) таннархи (муомала харажатлари) солиқ солиш объектидир.

112-модда. Экология солиғи ставкаси

Экология солиғи бир фоизли ставка бўйича тўланади.

113-модда. Экология солиғи бўйича имтиёзлар

Қуйидагилар экология солиғидан озод қилинади:

«Нуроний» жамғармаси ва унинг корхоналари бўшатиб олинаётган маблағлардан жамғарманинг уставда белгиланган вазифаларини бажариш учун фойдаланган тақдирда;

ишловчилари умумий миқдорининг камида эллик фоизи ногиронлар бўлган юридик шахслар, савдо, воситачилик, таъминот-сотиш ва тайёрлов фаолияти билан шуғулланаётганлари бундан мустасно.

36-боб. ЭКОЛОГИЯ СОЛИҒИНИ ҲИСОБЛАБ ЧИҚАРИШ ВА ТЎЛАШ ТАРТИБИ

114-модда. Экология солиғини ҳисоблаб чиқариш тартиби ва бу солиқ бўйича ҳисоб-китобларни тақдим этиш муддатлари

Экология солиғи солиқ тўловчи томонидан ҳисоблаб чиқарилади ва бу солиқ юзасидан ҳисоб-китоблар йил чораклари бўйича ва йиллик молиявий ҳисоботларни топшириш учун белгиланган муддатларда солиқ органларига тақдим этилади.

115-модда. Экология солиғини тўлаш муддатлари

Экология солиғи йилнинг ҳар чорагида, бу солиқ бўйича ҳисоб-китобларни тақдим этиш муддатидан кечиктирмай тўланади.

X БЎЛИМ. СУВ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНГАНЛИК УЧУН СОЛИҚ

37-боб. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

116-модда. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ тўловчилар

Ўз фаолиятида бевосита сувдан фойдаланувчи юридик шахслар сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ тўловчилардир.

117-модда. Солиқ солиш объекти

Ишлаб чиқариш ва техника эҳтиёжлари учун ер усти ва ер ости манбаларидан фойдаланилган сув ресурсларининг ҳажми сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ солиш объекти ҳисобланади.

38-боб. СУВ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНГАНЛИК УЧУН СОЛИҚ СТАВКАЛАРИ ВА ИМТИЁЗЛАР

118-модда. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ ставкалари

Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ ставкалари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

119-модда. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ бўйича имтиёзлар

Қуйидаги юридик шахслар сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқдан озод қилинадилар:

тижорат билан шуғулланмайдиган юридик шахслар, тадбиркорлик фаолияти учун сув ресурсларидан фойдаланувчилар бундан мустасно;

ер ости маъданли сувларидан даволаш мақсадида фойдаланувчи соғлиқни сақлаш муассасалари, улар маъданли сувдан савдо тармоғида реализация қилиш учун фойдаланган ҳоллар бундан мустасно;

фармацевтика фаолияти билан шуғулланувчи ва сувдан дори воситалари тайёрлаш учун фойдаланувчи юридик шахслар;

атроф-муҳитга зарарли таъсир кўрсатишининг олдини олиш мақсадида ер ости сувларини чиқазиб олаётган юридик шахслар - ана шу ер ости сувлари учун, ишлаб чиқариш ва техника эҳтиёжлари учун фойдаланиладиган сув ҳажмлари бундан мустасно;

сув учун бюджетга ҳақ ўтказган юридик шахслардан сув олган истеъмолчилар;

фойдали қазилмалар қазиб олиш ва шахтадан сувларни қочириш вақтида ер ости сувларини чиқазиб олган юридик шахслар - ана шу ер ости сувлари учун, ишлаб чиқариш ва техника эҳтиёжлари учун фойдаланиладиган сув ҳажмлари бундан мустасно;

гидроэлектростанциялар - агрегатларни ишлатишда сувдан фойдаланганлик учун;

бирламчи тарзда фойдаланганлик учун ҳақи тўланган сувдан иккиламчи тарзда фойдаланувчи юридик шахслар;

асосий фаолият тури бўйича қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирувчи юридик шахслар - шўрланган ерларни ювиш мақсадида сувдан фойдаланганлик учун;

ишловчилари умумий сонининг камида эллик фоизини ногиронлар ташкил қилган юридик шахслар, савдо, воситачилик, таъминот-сотиш ва тайёрлов фаолияти билан шуғулланувчилар бундан мустасно;

«Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси, Ўзбекистон Республикаси Қизил Ярим Ой жамияти, «Нуроний» жамғармаси корхоналари, бўшатиб олинаётган маблағлардан жамғармалар ва жамиятнинг уставда белгиланган вазифаларини бажариш учун фойдаланиш шарти билан.

39-боб. СУВ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНГАНЛИК УЧУН СОЛИҚНИ ҲИСОБЛАБ ЧИҚАРИШ ТАРТИБИ ВА ТЎЛАШ МУДДАТЛАРИ

120-модда. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқни ҳисоблаб чиқариш тартиби

Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ юридик шахс томонидан ҳисоблаб чиқарилади ва бу солиқ бўйича ҳисоб-китоблар йил чораклари бўйича ва йиллик молиявий ҳисоботларни топшириш учун белгиланган муддатларда солиқ органларига тақдим этилади.

121-модда. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ тўлаш муддатлари

Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ амалда олинган сувнинг ҳажмидан келиб чиқиб, ҳар ойда, ҳисобот ойидан кейинги ойнинг 15-кунига қадар тўланади.

Йилнинг чораги давомида сув ресурсларидан фойдаланганлик учун тўлайдиган солиғининг умумий суммаси энг кам иш ҳақининг эллик бараваридан кам бўлган корхоналар солиқни йилнинг ҳар чорагида бир марта, йил чораклари бўйича молиявий ҳисоботларни топшириш учун белгиланган муддатларда тўлайдилар.

Қишлоқ хўжалик корхоналари сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқни бир йилда бир марта - жорий йилнинг 15 декабрига қадар тўлайдилар.

XI БЎЛИМ. СОЛИҚ ИШИНИ ЮРИТИШ

40-боб. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

122-модда. Солиқ соҳасидаги муддатни белгилаш

Солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатларида белгиланган муддатлар календарь сана ёки йиллар, йил чораклари, ойлар, ўн кунликлар ва кунлар билан ҳисобланадиган давр ўтиши билан белгиланади.

Солиқ соҳасидаги муддат календарь санадан ёки муддатнинг бошланиши белгилаб қўйилган воқеа юз берганидан кейин келадиган кундан ўта бошлайди.

Солиққа доир ҳаракат муддатнинг сўнгги куни соат йигирма тўртгача амалга оширилиши мумкин. Бироқ, агар бу ҳаракат ташкилотда амалга оширилиши лозим бўлса, муддат ушбу ташкилотда белгиланган қоидаларга кўра тегишли операциялар тўхтатиладиган соатда тугайди.

Молиявий ҳисоботлар, солиқлар бўйича ҳисоб-китоблар ва даромадлар тўғрисидаги декларациялар, ёзма аризалар ва хабарномалар алоқа ташкилотларига муддатнинг сўнгги куни соат йигирма тўртгача топширилган бўлса, ўз вақтида топширилган ҳисобланади. Бундай ҳолда алоқа корхонаси штемпелида акс эттан сана солиқ тўлаш билан боғлиқ ҳаракат бажарилган вақт деб ҳисобланади.

Агар муддатнинг сўнгги куни дам олиш (ишланмайдиган) кунига тўғри келиб қолса, шундан кейинги биринчи иш куни муддатнинг тугаш куни ҳисобланади.

123-модда. Молия йили

Календарь йил молия йилидир.

124-модда. Даъво қилиш муддати

Солиқ тўловчининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, ортиқча тўланган солиқлар, йиғимлар ва жарималар суммасини бюджетдан қайтариб олиш учун даъво қилиш муддати фуқаролик қонун ҳужжатларига мувофиқ белгиланади.

Солиқлар, йиғимлар ва жарималарни бюджетга тўлаш ва ундиришга доир эътирозларни тақдим этиш учун даъво қилиш муддати қуйидагича белгиланади:

даромадлар тўғрисида декларациялар тўлдирган, молиявий ҳисоботларни тақдим этган солиқ тўловчиларга нисбатан - уч йил;

солиқ суммаси 20 фоиздан кўпроқ камайтириб кўрсатилганлиги (яширилганлиги) аниқланганда - беш йил.

Даъво қилиш муддатининг ўтиши фуқаролик қонун ҳужжатларига мувофиқ тўхтатиб турилади, тугатилади ва тикланади.

125-модда. Маълумотларнинг махфийлиги

Солиқ тўловчи ҳақидаги маълумотлар фақат солиқ тўловчининг ўзига ёки унинг вакилларига, шунингдек қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда солиқ органига тақдим этилади.

Солиқ тўловчи ҳақидаги маълумотлар суднинг, прокуратуранинг, тергов ва суриштирув органларининг юритишида бўлган ишлар муносабати билан уларнинг талабларига мувофиқ ҳам тақдим этилади.

Солиқ органининг мансабдор шахси, шунингдек бошқа шахслар ўз хизмат вазифаларини бажаришлари муносабати билан солиқ тўловчи ҳақида ўзларига маълум бўлиб қолган маълумотларни ошкор этишлари, шу жумладан улар билан тузилган меҳнат шартномаси бекор қилинганидан ёки улар хизматдан бўшатилганидан кейин ҳам ошкор этишлари тақиқланади.

Хизмат бурчига кўра солиқ тўловчилар ҳақидаги маълумотларга эга бўлган мансабдор шахслар маълумотларнинг махфийлигини ошкор этганликлари учун қонунда белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

126-модда. Солиқ тўловчининг рўйхат рақами

Давлат рўйхатидан ўтган солиқ тўловчи юридик шахслар ва тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган жисмоний шахслар рўйхатга олинган пайтдан эътиборан ўн кун мобайнида рўйхат рақами олиш учун солиқ органига мурожаат қилади.

Бошқа солиқ тўловчилар - жисмоний шахслар бўйича рўйхат рақамларини расмийлаштириш солиқ органлари томонидан хонадонларни айланиб чиқиш пайтида амалга оширилади. Солиқ органи ҳар бир солиқ тўловчига битта рўйхат (идентификация) рақами беради. Солиқ тўловчи ушбу Кодексга мувофиқ фойдаланиладиган барча ҳужжатларда ўзининг солиқ тўловчи тариқасидаги рўйхат рақамини кўрсатиши шарт. Солиқ органи солиқ тўловчига юборадиган унинг солиқ мажбуриятларига тааллуқли барча хабарномаларда солиқ тўловчининг рўйхат рақамини кўрсатади.

127-модда. Солиқлар ва йиғимлар суммасини ҳисоблаб чиқариш

Солиқ органи солиқлар ва йиғимлар суммасини солиқ тўловчининг ҳисоб-китоблари ва даромадлар тўғрисидаги декларациясида кўрсатилган миқдорда, шунингдек тегишли давлат органлари тақдим этадиган маълумотлар асосида ҳисоблаб чиқаради.

Агар солиқ органи бу сумма нотўғри белгиланган деб топса, у ҳисоблаб чиқарилган суммани қайта кўриб чиқишга ва солиқ тўловчига тегишли хабарнома топширишга ҳақлидир.

Агар солиқ тўловчи даромадлар тўғрисидаги декларацияни, солиқлар ва йиғимлар бўйича ҳисоб-китобларни тақдим этмаган ёки уларнинг суммасини кўрсатмаган бўлса, солиқ органи ўзидаги мавжуд маълумотлар асосида солиқлар ва йиғимлар суммасини ҳисоблаб чиқаришга ва солиқ тўловчига хабарнома топширишга ҳақлидир.

Солиқ органи даъво қилиш муддати ичида солиқлар ва йиғимлар суммасини ҳисоблаб чиқаришга ҳамда илгари ҳисоблаб чиқарилган суммани қайта кўриб чиқишга ҳақлидир.

128-модда. Солиқлар ва йиғимларни тўлаш

Солиқлар ва йиғимларни тўлаш юридик шахслар томонидан нақд пулсиз тартибда тегишли суммани бюджет таснифининг тегишли бўлими ва параграфига ўтказиш йўли билан, жисмоний шахслар томонидан эса, нақд пул билан ва пул ўтказиш йўли билан амалга оширилади.

Нақд пулсиз тартибда маблағ тўловчининг ҳисобварағидан ҳисобдан чиқарилган кун, нақд пул тўлашда эса - амалда тўланган кун солиқлар ва йиғимлар тўланган сана ҳисобланади.

129-модда. Солиқлар ва йиғимлар суммаларини қайтариш

Солиқ тўловчи солиқлар ва йиғимларни ортиқча суммада тўлаган тақдирда, агар унинг солиқлар ва йиғимлар бўйича қарзи бўлмаса, бу суммалар солиқ тўловчига унинг ёзма аризасига кўра ўттиз кун ичида қайтариб берилади ёки келгуси тўловлар ҳисобига ўтказилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарларни олиб киришда тўланган солиқлар ва йиғимлар суммалари мазкур товарларни республикадан олиб чиқиб кетишда божхона ҳақидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ қайтарилади.

Солиқлар ва йиғимлар бюджетга қуйидаги тартибда ўтказилади:

асосий сумма;

ҳисоблаб чиқарилган пеня;

жарималар.

130-модда. Ундирувни солиқ тўловчининг мол-мулкига қаратиш

Солиқ органи қонун ҳужжатларига мувофиқ суд қарори билан ундирувни, агар қонунда бошқача тартиб белгиланган бўлмаса, солиқлар ва йиғимлар тўламаган солиқ тўловчининг мол-мулкига қаратади.

Божхона органи солиқ органининг қарори асосида бюджет олдида қарзи бўлган солиқ тўловчининг экспорт ва импорт қилаётган товарларини солиқ органининг даъвосини таъминлаш тартибида суд қарори чиқарилгунга қадар тўхтатиб туради.

41-боб. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

131-модда. Солиқ муносабатларида низоларни қараб чиқиш

Солиқ тўловчилар билан солиқ органлари ўртасидаги низолар юқори солиқ органлари ва суд томонидан кўриб чиқилади.

132-модда. Солиқ муносабатлари субъектларининг жавобгарлиги

Солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун солиқ тўловчиларга нисбатан ушбу Кодексда назарда тутилган молиявий жазо чоралари қўлланилади, жисмоний шахслар ҳамда юридик шахсларнинг мансабдор шахслари эса, шунингдек маъмурий, фуқаролик-ҳуқуқий ва жиноий жавобгарликка ҳам тортиладилар.

Солиқ тўловчини жавобгарликка тортиш уни солиқлар ва йиғимларни тўлаш мажбуриятидан озод қилмайди.

133-модда. Солиқ тўловчини жавобгарликдан озод қилиш

Агар солиқлар ва йиғимларнинг бирон тури бўйича ортиқча тўланган суммалар бошқа тур бўйича боқиманданинг ўрнини қопласа, солиқ тўловчи солиқлар ва йиғимларни тўламаганлик ёхуд тўлиқ тўламаганлик учун жавобгарликдан озод қилинади.

Солиқ тўловчи солиқ органи ҳужжатлар (ҳисобварақлар) асосида текширув ўтказгунига қадар мустақил равишда ўз хатоларини тузатса, у жавобгарликдан озод қилинади, пеня тўлаш бундан мустасно.

134-модда. Солиқлар ва йиғимлар бўйича боқимандаларни ундириш тартиби

Жисмоний шахслардан солиқлар ва йиғимлар бўйича боқимандаларни ҳамда тўланмаган жарималарни ундириш суднинг қарори асосида амалга оширилади.

Юридик шахслардан солиқлар ва йиғимлар бўйича боқимандаларни, шунингдек молиявий жазо чораларининг суммалари ва пеня суммаларини ундириш солиқ органлари томонидан баҳссиз равишда амалга оширилади.

135-модда. Молиявий жазо чоралари

Солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун солиқ тўловчига нисбатан қуйидаги миқдорда молиявий жазо чоралари қўлланилади:

1) юридик шахсларнинг (шу жумладан норезидентларнинг) солиқ органида рўйхатдан ўтишдан бўйин товлаши қуйидаги миқдорда жарима солишга олиб келади:

агар фаолият ўттиз кунгача амалга оширилган бўлса - энг кам иш ҳақининг эллик баравари миқдорида, лекин бундай фаолият натижасида олинган даромаднинг (фойданинг) ўн фоизидан кам бўлмаган миқдорда;

агар фаолият ўттиз кундан ортиқ муддатда амалга оширилган бўлса - энг кам иш ҳақининг юз баравари миқдорида, лекин бундай фаолият натижасида олинган даромаднинг (фойданинг) эллик фоизидан кам бўлмаган миқдорда;

2) тадбиркорлик фаолиятини амалга ошираётган жисмоний шахсларнинг солиқ органида рўйхатдан ўтишдан бўйин товлаши энг кам иш ҳақининг беш баравари миқдорида жарима солишга олиб келади;

3) даромад (фойда) яширилган тақдирда солиқ тўловчидан яширилган даромаднинг (фойданинг) бутун суммаси ва яна шунча сумма миқдорида жарима ундирилади. Солиқ солинадиган бошқа объектлар яширилган тақдирда солиқ тўловчидан яширилган солиқ солиш объекти учун олинадиган солиқ суммаси ва яна шунча сумма миқдорида жарима ундирилади. Солиқ тўловчи юқоридаги хатти-ҳаракатларни молиявий жазо чораси қўлланилгандан кейин бир йил ичида такроран содир этган тақдирда ундан тегишли сумма ва яна шу сумманинг икки баравари миқдорида жарима ундирилади;

4) солиқлар ва йиғимларни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш учун зарур бўлган декларациялар, ҳисоб-китоблар ва ҳисоботларни тақдим этмаганлик, ўз вақтида тақдим этмаганлик ёки белгиланмаган шаклда тақдим этганлик учун солиқ тўловчидан тўлов муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун тегишли сумманинг бир фоизи миқдорида, бироқ тегишли ҳисобот даври учун илгари ҳисоблаб чиқарилган тўловлар чегириб ташланган ҳолда белгиланган тўлов муддатига тегишли тўлов суммасининг ўн фоизидан кўп бўлмаган миқдорда жарима ундирилади;

5) бухгалтерия ҳисобининг йўқлиги ёки уни белгиланган тартибни солиқлар ва йиғимлар бўйича ҳисоб-китобларнинг бузилишига олиб келадиган тарзда бузган ҳолда юритганлик учун солиқ тўловчидан қўшимча ҳисоблаб чиқарилган сумманинг ўн фоизи миқдорида жарима ундирилади;

6) фаолият турлари билан лицензиясиз шуғулланганлик учун шу фаолиятдан олинган бутун даромад (фойда) ва яна шунча миқдорда жарима ундирилади;

7) тадбиркорлик фаолиятини амалга ошираётган жисмоний шахслар ҳисоб-китобда акс эттирмаган ҳолда товарларни (ишларни, хизматларни) реализация қилиш операцияларини ўтказганлиги учун улардан ана шу товарлар (ишлар, хизматлар) қиймати миқдорида жарима ундирилади;

8) солиқлар ва йиғимлар бўйича тўлов муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун 0,15 фоиз миқдорида пеня ундирилади, тўлов куни ҳам шунга киради. Пеня ундириш солиқ мажбуриятларини бажаришдан озод қилмайди.

Солиқ тўловчи солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатларини бир неча марта бузган тақдирда ҳар бир қонунбузарликка нисбатан алоҳида молиявий жазо чоралари қўлланилади.

Агар солиқ ҳақидаги қонун ҳужжатларини бузганлиги учун молиявий жазога тортилган шахс жазони ижро этиш тугаган кундан эътиборан бир йил мобайнида солиқ бўйича такроран қоидабузарлик содир этмаган бўлса, у жазога тортилмаган ҳисобланади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ СОЛИҚ КОДЕКСИНИ АМАЛГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси (бундан буён матнда Кодекс деб юритилади) 1998 йил 1 январдан эътиборан амалга киритилсин.

2. Илгари шахсий пенсия тайинланган шахслар учун Кодекс 102-моддасининг учинчи қисмида назарда тутилган имтиёзлар сақлаб қолинсин.

3. Белгилаб қўйилсинки, солиқ тўловчиларга Кодекс амалга киритилишидан аввалроқ қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларига биноан берилган солиқ имтиёзлари берилган муддат тугагунга қадар сақланиб туради.

4. Ўзбекистон Республикасининг қонунлари иловага мувофиқ 1998 йил 1 январдан эътиборан тўлиқ ёки қисман ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

5. 2002 йилдан эътиборан, даромадлар олиш манбаларидан қатъи назар, барча жисмоний шахсларнинг жами йиллик даромадини декларациялаш тизими жорий этилиши назарда тутилсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

1998 йилга мўлжалланган Давлат бюджети лойиҳасини тайёрлаш чоғида Кодексда назарда тутилган солиқ ставкаларини ҳисобга олган ҳолда бюджетнинг даромад ва харажат қисми мутаносиблиги масалаларини кўриб чиқсин;

1997--2001 йиллар мобайнида жисмоний шахсларнинг жами йиллик даромадини декларациялаш тизимини, шу жумладан декларация шаклини, уни тақдим этиш ва кўриб чиқиш тартибини ҳамда муддатларини, шунингдек, декларация тақдим этмаганлик, уни белгиланмаган шаклда тақдим этганлик ёки нотўғри маълумотларни тақдим этганлик учун жавобгарлик чораларини ишлаб чиқсин;

Ўзбекистон Республикасининг қонунларини Кодексга мувофиқлаштириш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига таклифлар тақдим этсин;

ҳукумат қарорларини Кодексга мувофиқлаштирсин, республика вазирликлари ва идоралари ушбу Кодексга зид келадиган ўз норматив ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси
Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
1997 йил 24 апрель.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ 1997 ЙИЛ 24 АПРЕЛДАГИ ҚАРОРИГА ИЛОВА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЎЗ КУЧИНИ ТЎЛИҚ ЁКИ ҚИСМАН ЙЎҚОТГАН ҚОНУНЛАРИ РЎЙХАТИ

1. Ўзбекистон Республикасининг 1991 йил 15 февралда қабул қилинган **«Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»**ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1991 йил, N 4, 86-модда).

2. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1991 йил 15 февралда қабул қилинган «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини кучга киритиш тартиби ҳақида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1991 йил, N 4, 87-модда).

3. Ўзбекистон Республикасининг 1991 йил 15 февралда қабул қилинган **«Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»**ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1991 йил, N 4, 88-модда).

4. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1991 йил 15 февралда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини кучга киритиш тартиби ҳақида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1991 йил, N 4, 89-модда).

5. Ўзбекистон Республикасининг 1991 йил 14 июнда қабул қилинган «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги ва «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1991 йил, N 8. 191-модда).

6. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1991 йил 14 июнда қабул қилинган «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида» ва «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини кучга киритиш тартиби хусусида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1991 йил, N 8, 192-модда).

7. Ўзбекистон Республикасининг 1991 йил 20 ноябрда қабул қилинган «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 6-моддасига қўшимча киритиш тўғрисида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил, N 1, 49-модда).

8. Ўзбекистон Республикасининг 1991 йил 20 ноябрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил, N 1, 50-модда).

9. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1991 йил 20 ноябрда қабул қилинган «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги ва «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини кучга киритиш тартиби хусусида»ги Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг қарорига қўшимча киритиш тўғрисида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил, N 1, 53-модда).

10. Ўзбекистон Республикасининг 1992 йил 14 январда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил, N 4, 168-модда).

11. Ўзбекистон Республикасининг 1992 йил 14 январда қабул қилинган «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил, N 4, 177-модда).

12. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1992 йил 14 январда қабул қилинган «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш тўғрисида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил, N 4, 178-модда).

13. Ўзбекистон Республикасининг 1992 йил 2 июлда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги ҳамда «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил, N 9, 337-модда).

14. Ўзбекистон Республикасининг 1992 йил 9 декабрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги ҳамда «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, N 1, 20-модда).

15. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1992 йил 9 декабрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги ҳамда «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш тартиби хусусида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, N 1, 21-модда).

16. Ўзбекистон Республикасининг 1992 йил 9 декабрда қабул қилинган **«Транспорт воситалари ҳамда бошқа ўзиюрар машина ва механизмлар эгаларидан олинадиган солиқ тўғрисида»**ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, N 1, 27-модда).

17. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1992 йил 9 декабрда қабул қилинган «Транспорт воситалари ҳамда бошқа ўзиюрар машина ва механизмлар эгаларидан олинадиган солиқ тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш ҳақида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, N 1, 28-модда).

18. Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 6 майда қабул қилинган **«Ер солиғи тўғрисида»**ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, N 5, 215-модда).

19. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1993 йил 6 майда қабул қилинган «Ер солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш тартиби ҳақида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, N 5, 216-модда).

20. Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 7 майда қабул қилинган **«Маҳаллий солиқлар ва йиғимлар тўғрисида»**ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, N 5, 227-модда).

21. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1993 йил 7 майда қабул қилинган «Маҳаллий солиқлар ва йиғимлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунини амалга киритиш ҳақида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, N 5, 228-модда).

22. Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 7 майда қабул қилинган «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, N 6, 240-модда).

23. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1993 йил 7 майда қабул қилинган «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонунни амалга киритиш тўғрисида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, N 6, 241-модда).

24. Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 7 майда қабул қилинган «Айрим қонун ҳужжатларига қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш тўғрисида»ги Қонуни VIII бўлими (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, N 6, 266-модда).

25. Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 28 декабрда қабул қилинган **«Жисмоний шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқлар тўғрисида»**ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, N 1, 10-модда).

26. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1993 йил 28 декабрда қабул қилинган «Жисмоний шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш тартиби ҳақида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, N1, 11-модда).

27. Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 28 декабрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, N 1, 14-модда).

28. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1993 йил 28 декабрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш хусусида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, N 1, 15-модда).

29. Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 6 майда қабул қилинган «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, N 5, 159-модда).

30. Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 6 майда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонуни 1 бўлимининг 5-банди (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, N 5, 161-модда).

31. Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 23 сентябрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ҳамда қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, N 10, 254-модда).

32. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1994 йил 23 сентябрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ҳамда қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунини амалга киритиш хусусида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, N 10, 255-модда).

33. Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 23 сентябрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонуни IX, XVIII ва XX бўлимлари (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, N 11-12, 285-модда).

34. Ўзбекистон Республикасининг 1995 йил 6 майда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонуни V бўлими (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1995 йил, N 6, 118-модда).

35. Ўзбекистон Республикасининг 1995 йил 31 августда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонуни III, IV, V ва VII бўлимлари (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1995 йил, N 9, 193-модда).

36. Ўзбекистон Республикасининг 1995 йил 22 декабрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонуни II, III ва VII бўлимлари (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1995 йил, N 12, 269-модда).

37. Ўзбекистон Республикасининг 1996 йил 26 апрелда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуни II, III ва IV бўлимлари (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1996 йил, N 5-6, 69-модда).

38. Ўзбекистон Республикасининг 1996 йил 30 августда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонуни I ва II бўлимлари (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1996 йил, N 9, 144-модда).

39. Ўзбекистон Республикасининг 1996 йил 27 декабрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонуни III бўлими (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1997 йил, N 2, 56-модда).

ИККИ МИНГ ЙИЛЛИК ОРЗУ УШАЛГАН КУН

Шу кунларда Исроил халқи ўз мустақиллик кунини кенг нишонламоқда. Ана шу муносабат билан мухбиримиз Исроилнинг Ўзбекистон Республикасидаги мувaққат ишлар вакили Ариэл Керем билан суҳбатлашди.

-- Жаноб Керем, Сизни мамлакатингиз мустақиллик куни билан табриклайман.

-- Биз учун энг улуғ ва қадрли байрамга эътибор учун миннатдорлик билдираман.

-- Мустақиллик берилмайди, балки олинади, дейишади. Шу маънода, Исроил давлатининг қайта вужудга келиши осон кечмагандир?

-- Албатта, келгуси йилда халқимиз мустақилликнинг 50 йиллигини кенг нишонлайди. Аслида, халқимизнинг фидойи ўғлонлари XIX асрдаёқ, ўз давлатларини тузиш учун кураш олиб борганлар. 1948 йилда эса яҳудийларнинг икки минг йиллик орзуси ушалди. Ҳозир ер юзида 13 миллион яҳудий яшаётган бўлса, уларнинг 35 фоизи Исроилда ҳаёт кечирмоқда.

-- Исроил давлатининг ривожланган мамлакатлардан бирига айланишининг сири нимада?

-- Агар эътибор берган бўлсангиз, Исроил сўнгги ўн беш йил ичида ҳайратланарли равишда тараққий этди. Мамлакатимиз 1984 йилгача ривожланаётган давлатлар сирасига кирарди. Ўша даврда иқтисодиётимизнинг ўзагини, асосан, қишлоқ хўжалиги ҳамда енгил саноат ташкил этарди.

1985 йилда қабул қилинган иқтисодни барқарорлаштириш тўғрисидаги дастур, хорижий сармоядорлар учун яратилган шарт-шароит мамлакатимизни қолоқликдан олиб чиқишда муҳим омил бўлди. Илмий-техник қудратни тараққий эттириш иқтисодиётнинг ривожига асосий туртки бўлди.

Ҳозир аҳолининг турмуш даражаси бўйича жаҳоннинг ривожланган давлатларидан бирига айландик. Аҳоли жон бошига йиллик ялпи даромад 16 минг АҚШ доллари атрофида. Бу рақамлар БМТ нинг статистик маълумотларидан олинган.

Мамлакатимизда кейинги 6 йил ичида миллий ялпи маҳсулот йилига 6-7 фоизга ўсмоқда. Экспортимизнинг тенг ярми юқори техник маҳсулотлар -- компьютер ва унга тегишли қисмлар, тиббий асбоб-ускуналар, авиация ва космонавтикада фойдаланиладиган техникаларни ишлаб чиқариш ҳисобига тўғри келади.

Ҳозир ҳам иқтисодий ўсиш жараёнларини тўхтатганимиз йўқ. Айни пайтда йирик корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариб, хусусийлаштираяпмиз.

-- Жаноб Керем, Ўзбекистон -- Исроил муносабатлари хусусида ҳам гапириб ўтсангиз.

-- Исроил давлати Ўзбекистон Республикасининг мустақиллигини биринчилардан бўлиб тан олди. Биз мамлакатингиз билан мустаҳкам алоқа ўрнатишдан манфаатдормиз. Ўзбекистонни иқтисодий жиҳатдан муносиб шерик сифатида қадрлаймиз. Бу борада ҳамкорлик эса ҳар икки томон учун фойдали бўлади. Ўзбекистон геосиёсий, стратегик жиҳатдан Марказий Осиёда муҳим ўрин эгаллайди.

Гарчанд ўтган йилда мамлакатларимиз ўртасидаги товар айрибошлаш 20 миллион доллардан сал кўпроқ миқдорда бўлган бўлса-да, ҳамкорлигимиз йилдан-йилга ривожланиб бормоқда.

Хусусан, қишлоқ хўжалигида бу яққол кўзга ташланади. Маълумки, Исроил Ташқи ишлар вазирлиги қошида халқаро ҳамкорлик маркази (МАШАВ) бир неча ўн йилдирки, ривожланаётган давлатларда малакали мутахассислар тайёрлаш ҳамда замонавий технология билан таъминлаш йўлида кўмак бермоқда. МАШАВ Ўзбекистонда ҳам самарали фаолият кўрсатмоқда. Ўтган йилда ўзбекистонлик 67 нафар тингловчи ушбу марказда ўз малакасини ошириб қайтди.

Айни пайтда Тошкент вилоятидаги «Оққўрғон» ва Аҳмад Яссавий номидаги хўжаликларда Исроил -- ўзбек-АҚШ қўшма лойиҳаси асосида иш олиб бормоқдамиз. Мана бир неча йилдирки, «Пладот» фирмаси ускуналари билан жиҳозланган сутни қайта ишлайдиган минизавод ва тўйимли озуқа тайёрлайдиган цех ишлаб турибди. Бу ерда кунига бир неча тонна сутдан сифатли йогурт, пишлоқ, қаймоқ, сузма тайёрланмоқда. Аҳмад Яссавий номли хўжаликда эса қишлоқ хўжалиги маҳсулотларидан юқори ҳосил олиш тажрибасини синаб кўряпмиз. Ушбу юқори технологияни аста-секинлик билан бошқа минтақаларга ёйиш ниятимиз бор. Унумли пахта териш агрегатларини яратиш борасида ҳам мамлакатимиз мутахассислари ўзбекистонлик шериклар билан иш олиб бормоқда. 1994 йилда ҳамкорлигимиз меваси -- икки қаторли пахта териш машинаси муваффақиятли синовдан ўтказилди.

Ўзбекистон билан фақат қишлоқ хўжалигида эмас, бошқа соҳаларда ҳам ҳамкорликни ривожлантиришдан манфаатдормиз. Бунга эса етарли асос бор.

«Халқ сўзи» мухбири
Холмурод АБДУРАҲМОНОВ
суҳбатлашди.

ПИРУ БАДАВЛАТ

Қўчқор ака Қибрай туманидаги Ўнқўрғон қишлоғининг ҳурматга сазовор кишиларидан. Бу қишлоқда уни танимайдиган одам йўқ дейилса, муболаға эмас. Чунки, Қўчқор Маҳмудов 43 йил шу ердаги иккита мактабда директорлик қилди: 1950 йилда институтни тугатиши билан уни Ҳамид Олимжон номидаги 29-мактабга директор этиб тайинлашди, 13 йилдан сўнг эса Ҳамза номли 30-мактабга директор бўлди ва бу ўқув даргоҳига 30 йил раҳбарлик қилди.

Қўчқор ака ҳозир фахрийлар сафида, ёши етмишни қоралаган бўлса-да, тетик-бардам. Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи, педагогика соҳасида эришган катта ютуқлар учун бериладиган мукофот -- Қори-Ниёзий номидаги медал соҳиби Қўчқор Маҳмудов ёшлар билан учрашувларга бориб туради, маҳалла, жамоат ишларида фаол.

Қўчқор ака учрашувларда ёшларга кечаги биқиқ тарих ва бугунги нурафшон кунларни жонли мисоллар, лавҳалар орқали ҳикоя қилади, истиқлолнинг қадрига етиш, мустақилликни мустаҳкамлаш туйғуларини сингдиради, инсофли-диёнатли, виждонли бўлиш оилада, жамиятда қанчалик аҳамиятли экани тўғрисида таъсирчан воқеалар сўзлайди.

Ҳа, бир ҳовли невара-чеваралар бобоси, пиру бадавлат Қўчқор ака гарчи фахрий бўлса-да, у ҳамон севимли иши — болалар тарбияси билан банд.

О. ФАРМОНОВ.

СУРАТДА: Қўчқор Маҳмудов невараси Азизхўжа билан.

МИРЗО УЛУҒБЕК номли ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ қошидаги ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИ

Олий ўқув юртларига кирувчи ёшларни тест синовларига шартнома асосида тайёрлайдиган қисқа муддатли курсларга

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимида тест синови усулларини мукаммал эгаллаган, университетнинг юқори малакали профессор-ўқитувчилари тингловчиларни қуйидаги йўналишларда:

1. **ТАБИИЙ ЙЎНАЛИШ:** *математика, физика, химия, биология, география, она тили ва адабиёти фанлари бўйича;*
2. **ИЖТИМОИЙ ЙЎНАЛИШ:** *тарих, она тили ва адабиёт, чет тиллари (инглиз тили, немис тили, француз тили) бўйича;*
3. **ИҚТИСОДИЙ ЙЎНАЛИШ:** *математика, чет тили, она тили ва адабиёти фанлари бўйича чуқурлаштирилган дастур асосида тест синовларига тайёрлайдилар.*

Ўқиш муддати 2 ой. Машғулотлар 1997 йил 1 июндан бошланади.

Тайёрлов бўлимига ўрта маълумотли ёшлар ва мактабларнинг битирувчи синф ўқувчилари қабул қилинади. Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Тайёрлов бўлимига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади: ректор номига ариза, турар жойидан маълумотнома.

Вилоятлардан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Ҳужжатлар қабул қилиш давом этмоқда.

Мурожаат учун манзил:
700095, Тошкент, 95, Талабалар шаҳарчаси, 13-бино, ТошДУ тайёрлов бўлими.

Телефон: (3712) 46-02-35.

Газетанинг навбатдаги сони 16 май, жума куни чиқади.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва Адабиёт жамғармаси Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси, уюшма аъзоси Ўткир Раҳматга отаси
Раҳмат УЗОҚОВ
вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

«Ин-Кор» Аудит-маслаҳат фирмаси жамоаси фирманинг Наманган вилоят филиали аудитори
Иброҳим ҒАЙБУЛЛАЕВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдарлик билдиради.

Ўзбекистон Фанлар академияси тупроқшунослик ва агрокимё институти жамоаси кадрлар бўлимининг ходими М. Аҳроровага отаси
Собир ТЎХТАЕВнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзбекистон темир йўллари» давлат-акционерлик темир йўл компанияси раҳбарияти, Ўзбекистон темирйўлчилари ва транспорт қурувчилари касаба уюшмаси ва бошқарманинг марказий аппарат жамоаси компаниянинг ходимлар хизмати бошлиғи Ў. С. Йўлдошевга онаси
Манзура ЙЎЛДОШЕВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Республика «Пилла» уюшмаси жамоаси уюшманинг собиқ бўлим бошлиғи Рихситилла Абдуллаевга умр йўлдоши
Марҳамат АБДУЛЛАЕВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Республика «Пилла» уюшмаси жамоаси Қашқадарё вилоят пиллачилик кенгаши раиси Аҳмаджон Кенжаевга онаси
Ойнахол НАЗАРОВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

Бош муҳаррир
Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Ҳуқуқ ва қонунчилик 36-37-85;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28;
Эълонлар 36-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001
Буюртма Г — 0298, 40.290 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва оператор Рустам АЗИМОВ томонидан саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — Г. Йўлдошева.
Навбатчи — Ф. Санаев.
Мусаҳҳиҳ — А. Худойқулов.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 22.00 1 2 3 4 5 6

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

16 май, жума, 1997 йил

Сотувда эркин нархда. № 106 (1623)

ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДА

Аввал хабар қилинганидек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 13--14 май кунлари Туркманистон пойтахти -- Ашгабадда ўтган иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига (ЭКО) аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат раҳбарларининг навбатдан ташқари учрашувида иштирок этиб қайтди

Марказий Осиё давлатлари, Афғонистон, Покистон, Эрон, Туркия, Озарбойжон, шунингдек, Ислом тараққиёт банки, БМТнинг Савдо ва тараққиёт конференцияси (ЮНКТАД) каби халқаро ташкилотлар вакиллари иштирок этган ушбу олий даражадаги учрашув самимий руҳда бошланди. Кун тартибига биноан, аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат раҳбарлари сўзга чиқдилар. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов сўзлаган нутқ барчада катта таассурот уйғотди. Зеро, Президентимиз йиғин иштирокчилари диққат-эътиборини энг долзарб масалаларга қаратди. Ислом Каримов иқтисодий ҳамкорлик ташкилотининг аҳамияти ва бугунги кундаги юксак мавқеи ҳақида гапирар экан, аввало, ЭКОнинг сиёсий ташкилот эмаслиги ва унга сиёсий тус беришга интилаётганлар фақатгина ўртадаги ришталарга раҳна солиши мумкинлигини таъкидлади. Бундан ташқари, Президент минтақада барқарорлик тўлиқ таъминланмас экан, ЭКО фаолияти самарали натижалар бермаслигини ҳам алоҳида қайд этди.

14 май куни Туркманистон Мажлиси биносида ЭКОга аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат раҳбарларининг олий даражадаги учрашуви давом этди. Унда минтақада транспорт коммуникацияси тармоқларини жаҳон андозалари даражасида қайта таъмирлаш, Европа, Шарқий ва Жанубий Осиё, Узоқ Шарққа нефть ва газ етказиб берувчи қувурлар барпо этиш, шунингдек, аъзо мамлакатлар ўртасида экология, савдо-сотиқ, соғлиқни сақлаш ва маданият соҳаларидаги алоқаларни кенгайтириш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

Анжуманда мазкур муаммоларга ойдинлик киритишда ҳамда йирик қўшма лойиҳаларни амалга оширишда ўзаро ҳамжиҳатлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга хизмат қиладиган Ашгабад Декларацияси қабул қилинди. Хусусан, минтақа мамлакатларидаги нефть ва газни жаҳон бозорига олиб чиқиш зарурати пайдо бўлгани таъкидланиб, Қозоғистон -- Ўзбекистон -- Туркманистон -- Афғонистон -- Покистон, Марказий Осиё -- Форс кўрфази йўналишларида нефть қувурларини қуриш ҳамда Туркманистон -- Эрон -- Туркия -- Европа, Ўзбекистон -- Туркманистон -- Афғонистон -- Покистон йўналишларида газ қувурини барпо этиш бўйича минтақалараро консорциумлар ташкил этиш имкониятлари кўриб чиқилди.

Маълумки, ЭКО мамлакатлари салмоқли иқтисодий салоҳиятга эга. Бироқ уларнинг жаҳон бозорида ўзига муносиб ўрин эгаллашига айрим жуғрофий омиллар ва минтақада коммуникация тармоқларининг етарли даражада ривож топмагани тўсқинлик қилиб турибди. Шу боис, қабул қилинган декларацияда ЭКОга аъзо мамлакатлар транспорт ва коммуникация тармоқларининг ўн йиллик фаолият дастури тасдиқланди. Темир йўли техникасини бир андоза асосида мувофиқлаштириш, нарх-наво сиёсатини ҳам ўзаро келишилган ҳолда белгилаш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш учун аъзо мамлакатларда мутахассислар гуруҳини ташкил этишга келишиб олинди.

Анжуман кун тартибидан жой олган яна бир муҳим масала Марказий Осиё давлатлари ва Озарбойжонни Форс кўрфази ҳамда Туркиядаги портлар билан боғловчи Тежан -- Сарахс -- Машҳад темир йўлини очиш тўғрисидаги музокаралар бўлди. ЭКОга аъзо мамлакатлар транспорт вазирларининг шу йил декабрь ойида Ашгабадда бўладиган кенгашида ана шу алоқа тармоғи билан бир қаторда, минтақадаги бошқа темир йўл ва автомобиль йўлларини таъмирлаш, янги йўллар қуриш бўйича тегишли лойиҳалар ишлаб чиқиш масалалари тўлиқ муҳокама этилиб, тасдиқланади.

Таъкидлаш жоизки, ЭКОга аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат раҳбарларининг мазкур учрашуви минтақанинг иқтисодий салоҳиятини ошириш, жаҳон бозоридан муносиб ўрин эгаллаш, қолаверса, тинчлик ва барқарорликнинг таъминланишида муҳим аҳамиятга эга бўлди. Зеро, унда умумий қиймати тахминан 40--50 миллиард АҚШ доллари миқдорида белгиланаётган лойиҳаларнинг амалга ошиш жараёнига асос солинди. Куни келиб, ЭКО мамлакатлари учун Япониядан Ғарбий Европагача бўлган ҳудуд, демакки, йирик бозорлар эшиги кенг очилади. ЭКО мамлакатлари Ғарбий Европа билан Шарқий Осиё, Осиё-Тинч океани минтақасини боғлайдиган муҳташам транспорт коммуникациясига эга бўлади ва дунёдаги йирик интеграциялашган ҳудудга айланади.

Олий даражадаги учрашув чоғида ЭКО мамлакатлари давлат ва ҳукумат раҳбарларининг навбатдаги учрашувини 1998 йили Қозоғистон пойтахти -- Алматида ўтказишга келишиб олинди. Шу билан Ашгабадда ўтказилган олий даражадаги учрашув ўз ниҳоясига етди.

Саммит якунида ЭКОга аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат раҳбарлари иштирокида оммавий ахборот воситалари вакиллари учун матбуот анжумани ўтказилди. Унда ЭКОнинг истиқболига бевосита боғлиқ бўлган минтақавий хавфсизлик масалаларига кенг ўрин берилди. Жумладан, журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтарар экан, мамлакатимиз раҳбари Афғонистондаги сиёсий танглик ҳақида гапириб, бу муаммони тинч йўл билан бартараф этиш лозимлигини яна бир бор таъкидлади.

Президентимиз Ашгабад сафари давомида бир неча давлатлар раҳбарлари билан алоҳида учрашувлар ҳам ўтказди. Жумладан, Эрон Ислом Республикаси Президенти Али Акбар Ҳошимий Рафсанжоний, Озарбойжон Президенти Ҳайдар Алиев, Покистон Бош вазири Навоз Шариф билан бўлган мулоқотларда томонларни қизиқтирувчи масалалар юзасидан фикрлашиб олинди.

14 май куни Ашгабад аэропортида Президент Ислом Каримовни расмий кузатиш маросими бўлди. Мамлакатимиз раҳбарини Туркманистон Президенти Сапармурод Ниёзов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолди.

Шу куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Ашгабаддан Тошкентга қайтиб келди. Пойтахт аэропортида юртимиз раҳбарини Олий Мажлис Раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Б. Ғуломов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

Анвар БОБОЕВ,
ЎзА махсус мухбири.
Тошкент -- Ашгабад -- Тошкент.

СУРАТДА: учрашув пайти.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ олган сурат.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 15 май куни Осиё олимпия кенгаши президенти Шайх Аҳмад Ас-Сабоҳ бошчилигидаги делегацияни қабул қилди

Президент Ислом Каримов Ўзбекистон билан Осиё олимпия кенгаши ўртасидаги алоқалар тобора кенгайиб бораётганини қайд этаркан, мамлакатимизда кечаётган маънавий юксалиш жараёнида, хусусан, соғлом авлод тарбиясида спортнинг алоҳида ўрни борлигини таъкидлади.

-- Олимпия кенгашининг Осиёда спортни ривожлантириш борасида самарали фаолият кўрсатаётгани ҳаммамиз учун қувонарлидир, -- деди жумладан, мамлакатимиз раҳбари. -- Хусусан, Ўзбекистонда спортни тараққий эттиришда Осиё олимпия кенгаши катта ёрдам кўрсатаётир.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон билан Осиё олимпия кенгаши ўртасидаги алоқаларни янада мустаҳкамлаш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Учрашув сўнгида Осиё олимпия кенгаши президенти Шайх Аҳмад Ас-Сабоҳ Президент Ислом Каримов олимпия ҳаракатларини ривожлантириш ҳамда миллий спортни юксалтириш борасидаги улкан хизматлари учун мазкур кенгашнинг олтин медалига сазовор бўлганини маълум қилди ва олтин медални Президентимизга тантанали равишда топширди.

Қабул маросимида Бош вазир ўринбосари А. Азизхўжаев, Ўзбекистон миллий олимпия қўмитаси раиси С. Рўзиев иштирок этди.

(ЎзА).

БАНГЛАДЕШ МАҲСУЛОТЛАРИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Кеча Тошкентдаги «Экспомарказ»да Бангладеш Халқ Республикаси маҳсулотлари кўргазмаси иш бошлади. Кўргазмани Бангладешнинг Ўзбекистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Шарджил Ҳасан очар экан, мамлакатларимиз ўртасидаги алоқалар ривожланиб бораётганини таъкидлади.

Албатта, республикамизда илк бор ташкил этилаётган ушбу мамлакат савдо кўргазмаси ҳам ана шу ҳамкорликнинг меваларидан биридир. Кўргазмага йигирмага яқин турдаги озиқ-овқат, енгил саноат ва фармацевтика маҳсулотлари қўйилган. Намойиш қилинаётган мазкур маҳсулотлар юртимиз ишбилармонларида катта қизиқиш уйғотди.

Тадбирнинг очилиш маросимида республика вазирликлари ва муассасалар вакиллари иштирок этди.

Кўргазма ўз ишини 19 майгача давом эттиради.

Ўз мухбиримиз.

УШБУ СОНДА:

2-бет

ОЗОД ЮРТНИНГ ОЛТИН КАМАРИ

УЮШМАНИ ҚАЙТА ТУЗИШ ДАВР ТАЛАБИ ЭДИ

3-бет

ИККИ ДУНЁ ОРАЛИҒИ

БИРИНЧИ ХАЛҚАРО КЎРГАЗМА

4-бет

ЎЗБЕКИСТОННИНГ МАВҚЕИ БАЛАНД

ЮРТ ТАРИХИ МУҚАДДАС

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИСТИҚБОЛНИ БЕЛГИЛАШ ВА СТАТИСТИКА ДАВЛАТ ҚЎМИТАСИНИ МАКРОИҚТИСОДИЁТ ВА СТАТИСТИКА ВАЗИРЛИГИГА ЎЗГАРТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Бозор ислоҳотларини янада чуқурлаштириш ва иқтисодиётни бошқаришнинг бозор услубларини жорий этиш, республикани ривожлантиришнинг мақбул макроиқтисодий пропорцияларини ва барқарор суръатларини таъминлаш, статистиканинг халқаро нормалар ва андозаларга мувофиқ самарали ишлашини ташкил қилиш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитаси Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлигига ўзгартирилсин.

2. Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги зиммасига қуйидаги асосий вазифаларни ҳал этиш юклансин:

иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг аниқ йўналишларини, йўллари ва услубларини белгилаш, республика иқтисодиётини бошқаришнинг бозор механизмларини таъминлаш;

макроиқтисодий ва моддий балансларни, миллий ҳисоблар тизимидан фойдаланган ҳолда Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш тахминларини ва тахминий вариант ҳисоб-китобларини ишлаб чиқиш;

Молия вазирлиги билан бирга тўлов, молия ва ташқи савдо балансларини шакллантириш ҳамда уларнинг амалга оширилишини назорат қилиш;

иқтисодиётнинг реал соҳасида энг мақбул суръатлар ва пропорцияларни таъминловчи инвестиция дастурларини тайёрлаш ҳамда уларни амалга оширишни мувофиқлаштириш, минерал ва хомашё ресурсларидан оқилона фойдаланиш, Ўзбекистон иқтисодиётини барқарор ривожлантириш ва жаҳон хўжалик алоқаларига интеграциялаш;

ҳисобга олишнинг замонавий индикатив, таҳлилий ва статистик усуллари ҳамда воситаларини ривожлантириш ва чуқурлаштириш ҳамда иқтисодиёт, маданиятнинг ривожланишини, халқ турмуш даражаси ва фаровонлиги юксалишини назорат қилиш.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари истиқболни белгилаш ва статистика бўйича ишлаб турган бўлинмалар негизида:

Қорақалпоғистон Республикаси -- иқтисодиёт ва статистика вазирлигини;

республика вилоятлари ва Тошкент шаҳрида -- иқтисодиёт ва статистика бош бошқармаларини;

республика шаҳарлари ва туманларида -- иқтисодиёт ва статистика бўлимларини

ташкил қилсинлар.

Мазкур органлар тегишли равишда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига, вилоятлар, шаҳарлар ва туманларнинг ҳокимликларига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлигига қарашлидир.

4. Белгилаб қўйилсинки:

вилоятлар ва Тошкент шаҳар иқтисодиёт ва статистика бош бошқармаларининг раҳбарлари, шунингдек, уларнинг таркибига кирувчи статистика бошқармаларининг раҳбарлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимларининг тақдимномаси бўйича Ўзбекистон Республикаси Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги томонидан тайинланадилар;

иқтисодиёт ва статистика бош бошқарамасининг бошлиғи лавозимига кўра вилоятлар, Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари ҳисобланади.

5. Шу нарса белгилаб қўйилсинки, туман ва шаҳар иқтисодиёт ва статистика бўлимларининг раҳбарлари тегишли равишда туман ва шаҳар ҳокимларининг тақдимномаси бўйича вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳар иқтисодиёт ва статистика бош бошқармалари томонидан тайинланадилар.

6. Иқтисодиёт ва статистика ҳудудий органлари зиммасига:

минтақаларда бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

ҳудудий балансларни, минтақаларни комплекс ривожлантиришни таъминлаш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш бўйича таклифларни тайёрлаш;

аҳолининг иш билан бандлигини таъминлаш, истеъмол бозорини товарлар ва хизматлар билан тўлдириш, ижтимоий соҳа тармоқларини ривожлантириш асосида аҳоли турмуш даражасини оширишнинг йўналишлари ва аниқ йўлларини белгилаш;

халқаро нормалар ва андозаларга мос келадиган статистика ахборотини йиғиш ва ишлов бериш усулларини жорий этиш, минтақанинг иқтисодий ва ижтимоий ҳаётида содир бўлаётган жараёнларни статистик ҳисобга олиш ва таҳлил этиш тўлиқ ҳамда тезкор бўлишини таъминлаш вазифаси юклансин.

7. «Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитасини ташкил этиш тўғрисида» 1992 йил 5 августдаги 449-сон Фармони ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

8. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ўн кун муддатда Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлигининг фаолиятини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил, 15 май.

БУГУННИНГ ГАПИ

Мамлакатимиз сиёсий-ижтимоий ҳаётига молик барча янгиликларни халқ ўз манфаати юзасидан қилинаётганини тушуниб етаяпти. Инсон жамиятдан кўнгли тўлаяпти. Чунки у ҳозирги даврни, аниқроғи, минтақадаги ҳолатни яхши таҳлил этаяпти. Ўзбекистон тақдирига масъуллик бугун ҳар бир одамнинг ботинида, ичида, шуурида, онгида, хуллас, бутун борлиғида шаклланиши керак.

ЎЛМАС САОДАТ

Куни кеча Президентимиз Ислом Каримов Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига (ЭКО) аъзо мамлакатлар давлат раҳбарларининг навбатдан ташқари Ашгабад учрашувида минтақа халқлари манфаати юзасидан аниқ гапни айтдилар. Юртбошимиз тутган позиция йиғинда қатнашаётган барча давлатлар раҳбарлари ичида салмоғи ва аҳамияти жиҳатидан алоҳида ажралиб турди. Айниқса, у кишининг ЭКО доирасидаги иқтисодий интеграция жараёни минтақанинг «оловли нуқталари» муаммоларини четлаб ўтолмайди, деган фикрларидан шу юртнинг оддий бир фуқароси сифатида тўлқинланиб кетдим... Осуда ҳаётимизнинг эртанги кунига нисбатан куйинчаклик билан айтилган бу гап замирида келажак авлод қисмати билан ҳамоҳанглик туйдим.

ЎзТВ орқали Президентимиз қуйидаги мазмунда сўзладилар:

«Афғонистонда 18 йилдан бери уруш кетаяпти. Бу фалокат биргина афғон халқига тааллуқли эмас. Ҳамон давом этаётган урушда айрим давлатларнинг ташқи томондан аралашувини тўхтатиш керак. Мен бу давлатларни номма-ном айтиб ўтирмайман. Афғонистон сиёсий полигон майдонига айланиб қолди...»

Чиндан ҳам шундай. Токи қўшниларимиз орасида ўзаро ҳамжиҳатлик ришталари боғланмас экан, беқарор вазият ўзгармасдан давом этаркан, иқтисодий ҳамкорликни йўлга қўйиш оғир кечади. Ашгабаддаги ўзаро иқтисодий ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш, минтақада транспорт коммуникацияси тармоқларини ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилаётган йиғинда юртбошимиз таъкидлаган муаммо замирида катта бир хавф бартараф этилиши кўзда тутилган эди.

Мен ўзим афғон урушида қатнашганман. Уруш нималигини биламан. Бошингда бир ўқ учиб ўтса умрингнинг 10--15 йилини яшаб қўйишингни англаганман. Бир лаҳзалик жанг инсон ҳаётини остин-устун қилиб ташлаши мумкин. У бир умр даҳшатлар гирдоби қотган фикру-хаёлидаги оғриқдан қутулолмай яшайди. Қаердаки уруш бўлса, ўша ерда барча фожеалар тобора йиғилиб бораверади. Мамлакат, айтиш жоизки, қабоҳат таназзулига юз тутади. Уруш ҳеч қачон соғ одамларнинг иши эмас. Аввалом бор инсон ўз оиласи бахтини кўрсагина, жамият, давлат равнақи йўлида теран фикрларга эга бўлади. Мен ҳар тонгда ишга чиқаётиб бир-биридан ширин икки фарзандим, жуфти-ҳалолимни тинчлик бағрига ташлаб келаман. Оллоҳдан юртимда доимо оромли ҳаёт содир бўлишини, бу мангу давом этишини сўрайман. Турмушнинг айрим қийинчиликлари эса тўплар нара тортиб, танклар тўс-тўполон қилиб, кўкда ажал уруғини сочувчи ракеталар учмаётгани олдида жуда-жуда майда гап бўлиб туюлаверади. Ва, мана шу тоза ва ҳур, одамлар бир-бири билан барқарор осудалик қўйнида яшаётганига шукр қиламан... Ўзбекистон Президенти ва ҳукумат раҳбариятининг юртда тинчликни сақлаш борасидаги барча саъй-ҳаракатларида мен халқнинг бахти, фарзандлар саодати, улкан яратувчанлик лаҳзаларига улуғвор пойдевор қўйилаётганини англайман.

Қ. НОРҚОБИЛ,
«Халқ сўзи» мухбири.